

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav hudební vědy

Management v kultuře

Bc. Skarlet Křížová

Proměny akviziční politiky muzeí a galerií

Magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: doc. Ing. František Svoboda, PhD.

2019

Čestné prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem tuto magisterskou diplomovou práci vypracovala sama, s použitím pramenů a literatury uvedených ve zdrojích.

V Brně dne 6. 12. 2019

Bc. Skarlet Křížová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat mému vedoucímu diplomové práce doc. Ing. Františku Svobodovi, Ph.D., za podnětné rady a vedení při zpracovávání tématu a mé rodině, přátelům a blízkým za podporu, kterou mi poskytli.

Obsah

Úvod	6
Podpora umění a akvizičních činností v kontextu české legislativy	8
<i>Kulturní politika České republiky pro roky 2001-2005.....</i>	<i>9</i>
<i>Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003-2008.....</i>	<i>11</i>
<i>Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007-2013.....</i>	<i>12</i>
<i>Zdroj: MKČR, Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007-2013</i>	<i>13</i>
<i>Státní kulturní politika České republiky 2009-2014.....</i>	<i>14</i>
<i>Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010-2014 (Koncepce rozvoje muzejnictví)</i>	<i>15</i>
<i>Státní kulturní politika české republiky 2015-2020</i>	<i>19</i>
<i>Koncepce rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020.</i>	<i>20</i>
Centrální evidence sbírek muzejní povahy (CES).....	21
Akviziční činnosti muzeí a galerií	23
<i>Typy získávání akvizic.....</i>	<i>23</i>
<i>Od myšlenky po realizaci – schvalovací proces a zařazení díla do sbírky.....</i>	<i>26</i>
<i>Vyřazování ze sbírek – de-akviziční činnost v tvorbě sbírky</i>	<i>28</i>
Současné dotační tituly Ministerstva kultury	32
<i>Kulturní aktivity.....</i>	<i>32</i>
<i>Tabulka č. 6: Celkové částky dotačního programu pro okruh 1-2 podle žadatele.....</i>	<i>36</i>
<i>Podpora projektů zaměřených na poskytování standardizovaných veřejných služeb muzeí a galerií. .</i>	<i>36</i>
<i>Podpora projektů výchovně vzdělávacích aktivit v muzejnictví.....</i>	<i>37</i>
<i>Podpora expozičních a výstavních projektů</i>	<i>37</i>
<i>Akviziční fond Ministerstva kultury</i>	<i>39</i>
<i>Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví – ISO</i>	<i>44</i>
<i>Výkupy předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu – ISO C.....</i>	<i>46</i>
<i>Uplatnění předkupního práva státu podle § 13 zákona č. 20/1987 Sb. a nároku na převedení movitého archeologického nálezů do vlastnictví České republiky podle § 23a odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb. – ISO/E</i>	<i>49</i>
„Art funding“ a akviziční problematika ve Velké Británii na příkladu National Gallery	52
<i>Národní loterie jako zdroj financí pro kulturu</i>	<i>53</i>
<i>Další přístupy podpory kultury a akvizičních činností ve Velké Británii</i>	<i>54</i>
<i>Akviziční činnost na příkladu National Gallery, London</i>	<i>56</i>
<i>De-akviziční činnost v kontextu britské legislativy</i>	<i>60</i>
<i>Nedostatky a možnosti českých institucí v porovnání s Londýnskou galerií.....</i>	<i>62</i>

Rozbor dotačních titulů Ministerstva kultury	64
<i>Akviziční fond</i>	64
<i>Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví – Výkup předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu – ISO/C</i>	66
<i>Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví – Uplatnění předkupního práva státu podle § 13 zákona č. 20/1987 Sb. a nároku na převedení movitého archeologického nálezu do vlastnictví České republiky podle § 23a odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb. – ISO/E</i>	68
Srovnání úplatných a bezúplatných akvizic resortních institucí Ministerstva kultury mezi lety 2015-2018 (Národní galerie, Moravská galerie, Muzeum umění Olomouc) .	71
Závěr	76
Resumé	78
<i>Anglické resumé</i>	79
<i>Německé resumé</i>	80
Seznam použitých zkratk	81
Seznam použitých pramenů a literatury	82
Přílohy	87
<i>[A] Příloha č. 1 k zákonu č. 71/1994 Sb., seznam předmětů kulturní hodnoty. Umělecká díla, předměty uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce sakrální a kultovní povahy.</i>	87
<i>[B] Příloha č. 1 k zákonu č. 71/1994 Sb., seznam předmětů kulturní hodnoty. Předměty z oboru výtvarného umění mimo předmětů uvedených v bodě III.</i>	87
<i>[C] Příloha č. 1 k zákonu č. 71/1994 Sb., seznam předmětů kulturní hodnoty. Předměty z oboru fotografické tvorby</i>	87
<i>[D] Příloha č. 1 k zákonu č. 71/1994 Sb., seznam předmětů kulturní hodnoty. Předměty z uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce mimo předmětů uvedených v bodě III.</i>	88
<i>[E] Příloha č. 2 – Seznam podpořených výkupů z programu ISO/E z období let 2016-2019.</i>	88

Úvod

Dne 20. června 2014 proběhl v Oddělení pro vzdělávání a kulturu Židovského muzea v Praze pracovní seminář s názvem „Akviziční a de-akviziční činnost muzeí a galerií“ organizovaný ve spolupráci s Asociací muzeí a galerií České republiky. Z jednotlivých příspěvků na téma nakládání se sbírkami muzejní povahy následně vzniknul sborník pod stejným názvem.¹ Drobná publikace se stala základním východiskem pro směřování této diplomové práce. V komentáři se editorka PhDr. Dana Veselá, PhD. (Židovské muzeum v Praze) vyjádřila nad přínosem jednotlivých příspěvků a zmínila, absenci příspěvku zaměřeného na státní podporu nákupů sbírkových předmětů. Toto vyjádření dalo vzniknout snaze zaměřit se právě na téma možností které stát skrze Ministerstvo kultury sbírkotvorným institucím nabízí v podpoře jejich akvizičních činností. Ze všech možných typů sbírkotvorných institucí se práce konkrétně zaměřuje na umělecká muzea a galerie. Jsou zde představeny pozice státu k podpoře kultury a rozvoje akvizičních činností v jednotlivých kulturních politikách a koncepcích rozvoje muzejnictví. Sledované období kulturních politik začíná rokem 2000, kdy byl přijat zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších předpisů, až do současné doby vzniku této práce.

Podobným tématem se do současné doby zabývala pouze Monika Sedláková ve své diplomové práci „*Akviziční politika muzeí výtvarného umění v českých zemích v období 1948-1968 v kulturně-historickém kontextu*“ (2010). V tématu zpracovala dvacetileté období historie muzejnictví a sbírkotvorných institucí na našem území. V rámci práce taktéž zhodnotila oporu muzejnictví v tehdejší legislativě a právních předpisech, které završila zmínkou o roce 2000 a nově přijatém zákoně o ochraně sbírek muzejní povahy. V tomto bodě současná práce na tu její volně navazuje a téma dále rozvíjí.

Práce představuje jednotlivé možnosti institucí, jak sbírkové předměty nabývat i vyřazovat. Představuje schvalovací proces uvnitř státní instituce, kterým musí každá akvizice projít, ať už se jedná o její přijetí do sbírek, či odebrání. Představuje současné dotační tituly Ministerstva kultury České republiky, ze kterých mohou instituce čerpat na rozvíjení jejich akvizičních činností. Práce nejenže srovnává a hodnotí jednotlivé dotační

¹ VESELSKÁ, Dana (ed.). *Akviziční a de-akviziční činnost muzeí a galerií* (Sborník příspěvků pracovního semináře). Židovské muzeum v Praze, Praha: 2014.

tituly na podporu muzeí a galerií v jejich akvizičních činnostech, ale také srovnává celkové akvizice tří předních institucí zřízených Ministerstvem kultury (Národní galerie, Moravská galerie a Muzeum umění Olomouc).

V neposlední řadě nechybí krátký diskurz za hranice České republiky a představení modelu financování kultury ve Velké Británii a akvizičních činností tamní státní sbírkové instituce – National Gallery, London – na jejímž příkladu se práce pokusí demonstrovat nevyužití příležitosti českých sbírkotvorných institucí v otázce financování nákupu nových uměleckých akvizic.

Podpora umění a akvizičních činností v kontextu české legislativy

Dne 9. července 1959 Národní shromáždění Republiky československé přijalo zákon č. 54/1959 Sb. O muzeích a galeriích. Účelem zákona bylo: „*zajistit, aby sbírky muzeí a galerií byly zachovány a doplňovány, řádně spravovány, aby jich bylo účelně využíváno a aby byly zpřístupněny lidu k poučení, obohacení jeho estetického cítění a podněcování k tvořivé práci pro socialistickou společnost.*“ Samotný zákon především definoval muzea a galerie jako takové, spolu s místními památníky. Instituce stávil do stejné roviny a nijak zvláště je neodlišoval. Ustanovil jejich jednotlivé druhy, zřizování a rušení, samotné řízení, určil poradní orgány, pracovníky a budovy ve kterých mohly být zřizovány. Určil, co jsou sbírkové předměty a veřejný zájem jejich ochrany. Podmínky k vývozu předmětů do zahraničí a další předměty v užívání. Ono zmíněné doplňování v úvodním ustanovení bylo dále rozšířeno v §7, které charakterizovalo samotné sbírky muzeí a galerií. V odst. 2: „*Sbírky se rozmnožují vlastní průzkumnou činností muzea a galerie (nálezy), nákupem, výměnou, dary, odkazy a převodem předmětů dokladové hodnoty organizacemi státního socialistického sektoru.*“

Novou fází pro právní podporu a ochranu muzeí a galerií České republiky bylo přijetí zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a vyhlášky, kterou se zákon provádí.² Tím se nahradil do té doby platný zákon z roku 1959, o muzeích a galeriích,³ který byl již zastaralý a plně nevyhovoval potřebám institucí v otázkách péče o sbírky a jejich jednotlivé sbírkové předměty. Zákon určuje, co je sbírkou muzejní povahy a jednotlivým sbírkovým předmětem.⁴ Oproti předchozímu, předdefinoval instituci muzea a galerie a jejich účel. Je připojena definice veřejné služby, a muzea spolu s galeriemi určuje jako jejího poskytovatele.

Již u základního vymezení pojmů nalezneme zmínku o financování těchto veřejných služeb: „*Veřejné služby jsou z části, nebo zcela financovány z veřejných rozpočtů.*“ (§ 2, odst. 4.). Tady nalézáme zákonné ukotvení financování muzeí a galerií, ze kterého plyne, že na jejich financování se čerpají peníze ze státního rozpočtu České republiky, tedy i z peněz daňových poplatníků. Veřejnými službami jsou tzv.

² Vyhláška Ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

³ Zákon č. 54/1959, o muzeích a galeriích.

⁴ Viz kapitola: Centrální evidence sbírek muzejní povahy (CES), s. 21.

standardizované veřejné služby, pro které zákon zaručuje jejich: „[...] územní, časovou, ekonomickou a fyzickou dostupnost“.⁵ Standardizované veřejné služby nabývají různých forem. Instituce je poskytují veřejnosti např. zpřístupněním expozic, uspořádáním výstav, organizací doplňkových programů či vydáváním odborných publikací. Všechny tyto formy však musejí být založeny na sbírkách nebo samotných sbírkových předmětech. Velice důležitou částí nově přijatého zákona je zákon o zřízení Centrální evidence sbírek (dále jen CES) (§ 3-8). Ve většině dotačních okruhů vypisovaných Ministerstvem kultury České republiky na podporu činnosti muzeí a galerií je právě jednou z hlavních podmínek zapsání sbírky v této evidenci.⁶ Stát tak přišel se snahou systematicky a smysluplně evidovat spravované kulturní dědictví a jeho následné zpřístupnění na veřejném médiu.⁷ Poskytovateli výše zmíněných standardizovaných služeb jsou pouze instituce, které mají svou sbírku zapsanou v CES a jejich zřizovatelem je stát či samosprávný celek. Zřizovatel poskytovatele těchto služeb označujeme jako „garanta“.

Kulturní politika České republiky pro roky 2001-2005

Usnesením vlády ze dne 28. dubna 1999 č. 401 vláda uložila Ministerstvu kultury předložit do 31. prosince 2000 realizaci *Účinnější státní podpory kultury – kulturní politiku České republiky*. Na jejím základě vláda 10. ledna 2001 usnesením č. 40 uložila ministru kultury její realizaci.

Text vymezil hlavní cíle kulturní politiky do roku 2005. Mezi nástroji kulturní politiky byl vzpomenut nástroj ekonomický, v rámci kterého se stalo žádoucím „*posílit fondové financování kultury*“.⁸ Text definoval jednotlivé cíle kulturní politiky, které vláda pro následující roky vytyčila. V článku 4 byl kladen za cíl zvýšit výdaje státního rozpočtu na kulturu na 1 %.⁹ Česká republika tímto navýšením chtěla dosáhnout stejné

⁵ Zákon 122/2000 Sb., ustanovení § 2, odst. 6.

⁶ Viz kapitola: Centrální evidence sbírek (CES), s. 21.

⁷ V návaznosti na zákon č. 122/2000 Sb., vydalo ministerstvo Metodický pokyn, č. j. 53/2001, k zajišťování správy, evidence a ochrany sbírek muzejní povahy v muzeích a galeriích zřizovaných českou republikou nebo územními samosprávnými celky (krají, obcemi). Tento pokyn je právně závazný pro instituce zřizované Ministerstvem kultury. Pro ostatní instituce je metodický pokyn doporučením, jak evidovat a nakládat se svými sbírkami.

⁸ MKČR, *Kulturní politika v České republice*. Praha: 2001, s. 13.

⁹ Do celkové podpory se nezapočítávají finance na podporu církví. Jde o jedno procento, vynaložené pouze na kulturu.

úrovně financování podpory kultury, jakou praktikují ostatní státy Evropské unie, ve kterých je jednocentní vyčlenění finančního obnosu obecně rozšířeno.¹⁰

Článek č. 6 zmínil, že Ministerstvo kultury začlení do grantového portfolia i vypisování víceletých (2-4 letých) grantů pro oblast profesionálního i neprofesionálního umění. Možnost získat víceletý grant mají kulturní instituce dodnes, a to v rámci programu *Kulturní aktivity* pro oblast profesionálního umění.¹¹

S odvoláním na nově přijatý zákon 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, byl stanoven cíl vypracování a předložení vládě *Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví a jeho využívání do roku 2005*. Ta měla především obsahovat: „*strategii akvizic do státních sbírek muzejní povahy; zapojení státních sbírek muzejní povahy do procesu kulturní výměny mezi různými subjekty veřejné správy (kraji a obcemi) a jinými zřizovanými kulturními institucemi; [...]*“.¹²

Nutnost podpory akviziční činnosti doplnil tuto českou kulturní politiku článek č. 42. Je zde zmíněno, že akviziční činnost neodmyslitelně patří k samotnému vzniku muzeí a galerií, na což by měl každý, kdo takovou instituci zřizuje pamatovat především v otázce finančního zajištění. Ministerstvo kultury jakožto samotný zřizovatel veřejných kulturních institucí, přislíbilo návrh každoročního navýšení objemu finanční podpory na akviziční činnost o 50 mil. ročně.¹³ V otázce, co přesně by se za tyto poskytnuté peníze mělo kupovat je mimo zvláště hodnotné movité památky vzpomenuto i na současné vznikající tvorbu žijících umělců a takové budování kulturního bohatství pro další generace. Selekce je však vložena do odborných rukou samotných institucí, kterým bude příspěvek ze státního rozpočtu poskytnut.¹⁴

¹⁰ Z této praxe se každoročně vyčleňuje Estonsko, u kterého je procentní podíl ze státního rozpočtu na podporu kultury vyšší. Zdroj: Projektová a rozvojová agentura. *Komparace systémů finanční podpory kultury v ČR s vybranými vyspělými státy*. s.l.2008, s. 9.

¹¹ Viz kapitola: Současné dotační tituly Ministerstva kultury, s. 32.

¹² MKČR, *Kulturní politika v České republice*. Praha: 2001, s. 57, článek 40.

¹³ Tento příslib navýšení financí na podporu akviziční činnosti se však netýkal institucí, u kterých zřizovatel nebylo samo Ministerstvo kultury. (např. instituce samosprávných územních celků).

¹⁴ Opakovaná cit. č. 12, s. 59, článek 42.

Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003-2008.

První kulturní politika České republiky byla tedy vymezena na léta 2001-2005, nebyla však vypracována konkrétní navazující koncepce pro roky následující. Na začátku roku 2003 však vláda přistoupila ke schválení tzv. Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice. Ta volně navazovala na předchozí kulturní politiku České republiky, ve které bylo přislíbeno její vypracování.¹⁵

Koncepce stručně shrnula stav muzejnictví v letech 1990-1999. Velkou pozornost kladla především na krádeže ze sbírkových fondů a nedostačující zabezpečení objektů muzeí a galerií.¹⁶ Pro roky 1991-2002 byla v oboru muzejnictví charakteristická změna ve veřejné správě, která zapříčinila přesun velkého množství muzeí ze správy Ministerstva kultury pod zřizovatelský statut krajů. Zhruba dvě třetiny sbírek ve vlastnictví státu tak začaly vlastnit kraje. Zmíněny byly i restituce a přesun majetku, konfiskovaného v období druhé světové války, zpět do rukou původních vlastníků.

Zhodnocení akviziční činnosti poukázalo na období let 1992-1998, kdy neinvestiční náklady na nákup sbírkových předmětů vzrostly o 104 %, z toho akvizice galerií činily 99 %.¹⁷ Příčinou bylo vypsání nového dotačního titulu v rámci Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví. U těchto čísel však nezůstalo a v následujícím období finančních podpor ubylo. Výrazným milníkem v oblasti muzejnictví se staly povodně v Čechách v roce 2002. Nastolily totiž klíčové otázky ohledně úschovy sbírek i jejich jednotlivých skladbách. Právě následky povodní totiž ukázaly, jaké sbírkové předměty se v institucích uchovávají a demonstrovaly potřebu důsledné selekce a de-akviziční činnosti ze stran těchto institucí.¹⁸ Silné stránky v rámci akviziční činnosti spatřila koncepce v programu ISO, slabé poukázaly na nekoordinované a nahodilé nákupy a postrádala vypracování koncepcí a strategií pro tuto činnost.¹⁹ Jedním z koncepčních cílů pro léta 2003-2008 bylo stanoveno: „*Zpracovat koncepcí sbírkotvorné činnosti ve státních a krajských muzeích, jako podmínku*

¹⁵ Opakovaná cit. č. 12, s. 57, článek 40.

¹⁶ Krádeže ze sbírek výstavních institucí chápeme v rámci této práce jako jeden ze způsobů (i když velmi nešťastný) „de-akviziční“ činnosti v muzeích.

¹⁷ MKČR, *Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003-2008*. Praha: 2003, s. 9.

¹⁸ O situaci z roku 2002 se např. zmínil ŽALMAN, Jirí. Tvorba sbírky muzejní povahy – muzeologická východiska, opora v zákoně č. 122/2000 Sb. In *Akviziční a de-akviziční činnost muzeí a galerií* (Sborník příspěvků pracovního semináře). Židovské muzeum v Praze, Praha: 2014, s. 18.

¹⁹ Opakovaná cit. 17. s. 14.

*pro poskytování dotací na nákup sbírek ze státního rozpočtu.*²⁰ Vypracování těchto střednědobých koncepcí se skutečně stalo podmínkou pro poskytování některých dotačních titulů Ministerstva kultury, což přetrvalo doteď.²¹ Důvodem k vypracování měla být i vzájemná informovanost jednotlivých institucí o záměrech ostatních subjektů a tím docílení smysluplného a koordinovaného nákupu z veřejných financí (zamezení stejných či podobných nákupů, zamezení nadbytečnosti sbírkových předmětů apod.). Dalším krokem v oblasti podpory akvizic se ministerstvo zavázalo vypracovat návrh střednědobého programu *Podpora akvizic sbírkotvorných institucí na léta 2004-2008*. Cílem mělo být aktivní doplňování sbírek zřízovaných MK a tím napravit nedostatky v této oblasti z minulých let. Dokument byl vypracován a přijat usnesením vlády č. 1069, avšak finanční prostředky do tohoto programu nebyly vládou uvolněny a program se nerealizoval.²² S dalšími kroky na podporu sbírkotvorné činnosti, jako navýšení objemu poskytnutých financí, však koncepce nepočítala.

Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007-2013

Zatímco se v předešlých letech nahlíželo na akviziční činnosti uměleckých institucí s důslednějším rázem, v analýze současného stavu se v koncepci pro roky 2007-2013 problému nedostalo patřičné pozornosti. Situace v kultuře se více zaměřila na nutnost posilování celkové pozice české kultury, jako důležité součásti společnosti a snahu o větší svébytné zapojení do financování a navýšení produktivity. Důraz byl kladen na potřebu přiblížení moderního umění klasicky smýšlející společnosti, nutnost patřičného využívání zdrojů poskytnutých z Evropské unie a profinancování kultury z mimorozpočtových zdrojů.

Předmětem koncepce je podpora, získávání a zpřístupňování umění veřejnosti spolu se zahraniční spoluprací. Přímým ekonomickým nástrojem podpory, který jako jediný můžeme položit do spojitosti s tématem akvizic, koncepce zmiňuje: „*dotace ze státního rozpočtu – příspěvky z rozpočtu krajů a obcí v případě ochrany kulturního dědictví vyplývající ze zákona na ochranu sbírek [...]*“.²³ Koncepce stanovila jednotlivé strategické úkoly. Jako poslední úkol v sekci pro zachování rozvoje umělecké

²⁰ Ibidem. s. 16.

²¹ Podmínka vypracované koncepce je důležitá při žádosti o finanční příspěvek z dotačního titulu „Akviziční fond“ (viz podkapitola: Akviziční fond Ministerstva kultury, s. 39).

²² MKČR, *Sborník statí o kultuře v letech 2004-2009*. Praha: 2009, s. 35.

²³ Např. Právo státu na přednostní výkup děl významné kulturní hodnoty.

různorodosti ministerstvo zmínilo optimalizaci programu *Podpora akviziční činnosti muzeí a galerií zřizovaných Ministerstvem kultury, na léta 2004-2008*.²⁴ Měla být vypracována aktualizovaná forma programu pro roky 2009-2013, která by se předložila vládě při opětovné snaze získání financí na jeho realizaci. S kladeným důrazem na podporu moderního umění a jeho přiblížení společnosti se aktualizace měla zaměřovat na nákup výtvarných děl současných českých i zahraničních umělců.

Zároveň koncepce zahrnuje přepokládané nároky na podporu ze státního rozpočtu pro jednotlivé části kultury. Program státní podpory galerií, muzeí a výstavních sálů demonstruje následující tabulka.

Tabulka č. 1: Program státní podpory galerií, muzeí a výstavních sálů 2007-2013 (v mil. Kč)

Galerie, muzea a výstavní sál	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013
Státní rozpočet	30	35	40	45	50	55	60	315
Vklad příjemce dotace/vč. Příspěvků zřizovatele – samosprávy	480	560	640	720	800	880	960	5 040
Celkem	510	595	680	765	850	935	1 020	5 355

Zdroj: MKČR, *Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007-2013*

Koncepce počítala s postupným navyšováním státních dotací do daného programu. Každoročně měly být částky navýšeny o pět milionů (ze státní kasy) a osm milionů (od zřizovatele) korun. Od roku 2007 do 2013 se počítalo se dvojnásobením obou vkladů. Celkové náklady pro vklady zřizovatelů v daném období přesahují celkem šestnáctkrát dotace státního rozpočtu.

²⁴ MKČR, *Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007-2013*. Praha: 2006, s. 60.

Státní kulturní politika České republiky 2009-2014

Novou státní kulturní politiku, která navázala na tu předchozí vypracovanou do roku 2005,²⁵ schválila vláda usnesením č. 1452 ze dne 19. listopadu 2008. Ta byla rozdělena do čtyř hlavních cílů, které se poté dělily na jednotlivé úkoly a praktická opatření. Jedním z hlavních cílů byla: „Role státu, krajů a obcí při podpoře zachování a tvorby kulturních hodnot – poskytováním přímé i nepřímé podpory“. K naplnění tohoto cíle mělo dojít plněním jednotlivých úkolů. Jedním z úkolů bylo stanovení jasných pravidel a metodiky k využití potenciálu na trhu. Co přesně a v jaké formě ministerstvo vypracuje však dál rozvíjeno nebylo.²⁶

Zajímavým cílem však byla potřeba využití mimorozpočtových rozpočtů, jako nezbytného prostředku k naplnění stanovených cílů kulturní politiky. Zde se text zmínil o možnosti použití výnosu z loterií, jakožto osvědčeného nástroje po vzoru evropských zemí.²⁷ Ve vypracované SWOT analýze kulturní politiky se přímo o problému akvizic text nezmiňuje. Nalezneme zde jen okrajové zmínky ve vyhodnocení celkového podfinancování kultury spolu s hrozbou stoupajících cen výtvarného umění.

Předchozí kulturní politika počítala s navýšením odvodů financí ze státního rozpočtu na podporu kultury na 1 % státního rozpočtu, po vzoru evropských zemí. Za stanovené období se to však nepodařilo. Celkový stav kultury se potýkal s velkými ekonomickými problémy, na které poukázala i nově zpracovaná politika kultury. Ekonomická situace nedovolovala dostatečné profinancování akvizičních činností muzeí, což zamezovalo naplnění jejich hlavního poslání.

Celkově se nová kulturní politika zaměřovala na možnosti, které jsou poskytovány díky členství České republiky v Evropské unii. Jmenovala jednotlivé fondy, ze kterých lze čerpat podporu kulturních aktivit, spolu s dalšími zdroji finančních prostředků.

²⁵ Jak již bylo zmíněno v kapitole věnující se Kulturní politice v letech 2001-2005, pro následující čtyři roky se kulturní politika nevypracovala a k její aktualizaci se přistoupilo až v roce 2009.

²⁶ MKČR, *Státní kulturní politika české republiky 2009-2014*. Praha: 2009, s. 20.

²⁷ Tento způsob financování využívá např. ve Velké Británii, které se v práci věnuji blíže.

Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010-2014 (Koncepce rozvoje muzejnictví)

S novou státní politikou České republiky přišla nutnost vypracování nové koncepce na podporu kulturního dědictví. Ta se již opět zaměřila více na problematiku muzeí a uměleckých galerií. Text odkazuje na nutnost naplnění strategického cíle nově přijaté kulturní politiky pro léta 2009-2014. Především se zaměřuje, na již výše zmíněnou roli státu a územních celků při podpoře stávající kultury a při poskytování podpory na vytváření kultury nové, a to právě formou muzejní a galerijní činnosti jednotlivých institucí.

S přihlédnutím k pokládaným otázkám a problémům v nově vzniklé koncepci můžeme konstatovat, že potřeba kvalitní a systematické akviziční činnosti muzeí a galerií začala být brána jako nutný předpoklad k jistému rozvíjení se těchto institucí a jejich prosazení v mezinárodním měřítku.

Silné stránky byly např. spatřeny v početném a celkově kvalitním sbírkovém fondu a existenci Centrální evidence sbírek. Naproti tomu koncepce zmínila několik slabých stránek přímo dotýkajících se sbírek a jejich rozšiřování.²⁸ Z jejich celku jmenuji pouze relevantní k tématu práce:

- Nepříznivě se vyvíjející poměr mezi neustále se zvyšujícími náklady na provoz muzeí (tzv. režijní náklady včetně mezd) a objemem finančních prostředků, které lze použít na akviziční, prezentační a publikační činnost, na ochranu sbírek (konzervování, restaurování) a obecně na práci s veřejností.
- Sbírkotvorná činnost muzeí a galerií neodpovídá moderním poznatkům, je stále zčásti nahodilá, nekoordinovaná, v řadě muzeí dosud nejsou zpracovány koncepce či strategické záměry sbírkotvorné činnosti.
- Nesystémová podpora akviziční činnosti muzeí a galerií (nedořešené nákupy uměleckých děl vydaných z veřejných sbírek původním vlastníkům).

²⁸ MKČR, *Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v české republice na léta 2010-2014 (Koncepce rozvoje muzejnictví)*. Praha: 2009, s. 4.

V prvním bodě není sice potřebné financování do akvizic zmíněno samostatně, avšak jen jeho presence ve výčtu možných částí, kam by podpora mohla být vynaložena je pozitivním signálem k uvědomění si tohoto problému. Režijní náklady institucí představují vysoké procento přidělených či získaných financí. Snaha o jejich vyrovnanost by však neměla být brána na úkor jedné či druhé strany, což naráží na známý problém celkově podfinancovaného stavu kultury.

Problém nekoordinovanosti akvizičních činností (spolu s přetrvávající absencí koncepcí sbírkotvorných činností jednotlivých kulturních institucí) zmínila již předchozí koncepce pro léta 2003-2008. V takřka totožném citování stejně spatřené slabé stránky můžeme vidět, že se problém za poslední čtyři roky nikam neposunul a je potřeba důslednějších kroků v této oblasti.

Třetím bodem ministerstvo stanovilo potřebu soustavnější podpory muzeí a galerií v otázce nákupu nových děl, zejména pak v otázce zpětného výkupu děl navrácených původním majitelům v restitučních řízeních. Jako příležitost spatřovalo, že muzea a galerie mají stále velkou možnost získat takto navrácená hodnotná díla zpět do státních sbírek.²⁹

Přijatým strategickým cílem koncepce vztahujícím se přímo k akvizicím byla: Podpora akviziční činnosti státních muzeí a galerií.³⁰ Spolu však s nutností o náležitě a systematické doplňování, a tím udržovanou vypovídající hodnotou. Nutnost náležité koncepční činnosti je zde kritická, aby nedocházelo ke snížení zmíněné hodnoty a tím vzniklých rostoucích nákladů. Koncepce se však pozastavuje nad stále chybějícím programem, který by tuto problematiku u státních institucí řešil.

Předpokládala proto vytvoření nového podpůrného programu. K již přijatým a funkčním programům „Kulturní aktivity“ a „Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví“ měl vzniknout nový tzv. „PAČ“ tedy, „Podpora akviziční činnosti muzeí, galerií, Národního filmového archivu a knihoven“. Tabulky níže popisují předpokládané vyčlenění finančních nákladů pro jednotlivé programy pro dané období 2010-2014.

²⁹ Zde bych nespatořovala výkup jako jednou možností. Vhodným „získáním“ díla do sbírky je dohoda o bezplatném zapůjčení děl do sbírek, kterou se může instituce pokusit uzavřít s původním majitelem.

³⁰ Proč byla podpora akvizic vybrána jako jeden ze strategických cílů, uvádí: „*Návratnost výdajů spočívá v přenosu kulturních hodnot z generace na generaci, ve zvyšování kulturní úrovně a vzdělanosti občanů, což je jedním z předpokladů pro zajištění civilizační konkurenceschopnosti a prosperity společnosti.*“ Opak. cit. 28, s. 7.

Tabulka č. 2: Program „Kulturní aktivity“ 2010-2014 (v tis. Kč)

Program KA	2010	2011	2012	2013	2014
Kulturní aktivity PO	11 000	15 000	18 000	20 000	23 500
Program A (standardy)	3 000	4 500	4 500	6 000	6 000
Program B (metodická centra)	3 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Občanská sdružení	3 000	3 500	3 500	3 500	4 000
Celkem	20 000	29 000	32 000	35 500	39 500

Zdroj: MKČR, Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010-2014 (Koncepce rozvoje muzejnictví)

Tabulka č. 3: Program ISO 2010-2014 (v tis. Kč)

Program ISO	2010	2011	2012	2013	2014
Program A (zabezpečení)	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Program B (evidence a dokumentace)	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Program C (výkupy)	37 000	37 000	37 000	37 000	37 000
Program D (preventivní ochrana)	37 000	37 000	37 000	37 000	37 000
Program E (právní pomoc)	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

Celkem	140 000	140 000	140 000	140 000	140 000
---------------	---------	---------	---------	---------	---------

Zdroj: MKČR, Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010-2014 (Koncepce rozvoje muzejnictví)

Jako optimální částka vyčleněná do programu ISO-C, programu na výkupy předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu, byla stanovena 37 000 (tis. Kč.). Částka se shoduje s finančním předpokladem pro program ISO-D, tedy s programem na preventivní ochranu památek před nepříznivými vlivy prostředí. Porovnáním náplně obou titulů se částka, která má být určena na výkup těch nejvíce hodnotných kulturních statků jeví jako velmi nedostatečná v porovnání s cenami vykupovaných předmětů.³¹

Tabulka č. 4: Program podpora akviziční činnosti muzeí, galerií, Národního filmového archivu a knihoven (v tis. Kč)

Program PAČ	2010	2011	2012	2013	2014
tis. Kč	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000

Zdroj: MKČR, Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010-2014 (Koncepce rozvoje muzejnictví).

V předpokládaném programu ministerstvo počítalo s nutností navýšení finančního objemu na nákup nových akvizic pro státní instituce. Zásadní problém je zde však spatřen v tom, že o vyčleněnou finanční částku se měli mezi sebou podělit jak muzea a galerie, tak i Národní filmový archiv a knihovny. Nebylo určeno kolik procent z této částky by jednotlivé instituce směly čerpat a zda by bylo možné použití většiny prostředků na nákup jen jedné akvizice a tím připravit zbylé instituce o možnost čerpání na jejich akviziční aktivity. Nutno však podotknout, že na zmíněný program nebyly finance vyčleněny a pro následující čtvrtletí mohly instituce čerpat pouze ze stávajících titulů.³²

³¹ Příkladem z poslední doby může být zájem Národní galerie v Praze o nákup deskového obrazu „Zvěstování Panně Marii“ jehož autorství je připisováno Mistru vyšebrodského oltáře. Odhadovaná cena takto významného díla české provenience je 65 mil. Kč, což demonstruje nedostatečnost profinancování této části programu ISO. Zdroj: ŠULOVA, Kateřina. *Obraz od Mistra vyšebrodského oltáře půjde do dražby. Chtěla ho Národní galerie, jednání selhalo.* [online]. [cit. 1.11.2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/2962697-obraz-od-mistra-vysebrodskeho-oltare-pujde-do-drazby-chtela-ho-narodni-galerie>.

³² Důvodem škrťů napříč celým spektrem státního financování byla ekonomická krize mezi lety 2008-2015. Z jasného důvodu tedy nebyly peníze na nový program vynaloženy.

Stejnou obětí finanční situace těchto let byl návrh na vytvoření strategického plánu na výkup statků mimořádné kulturní hodnoty, který měl být vládě předložen k projednání. Mělo jít o tzv. Systémové zkvalitňování národního kulturního pokladu. Jeho vypracování však ve finanční situaci poznamenané krizí pozbylo smyslu.

Státní kulturní politika české republiky 2015-2020

Mezi stanovenými prioritami na další směřování státu je pokračování již dříve určeného cíle, vyčlenění 1 % ze státního rozpočtu na podporu kultury.³³ Spolu s tím se stát zavázal v podpoře mimorozpočtových prostředků svou aktivní činností v daňové, regionální a hospodářské politice.

Jako trvalý princip státní kulturní politika považuje: „*poskytovat přímou i nepřímou podporu uchování existujících kulturních hodnot a nakládání s nimi, stejně jako tvorbě nových*“.³⁴ S tímto vyjádřením jsme se již dříve potkali jakožto s jedním z hlavních cílů státní kulturní politiky na léta 2009-2014. Jelikož na rozpětí mezi lety 2015-2020 připadly termíny několika významných jubileí spojených s historií českého státu (např. výročí narození Karla IV., 100 let od vzniku samostatného Československého státu atd.), objevují se témata jako kulturní a občanská identita v hlavním směřování politiky pro dané období.³⁵

Předchozí období v české kultuře bylo poznamenané ekonomickou krizí. Kulturní politika toto období zmiňuje právě ve spojitosti s akviziční činností knihoven, muzeí a galerií. V této části je však poukázáno pouze na stav českých knihovnických fondů. Muzei a galeriemi se část vůbec nezabírá.³⁶ Stejně jako u již výše zmíněných textů, opět je poukázáno na důležitost využití mimorozpočtových možností financování kultury s důrazem na výnosy z loterií. Text zmiňuje, že vláda zajistí, aby tyto výnosy plynuly do státního fondu kultury. Zároveň byl schválen návrh, aby ministerstvo kultury začalo

³³ Slibovaný závazek vyčlenění 1 % na kulturu se však do současného dne nepodařilo žádné vládě dodržet.

³⁴ MKČR, *Státní kulturní politika České republiky 2015-2020*. Praha: 2015, s. 16.

³⁵ Usnesením vlády z 10. května 2017 ministerstvo otevřelo nový podtitul z dotačního programu „Kulturní aktivity“ na finanční podporu akcí k připomínce významných dnů české historie – „*Podpora projektů k připomínce významných výročí naší státnosti (1918, 1968 a 1993) v roce 2018*“.

³⁶ Mimo jiné byla nastolena potřeba novelizace zákona č. 122/2000 Sb., ze kterého v této práci vycházím. Konkrétní změny, či v jaké oblasti přesně je zákon již nevyhovujících řečeno není.

udělovat zvláštní titul „Mecenáš kultury“. Tím se může podpořit větší participace veřejnosti na financování kultury.³⁷

Koncepce rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020.

Poslední přijatá kulturní politika se otázkou muzeí a galerií příliš nezaobírá. Jistě i proto vláda současně přistoupila ke zpracování nové koncepce na jejich podporu, která časově pokrývá celou dobu platnosti kulturní politiky. Jde vůbec poprvé od vzniku samostatného českého státu o koncepci zaměřenou přímo a pouze na muzea a galerie. Do této doby byly koncepce vždy součástí širších pojednání v péči o movité kulturní dědictví. Mezi základními stanovenými cíli koncepce rozvoje muzejnictví je: „*vytvářet optimální právní, bezpečnostní, [...] podmínky tak, aby veřejné sbírkotvorné instituce mohly své sbírky systematicky a koordinovaně vytvářet i rozšiřovat [...] a tím plnit své základní poslání.*“³⁸ Základní definice poslání muzeí a výtvarných galerií je ukotvena v ustanovení § 2 odst. 4 zákoně č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy.³⁹ Jde o první zmínku v koncepci spojenou s nabýváním nových akvizic a jejího podporování státem. Dalšími vytyčenými cíli koncepce je vytváření optimálních podmínek pro uchování a správu sbírkových předmětů, podpora muzeí v badatelském zpracování jednotlivých předmětů sbírek, jejich zpřístupnění formou výstav, prezentací a tištěných publikací a v neposlední řadě prezentace kulturního dědictví České republiky v zahraničí.

Text zhodnotil uplynulé období a zmínil i snížení objemu financí z programu ISO, které měly vliv na neotevření dotačního programu na podporu akviziční činnosti státních muzeí a galerií.⁴⁰ Již v předchozích koncepcích se ministerstvo několikrát vyjádřilo k absenci systematické podpory formou dotačního titulu zaměřeného přímo na podporu akvizičních činností institucí. Velkým úspěchem současné vlády je návrh a spolu s tím zdařená realizace nového dotačního titulu na podporu akviziční činnosti muzeí a galerií s názvem „Akviziční fond“. Ten byl vytvořen na základech potřeb vznesených

³⁷ V návrhu Ministerstva kultury můžeme jistě spatřit inspiraci ve Velké Británii, kde ministerstvo vymyslelo podobný systém jmenování sponzorů jednotlivých institucí na ocenění za tuto činnost.

³⁸ MKČR, *Koncepce rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015-2020*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2015, s. 18.

³⁹ Cit. zákona: „*Muzeem je instituce, která [...] vytváří sbírky, které trvale uchovává, eviduje a odborně zpracovává, [...].*“

⁴⁰ V textu jej zmiňuji v souvislosti s *Koncepcí účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010-2014* (Koncepce rozvoje muzejnictví). Ministerstvo počítalo s každoročním vyčleněním 100 000 (tis. Kč) na podporu nových akvizic.

v předchozích kulturních politikách, a to vytvoření samostatného programu na systematickou podporu akvizic, a spolu s tím potřebou rozšiřování sbírek o díla moderního umění.⁴¹

Logicky byly ve slabých stránkách současného stavu zmíněny nedostatečné finanční prostředky na akvizice. Text především zmiňuje jistou hrozbu, kterou může představovat současný trh s uměním, na kterém mohou instituce jen těžko konkurovat soukromým kupcům. Může nastat situace, že budou díla mimořádné hodnoty, důležitá v konceptu českého prostředí, odkoupena zahraničními kupci a odvezena ze země.

Centrální evidence sbírek muzejní povahy (CES).

Přijetím zákona 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, vláda ustanovila zřízení Centrální evidence sbírek muzejní povahy (CES). Spolu s tím vešla v platnost povinnost zapsat do evidence sbírky ve vlastnictví České republiky, nebo jejich územních samosprávných celků. Vláda neukládá povinnost zapsat do sbírky předměty, které nejsou v jejím vlastnictví, avšak pro jejich majitele je jejich zapsání výhodné, pokud chtějí usilovat o získání některého z dotačních titulů vypisovaných Ministerstvem kultury.⁴²

Sbírkovým předmětem může být jak věc movitá, či nemovitá, tak i soubor více věcí, tvořících dohromady jeden sbírkový předmět. Více takových sbírkových předmětů, společně může tvořit sbírku muzejní povahy. Sbírku muzejní povahy definuje zákon jako: „sbírka, která je ve své celistvosti významná pro prehistorii, historii, umění, literaturu, techniku, přírodní, nebo společenské vědy; tvoří ji soubor sbírkových předmětů shromážděných lidskou činností“ (122/2000 Sb. §2, odst. 1).

CES je přístupná veřejnosti na internetových stránkách.⁴³ Zápis v evidenci obsahuje:

- Název sbírky
- Popis sbírky (charakteristika, obor, časové období, provenience apod.)

⁴¹ Akvizičnímu fondu ministerstva kultury se věnuje samostatná kapitola práce.

⁴² Viz kapitola: Současné dotační tituly Ministerstva kultury, s.32.

⁴³ Přístupné z: <http://www.cesonline.cz/ar1-ces/cs/index/>.

- Seznam sbírkových předmětů
- Místo uložení sbírky
- Vlastník sbírky
- Správce sbírky
- Evidenční číslo (číslo na základě žádosti přidělí ministerstvo)
- Datum zápisu do CES

Při nabití nového sbírkového předmětu do sbírky, je majitel povinen jej do CES zapsat. Důležitý je zde proces, vyřazování předmětů ze sbírek. Specifickým krokem je zde nutnost odeslání žádosti pro vyškrtnutí předmětu z CES, až poté může ředitel instituce přistoupit k oficiálnímu odstranění.⁴⁴ Instituce každoročně posílají nové žádosti pro zápis sbírek do CES. Je nutno si však uvědomit, že proces postupného zápisu stále trvá a CES ještě není zcela naplněna kompletními údaji o stávajících muzejních sbírkách v České republice. Každoroční přírůstky do evidence nemůžeme momentálně chápat jako roční akvizice do sbírek muzejních institucí. Avšak představíme-li si ideální případ, kdy je CES zcela naplněna a obsahuje údaje o všech sbírkách, každoroční zápisy a odpisy by tak představovaly akviziční činnosti v rámci jednotlivých institucí. A to vše přístupné na jediném médiu.

⁴⁴ Viz podkapitola: Vyřazování ze sbírek – de-akviziční činnosti v tvorbě sbírky, s. 28.

Akviziční činnosti muzeí a galerií

Typy získávání akvizic

Asociace muzeí a galerií České republiky vypracovala etický kodex muzeí, jehož zněním by se měly sbírkotvorné instituce řídit. Mimo jiné obsahuje i zmínku o akvizičních činnostech muzejních institucí. Kodex stanovuje, že každá taková instituce by měla mít vypracovanou sbírkotvornou koncepci (strategii), která je pro akviziční proces zásadním nástrojem. Koncepce by měla stanovovat zásady samotného získávání předmětů do sbírky, jejich následnou ochranu a užití.⁴⁵ Etický kodex v souvislosti s akviziční činností zdůrazňuje nutnost ověřeného původu sbírkového předmětu: „*Každé akvizici předmětu [...] musí předcházet úsilí o pečlivé ověření toho, že předmět nebyl nezákonně získán v zemi svého původu (nebo z ní nebyl nezákonně vyvezen) nebo v tranzitní zemi, kde mohl mít svého legálního vlastníka (včetně země, v níž se muzeum nachází).*“⁴⁶ Muzejní instituce nesmějí za žádných okolností zařadit do svých sbírek předměty u kterých je podezření, že byly dříve součástí nezákonných aktivit.

Snahy o systematickou a cílenou akviziční strategii se v praxi často střetávají s finančním problémem. V ideální případě by měl příspěvek od zřizovatele obsahovat i vyčleněné finance na akviziční činnost. Nahlédneme-li do rozpočtů, schvalovaných zřizovateli institucí, na akviziční činnost se obvykle finance cíleně nevyčleňují. V takových případech je pak potřebné finance během roku ušetřit z přidělených příspěvků na provoz celé instituce, individuálními žádostmi o grantovou podporu,⁴⁷ či z finančních darů.⁴⁸

Získávání nových sbírkových předmětů můžeme rozdělit do dvou kategorií – úplatné a bezúplatné. Ty se následně dělí na jednotlivé způsoby, podle toho, jak jsou provedeny. K úplatnému nabytí předmětů dochází formou **koupe** díla na trhu s uměním. Ten můžeme rozdělit do dvou dalších kategorií podle toho od koho je dílo zakoupeno. Koupě díla přímo od umělce zastupuje trh primární. Zakoupení díla od sběratele,

⁴⁵ ASOCIACE MUZEÍ A GALERIÍ. *Etika institucí* [online]. [cit. 30. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.cz-museums.cz/web/deni_v_oboru/eticky-kodex-muzei/etika-instituci.

⁴⁶ Ibidem.

⁴⁷ Viz kapitola: Současné dotační tituly Ministerstva kultury, s.32.

⁴⁸ Nad otázkou dárcovství a jak resortní instituce Ministerstva kultury pracují s touto možností financování akvizic se pozastavují v kapitole „Art funding“ a akviziční problematika ve Velké Británii na příkladu National Gallery“, s. 52.

v prodejní galerii nebo na aukci chápeme jako trh sekundární.⁴⁹ Instituce se primárně snaží o zakoupení děl současného umění na primárním trhu přímo od autora, kdy je jeho cena nižší, než by byla na otevřeném trhu.⁵⁰ Nákup na sekundárním trhu s uměním se pro veřejné sbírkotvorné instituce často stává již nedosažitelným v konkurenci se soukromými sběrateli.⁵¹ V souvislosti s nákupem děl do sbírek však často dochází k tzv. „re-akvizici“ sbírkového předmětu. Jde o zakoupení děl, která se již ve sbírkách nacházejí, ale nejsou majetkem státu, či instituce. K takovým nákupům většinou dochází u sbírkových předmětů, která měla instituce k dispozici v rámci dohody o dlouhodobé zápůjčce a postupně se je snaží vykupovat do svého vlastnictví (např. hrozí vypovězení smlouvy ze strany majitele). Druhým příkladem takového počínu je pak výkup předmětů a děl navrácených původním majitelům v restitučních řízeních, kteří nemají zájem si dílo ponechat a přistoupili by po jeho obdržení k prodeji na volném trhu.⁵²

Bezúplatné získání sbírkových předmětů můžeme taktéž rozdělit podle jednotlivých typů a způsobů nabytí předmětu – darem, získáním z pozůstalosti, bezúplatným převodem mezi jinou právnickou osobou, dlouhodobá zápůjčka a další (např. re-inventarizace, navrácení odcizeného díla). **Dary** tvoří největší podíl získávání nových akvizic do sbírek veřejných institucí. Ve srovnání se soukromými sběrateli zde naopak instituce získávají výhodu, kterou charakterizuje jejich „renomé“, které může být pro jednotlivé dárcce díla důležité.⁵³ Této výhody mohou instituce taktéž využít při úplatné koupi nových děl, kdy může jejich postavení a význam nahrávat možnosti stanovení nižší prodejní ceny.⁵⁴ Další možností bezúplatného získání předmětu do sbírkového fondu instituce je **odkázání z pozůstalosti** po zesnulém. Na rozdíl od jiných evropských zemí (např. Velké Británie⁵⁵) v českém prostředí nejde o příliš

⁴⁹ CHMELAŘOVÁ, Marcela. *Tres faciunt collegium: veřejné sbírky, soukromé sbírky a umělecký trh*. In: Akviziční a de-akviziční činnost muzeí a galerií, (Sborník příspěvků pracovního semináře). Židovské muzeum v Praze, Praha: 2014, s. 40.

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Veškerá díla starých mistrů jsou tedy již předmětem trhu sekundárního. K nákupům takových děl však v rámci sbírkotvorných institucí v České republice dochází jen zřídka.

⁵² Na nákup děl navrácených původním majitelům v restitučních řízeních čerpají instituce ve většině případů z programu ISO/C, E. (viz kapitola: Současné dotační tituly Ministerstva kultury, s. 32).

⁵³ Samotní umělci, ale i sběratelé, tak darují svá díla do sbírek veřejných institucí za možným pocitem účelnosti umístění díla do renomované instituce. Naproti tomu si jen těžko představíme, že by jen tak darovali dílo soukromému sběrateli, se kterým nemají bližší vazby.

⁵⁴ CHMELAŘOVÁ, Marcela. Sbírkotvorná činnost. In: *Art+Antiques* [online]. [cit. 30. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.artcasopis.cz/clanky/sbirkotvorna-cinnost>.

⁵⁵ Charakteristika akviziční činnosti anglického modelu popisuje samostatná kapitola této práce.

častou praxí a s jednotlivými příklady se setkáváme jen zřídkakdy.⁵⁶ Muzejní a galerijní instituce mohou využít **bezúplatného převodu** sbírkového předmětu s jinou právnickou osobou. Prakticky se jedná o způsob „něco za něco“, kdy si po vzájemné domluvě instituce vymění jeden či více předmětů. Bezúplatným převodem však můžeme chápat i nabití děl do sbírek na základě speciálních podmínek, které může např. stanovit výstavní projekt instituce,⁵⁷ nebo rezidentní pobyt umělce v instituci.⁵⁸ Posledním typem bezúplatného nabytí předmětu do sbírky, které však ve své podstatě není nabytím do majetku instituce, je dohoda o bezúplatné **dlouhodobé zápůjčce**. Muzea a galerie tak mohou ve svých sbírkách vystavit díla, která sice nejsou jejím majetkem, ale svou podstatou jsou to buď díla významná, nebo zapadají do širší sbírkotvorné koncepce instituce. Jde o vhodný nástroj, který je výhodný pro obě zúčastněné strany. Instituce získají do své sbírky bezúplatně dílo, o které mají zájem. Na straně druhé mohou majitelé těžit ze stoupající hodnoty, které dílo nabývá vystavováním v renomované instituci a publikováním v odborných katalozích.⁵⁹ K bezúplatné zápůjčce však často dochází ve spojitosti s restitučním řízením. Mnoho děl, která byla navracena v řízeních svým původním majitelům, byla nakonec těmito majiteli ponechána ve stávajících sbírkách. Jednotlivá díla buď institucím darují, nebo se mohou vzájemně dohodnout na bezúplatné dlouhodobé zápůjčce.⁶⁰

⁵⁶ Národní galerie získala za poslední čtyři roky díla z pozůstalosti pouze jednou, a to v roce 2015 kdy jí byl odkázán soubor 33 děl grafičky a malíčky Dany Jandové. (Viz NÁRODNÍ GALERIE. *Výroční zpráva 2015*, Praha: 2016, s. 74. Dostupné z: <https://www.ngprague.cz/vyrocnizpravy>).

⁵⁷ Příkladem může být výstavní konvolut prací přijatých do mezinárodní soutěžní přehlídky Bienále Brno. Soutěžní práce jsou zařazeny do sbírek grafického designu na základě podmínek účasti v přehlídce. Moravská galerie tak v roce 2018 získala 362 položek do své sbírky. (Viz MORAVSKÁ GALERIE, *Výroční zpráva Moravské galerie v Brně 2018* [online]. [cit. 30. 11. 2019]. Dostupné z: http://www.moravska-galerie.cz/media/2105236/vyrocnizprava_moravske_galerie_za_rok_2018.pdf).

⁵⁸ V tomto případě může být při rezidentuře umělce v instituci dohodnut bezplatný převod díla, které v rámci svého pobytu v instituci vytvoří. Nejedná se tedy svou podstatou o dar, nýbrž podmínku danou pravidly.

⁵⁹ Někteří soukromníci už díla nakupují s vědomím, že je následně umístí do sbírek významných institucí, které je svou činností zhodnotí. Viz CHMELAROVÁ, Marcela. *Tres faciut collegium: veřejné sbírky, soukromé sbírky a umělecký trh*. In *Akviziční a de-akviziční činnost muzeí a galerií* (Sborník příspěvků pracovního semináře). Židovské muzeum v Praze, Praha: 2014, s. 40.

⁶⁰ Příklad takového počínu ze strany nového majitele viz: ŠVERDÍK, Michal. *Církev získala zpět vzácné obrazy arcibiskupa Prečana. Zůstanou v muzeu* [online]. [cit. 30. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/olomoucke-arcibiskupstvi-ziskalo-do-sbirek-ctyri-obrazy.A150124_2134029_olomouc-zpravy_tas.

Od myšlenky po realizaci – schvalovací proces a zařazení díla do sbírky⁶¹

Schvalování a nákup jednotlivých akvizic je v rámci příspěvkových organizací Ministerstva kultury řízeno danými pravidly. Důležitým doplňkem procesu je schválená sbírkotvorná strategie dané instituce, na jejímž základě se budou jednotlivá díla zvažovat. Proces také závisí na rozložení sbírkového fondu dané instituce do jednotlivých podsbírek na jejichž zaměření se volí akviziční komise.

Prvotní myšlenka konkrétního díla, které by bylo vhodné zařadit do sbírek obvykle stojí na osobnosti kurátora. Ten by se v rozhodování, zda o dílo usilovat, či nikoli měl řídit sbírkotvornou strategií. Měl by zvážit, zda je dílo pro jeho sbírku přínosné a proč tomu tak je. Kurátor svůj záměr diskutuje s ředitelem instituce, který jej schválí či nikoliv, a úvaha o díle následně postupuje do dalšího stupně procesu. Z hlediska ukotvení v čase v rámci kalendářního roku je možné akviziční proces rozdělit do tří základních fází:⁶²

1. Vyčlenění financí
2. Rozhodování / schvalování
3. Realizace

Druhou fází akvizičního procesu definuje rozhodování a následné schválení. Finanční obnos vyčleněný a schválený ředitelem není rozdělen jednotlivým podsbírkám podle jasně daných pravidel. V praxi se jednotliví kurátoři mezi sebou musejí domluvit o jaká díla mají v daném roce zájem, či jaká díla je možno právě zakoupit. V rámci této domluvy musejí počítat s určeným celkovým limitem na jejich nákup na jehož základě vznikne seznam jednotlivých návrhů děl ke koupi, který se předkládá akviziční komisi.⁶³

⁶¹ Jednotlivé informace a poznatky schvalovacího procesu byly doplněny o podnětné informace na základě rozhovoru s Mgr. Ladislavem Daňkem (kurátor sbírky obrazů moderního umění – Muzeum moderního umění v Olomouci) ze dne 30. 11. 2019.

⁶² Rozdělení akvizičního procesu jsem vypracovala na základě úvahy nad získanými poznatky o daném tématu. Je nutno však nepřemýšlet nad procesem příliš obecně. V praxi se mohou jednotlivé fáze překrývat, či přecházet do dalšího kalendářního roku. Berme tedy rozdělení pouze jako základní pomůcku pro orientaci v tomto procesu.

⁶³ V této fázi jsou již případné koupě dohodnuty s jejich současnými majiteli. Nelze tedy nejprve získat peníze a pak se dílo snažit zakoupit. Pokud se tedy na dílo peníze vyčlení, mělo by být jisté, že se nákup uskuteční. (Pozor, toto však neplatí jedná-li se o nákup díla na aukci).

Akviziční komisi jmenuje ředitel muzea a galerie z řad odborníků v rámci jejich specializací podle rozdělení jednotlivých podsbírek muzea.⁶⁴ Nelze aby byl členem komise zaměstnanec, či osoba blízká zaměstnanci instituce. Je nutné zachování nestrannosti a objektivitu schvalovacího procesu. Ve své podstatě není orgánem výkonným, nýbrž orgánem poradním osoby ředitele muzea. Komise obvykle zasedá na podzim, kdy je již určen finanční limit na nákup akvizic.⁶⁵ Komise si ze svých řad zvolí jednoho předsedu. Jednotliví členové jsou ředitelem instituce voleni na období tří let a postupně se obměňují, aby byla zachována nezaujatost a objektivita. Kurátoři podsbírek přistupují ke komisi se svými návrhy jednotlivých akvizic. Postupně představují jednotlivá díla a zdůvodňují jejich možný nákup. Vysvětlují, jak díla zapadají do jednotlivých koncepcí podsbírek a celé instituce. Poukazují na jednotlivé kvality díla v jejichž rámci zdůvodňují pořizovací cenu. Komise rozhoduje na základě většinového hlasování, přičemž každý ze členů má jeden hlas a vyjadřuje se buď pro nákup, proti nákupu, nebo se hlasování může zdržet. Dojde-li k rovnosti hlasů, předseda komise má jeden hlas navíc, kterým rozhodne. Ze zasedání je vypracována náležitá dokumentace, která je předložena řediteli muzea. Obsahuje vyjádření ke každé navržené položce a rozhodnutí komise, zda dílo doporučují ke koupi, či nikoliv. V této fázi jde o doporučení, která komise předloží a hlavní slovo náleží řediteli muzea, který má právo rozhodnutí změnit. V praxi se však tato činnost neuplatňuje v rámci zachování nestrannosti instituce ve schvalovacím procesu.

Následuje třetí fáze, kterou je samotná realizace nákupu, pořízení díla. Časově spadá do období po zasedání komise, až do konce kalendářního roku.⁶⁶ Seznam schválených nákupů předává ředitel sbírkovému oddělení. Oddělení má na starost administrativní stránku procesu, kterou je vypracování náležitých smluv (kupní, darovací), zaplacení děl a jejich vyzvednutí od původních majitelů. Tato povinnost leží na odpovědnosti členů sbírkotvorného oddělení, kteří podléhají pod dohled vedoucího daného oddělení.

Mluvíme-li však o nákupu na aukci, obvykle je za tímto účelem na místo poslán kurátor dané podsbírký. Takový nákup musí být předem schválený společně s danou

⁶⁴ Akviziční komisi olomouckého muzea obvykle tvoří zhruba 7 členů včetně jejího předsedy.

⁶⁵ Pokud je limit na nákup akvizic vyšší a je tedy možné získat mnohem více děl, může komise zasednout i vícekrát. Především z důvodu časové zátěže zasedání a udržení pozornosti zasedajících členů.

⁶⁶ Jak již bylo zmíněno výše, tato fáze může překročit kalendářní rok a být uskutečněna v roce dalším. Může jít např. o situaci kdy je možno získat do sbírek významné dílo, na jehož pořízení však nestačily finance a jehož získání by v následujícím roce nebylo již možné. Jeho pořízení může být tedy v jednom kalendářním roce schváleno, avšak po domluvě s majitelem zaplaceno rok následující.

pořizovací částkou, kterou nesmí dílo překročit, jinak kurátor od aukce ustupuje a nesmí nadále pokračovat.⁶⁷ V tomto a podobných případech lze přistoupit k zakoupení díla, bez schválení akviziční komise. Metodický pokyn MKČR č.j. 14639/2002 upravuje právo ředitele instituce. V případech, kdy hrozí prodlení a časová situace neumožňuje schválit úplatné pořízení díla se souhlasem komise, ředitel instituce může ve věci rozhodnout tzv. per rollam – bez projednání s poradním sborem. Jakmile však akviziční komise zasedne, projedná toto nabití nového předmětu a zvažuje, zda bylo důvodné, či nikoliv.

Schvalovacím procesem komise, stejně jako procesem následné realizace akvizice musejí projít díla, která jsou instituci darována anebo odkázána. Komise díla posuzuje vzhledem ke sbírkotvorné koncepci instituce, na jejímž základě je schvaluje nebo neschvaluje. Oddělení evidence sbírek na základě schválené akvizice vypracuje smlouvu darovací a vyřídí další náležitosti spojené s převodem díla do majetku instituce. Získáním předmětu do majetku instituce však neznamená, že se stává sbírkovým předmětem. Takovým předmětem se nová akvizice stane až na základě rozhodnutí – tedy pořízením evidenčního záznamu a zapsáním evidenčního čísla předmětu do Centrální evidence sbírek.⁶⁸

Vyřazování ze sbírek – de-akviziční činnost v tvorbě sbírky

Tvorba sbírky muzejní povahy neznamená pouze shromažďování věcí, nýbrž i jejich vyřazování. Jelikož hlavním posláním muzea by mělo být neustálé zkvalitňování sbírek, musí za tímto účelem docházet i k cílené selekci a vyřazení takových předmětů, které sbírku nezcizují.⁶⁹ Vyřazování předmětů ze sbírek upravuje „Metodický pokyn Ministerstva kultury č.j. 14639/2002, k provádění některých činností souvisejících s tvorbou sbírek, péčí o sbírky a vývozem sbírkových předmětů do zahraničí“ přijatý 14. října 2002. V pokynu je uvedeno: „*Mluvíme-li o tvorbě sbírky v muzeu, je třeba mít na zřeteli, že se nejedná o pouhou činnost sběratelskou, [...] ale o tvorbu specifické hodnoty, která spočívá ve vypovídající schopnosti celé sbírky [...]. Aby taková specifická hodnota mohla být vytvořena, je třeba aby se tak dělo na základě určitého záměru, jemuž se podřizuje výběr jednotlivých sbírkových předmětů do sbírky zařazovaných i z ní*

⁶⁷ Schválená pořizovací částka, kterou je instituce ochotna za dílo utratit je včetně provize aukční síni.

⁶⁸ ŽALMAN, Jiří a kol. *Příručka muzejníka I*. Moravské zemské muzeum v Brně: 2002, s. 23.

⁶⁹ O problematice vyřazování předmětů ze sbírek se věnuje i Jiří Žalman: *Ibidem*.

vyřazovaných“⁷⁰ Za účelem tvorby specifické hodnoty je tedy nutno počítat i se systematickým vyřazováním sbírkových předmětů. Cílené vyřazování se však více týká muzeí historických, např. uchovávající přírodniny. V praxi uměleckých galerií a muzeí se takovým počínáním nepotkáváme příliš často.

K vyřazení díla ze sbírky může dojít několika způsoby, které si blíže představíme. Zákonně lze díla ze sbírky vyřadit z několika důvodů: „vyřazovat sbírkové předměty ze sbírky z důvodů jejich neupotřebitelnosti, přebytnosti, výměny nebo ztráty“.⁷¹

Základním způsobem je klasické vyřazení sbírkového předmětu, který nemá již pro sbírku zhodnocující charakter, vypovídající hodnotu v kontextu celé sbírky – je tedy neupotřebitelný nebo přebytný. Takové rozhodnutí by mělo pramenit z popudu kurátora sbírky, který tak jedná v souladu s vypracovanou koncepcí sbírkotvorné činnosti instituce. „Vyřazení předmětu nebo exempláře z muzejní sbírky lze provádět pouze s plnou znalostí jeho významu, povahy (obnovitelné nebo neobnovitelné) a jeho právního statutu. Toto vyřazení nesmí ohrozit veřejný zájem a poslání muzea.“⁷² Kurátor, jakožto bezprostřední tvůrce a správce sbírky, či podsbírkou předkládá návrhy na vyřazení sbírkového předmětu s důvodným opodstatněním komisi pro sbírkotvornou činnost instituce. Ta na jeho základech rozhodne, zda dílo doporučí k vyřazení, či nikoliv a návrh předkládá řediteli muzea. Ředitel následně Ministerstvu kultury odešle návrh na vyřazení předmětu z CES. Na základě vyškrtnutí z evidence pak ředitel instituce jakožto poslední ve věci rozhoduje a stvrzuje ji podpisem. Vyřazování by nemělo být snadné a záležet pouze na jedné osobě. Proto se jedná o standardizovaný proces, kterým musí každé takové dílo projít.⁷³ Zajímavý poznatek k problematice vyřazení předmětu ze sbírek uvádí Žalman (2002). Ten poukázal na citlivý proces vyřazení sbírkového předmětu, který byl původně nabyt do sbírky úplatným způsobem. V takovém případě byl pořízen z peněz veřejných rozpočtů a jejich „nesmyslnému utracení“ musí být každý připraven se zodpovídat.⁷⁴

Co se však s dílem stane je-li vyřazeno ze sbírek? Faktem v této otázce je, že česká legislativa a zákon č. 122/2000 Sb. toto neupravuje. Nutno však podotknout, že se předmět stal neupotřebitelný pro sbírku jako takovou, ne však pro organizaci,

⁷⁰ Metodický pokyn MKČR č.j. 14639/2002.

⁷¹ Zákon č. 122/2000 Sb.

⁷² ICOM, *Profesní etický kodex ICOM pro muzea*, s.l. 2006, nečíslováno. Dostupné z: http://www.mzm.cz/fileadmin/user_upload/dokumenty_mzm/eticky_kodex_ICOM.pdf.

⁷³ ŽALMAN, Jiří. *Příručka muzejníková II.*, Asociace muzeí a galerií v České republice, Praha: 2006, s. 87.

⁷⁴ Ibidem.

kteřá je jeho vlastníkem, či správcem.⁷⁵ Instituce pak může postupovat podle možností, jak s dílem naložit, které se liší podle situací, za nichž bylo dílo ze sbírky vyřazeno:

- Ponechání si díla
- Prodej
- Výměna
- Předání původním majitelům – restituce

Vyřazením díla ze sbírky nedochází k pozbytí vlastnických práv instituce na něm. Ta si může předmět ve svém majetku nadále ponechat, avšak není součástí sbírky. Může např. sloužit jako studijní materiál nebo být uchováno ve skladu, dokud se pro něj nenajde jiné uplatnění.

Pro muzea a galerie je možné díla prodat a zpeněžit, umožňuje-li jim to obecně právní předpis pro hospodaření s majetkem státu.⁷⁶ Jedná se však o citlivou otázku, na kterou reagoval ICOM ve svém etickém kodexu pro muzea, kterým by se měly všechny členské instituce závazně řídit. „*Muzejní sbírky jsou vytvářeny pro veřejnost a nesmí být v žádném případě posuzována jako finanční aktiva. Finanční částky nebo výhody získané vyřazením předmětů z muzejních sbírek musí být využity výhradně ku prospěchu sbírky, obvykle na nové akvizice.*“⁷⁷ Kodex zároveň odmítá možnost prodeje vyřazených děl zaměstnancům instituce a jejich blízkým osobám.⁷⁸

Výměna díla je již popsána, v souvislosti s nabýváním nových akvizic do muzejní sbírky, výše. Ve své podstatě se jedná o činnost, kterou se instituce sbírkového předmětu, jak zbavuje, tak nabývá předmět nový.

Vyřazení díla ze sbírkového fondu může dojít v souvislosti s navrácením původním majitelům v restitučním řízení.⁷⁹ Jedná se o majetek, který byl zkonfiskován, či znárodněn státem dřívějšími režimy. Proces v České republice započal po roce 1989

⁷⁵ Ibidem, s. 88.

⁷⁶ Zákon č. 2019/2000 Sb., o majetku české republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

⁷⁷ Opak. Cit. 72.

⁷⁸ V českém prostředí k prodeji děl vyřazeným ze sbírek spíše nedochází. Příklady však můžeme hledat v zahraničí. Mimo Velkou Británii, jejíž příklad uvádím v samostatné kapitole této práce, můžeme zmínit prodej obrazu od českého malíře Františka Kupky. Ten ze svých sbírek prodalo newyorské MoMA do soukromé sbírky ve Švýcarsku. Viz SKŘIVÁNEK, Jan. MoMA prodala Kupku [online]. [cit. 30. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-zpravodajstvi/1/moma-prodala-kupku>.

⁷⁹ Téma restitucí zmiňuji v rámci práce jen velmi obecně v souvislosti de-akviziční činnosti. Jde však o téma komplikované a jeho vliv na umělecké sbírky by si jistě zasloužil bližší studium.

a je upraven řadou přijatých zákonů.⁸⁰ V některých případech stát přišel o významná díla, která byla po několik let uchovávána ve státních sbírkových fondech.⁸¹ Navrácení děl v restitučních řízeních do majetku původních majitelů však nutně neznamená, že jsou díla ze sbírek staženy. Institucím se nabídly dvě možnosti, jak díla ve sbírkách zachovat, a to dohodou o bezúplatné dlouhodobé zápůjčce, či „re-akvizicí“ díla. Obě možnosti byly již v tomto textu popsány.

Díla však mohou být ze sbírek vyřazena i bez rozhodnutí akviziční komise. Jedná se o případy, kdy bylo dílo ukradeno, zničeno, či ztraceno. První dvě možnosti jsou v celku známé a není třeba je blíže přibližovat. Ke ztrátě díla obvykle dochází na základě re-inventarizace sbírek. V takovém případě se na základě kontroly zjistí, že jedno, či více děl chybí a není jisté z jakého důvodu se tak tak stalo. Případy ztráty jsou však nahlašovány policii a jsou prošetřovány pro podezření z jejich krádeže.⁸² Na základě re-inventarizace sbírkového fondu se však mohou v depozitářích muzeí objevit i díla, na které se zapomnělo a nebylo o nich do té doby vedena náležitá, nebo jen velmi kusá evidence.

⁸⁰ Navrácení majetku v restitucích upravují legislativně tyto zákony: č. 403/1990 Sb., č. 87/1991 Sb., č. 172/1991 Sb., č. 212/2000 Sb., č. 428/2012 Sb.

⁸¹ Mediálně velmi diskutovaným tématem bylo navrácení gotického deskového obrazu *Madona z Veveří* do vlastnictví římskokatolické farnosti Veverská Bítýška. Národní galerie neuspěla v soudním sporu a o obraz přišla. V současné době je obraz uschován v Diecézním muzeu v Brně.

⁸² V roce 2015 se na základě re-inventarizace sbírkového fondu Národní galerie zjistilo, že ve sbírkách chybí desítky mnohdy velmi cenných uměleckých děl. (viz LIDOVKY.CZ. *Podívejte se, co všechno zmizelo z Národní galerie: Lada, Kupka, Zrzavý* [online]. [cit. 30.11. 2019]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/podivejte-se-co-vsechno-zmizelo-z-narodni-galerie.A150720_162029_In_domov_sij.

Současné dotační tituly Ministerstva kultury

Postavení a stanoviska státu k podpoře kultury od roku 2001 přiblížila kapitola o legislativě. Můžeme konstatovat, že postupem času se význam kultury a jejího financování stává více aktuálním tématem než dříve. Je však stále potřeba neustálé a konstruktivní snahy Ministerstva kultury (a samotného ministra kultury především) při jednáních o rozdělení rozpočtu, apelovat na potřebu navyšování kulturního rozpočtu a dosažení slibovaného 1 % podílu.

I tak je současná podoba nabízených grantů a dotací, ze kterých mohou instituce či jednotlivci čerpat, nejrozvinutější od roku 1993 a strategické cíle stanovené v kulturních politikách a jednotlivých koncepcích rozvoje se daří postupně naplňovat. Spolu s dotacemi a granty určeným pro muzea a galerie je do kapitoly začleněn titul „Kulturní aktivity“, který je vyhlašovaný pod dotačním okruhem na podporu profesionálního umění. Sbírkatovné instituce mají ještě na výběr z dalších šesti dotačních programů.⁸³

Kulturní aktivity

Dotační program kulturní aktivity spadá pod okruh podpory profesionálního umění, kam se řadí hudba, divadlo, tanec a výtvarné umění.⁸⁴ V oblasti akvizičních aktivit jde o důležitý dotační okruh, který může nepřímo ovlivnit výši finančních prostředků.⁸⁵

Jednotlivá výběrová dotační řízení se řídí danými podmínkami podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, v platném znění a usnesení vlády č. 92 ze dne 1. února 2010. Na jejichž základech vláda vyhlašuje výběrové dotační řízení v programu Kulturní aktivity pro jednotlivé okruhy profesionálního umění, mezi které patří i obor výtvarného umění. Ministerstvo kultury každoročně zveřejňuje dané

⁸³ Pro úplnost jmenuji všechny, avšak ty ne příliš relevantní práci zmiňuji jen velmi stručně. Větší pozornost pak věnuji dvěma částem programu ISO a Akvizičnímu fondu Ministerstva kultury.

⁸⁴ Tato forma státní podpory se vyhlašuje od roku 1992 kdy byl program určen pouze pro občanská sdružení. Od roku 1996 se dotace otevřela i pro ostatní fyzické a právnické osoby. Postupným přijetím novel zákonů, především o daních a rozpočtových pravidlech, se žádosti otevřely i nadacím a nadačním fondům.

⁸⁵ Podpořené kulturní aktivity (v rámci muzeí a galerií chápeme např. výstavy a expozice) jsou důležitou částí vypracovaných sbírkotvorných koncepcí institucí, které by měly s těmito aktivitami korespondovat. Žadatelé mohou odkázat na projekty, či kontinuální činnost podpořenými Ministerstvem kultury z dotačních programů uvedených v této části práce, při žádosti o finanční příspěvek z Akvizičního fondu ministerstva kultury. (viz kapitola: Akviziční fond Ministerstva kultury, s 39.

vyhlašovací podmínky a tematické okruhy, ve kterých v první řadě definuje, pro koho je dotační řízení určeno a co je jeho cílem. O dotaci z programu Kulturní aktivity může žádat pouze fyzická či právnická osoba, působící v oblasti kultury, avšak s výjimkou příspěvkových organizací Ministerstva kultury.⁸⁶ Projekty podpořené z programu musí být realizované v České republice. Základním vytyčeným cílem programu je pak podpora subjektů poskytujících veřejnou kulturní službu.⁸⁷

Ministerstvo stanovuje šest okruhů na podávání žádostí. První podporovanou aktivitou ze strany Ministerstva kultury může být **výstavní projekt**. Mělo by jít o jednorázový výstavní projekt, který by měl být založen na aktuálním a kritickém přístupu ke zvolenému tématu. Z aktivity mohou čerpat příspěvkové organizace, neziskové organizace a ostatní subjekty. Z důvodu možné náročnosti projektu, lze v této podporované aktivitě žádat také o dotace pro následující dva roky⁸⁸.

Druhým tematickým okruhem na možnou podporu je **celoroční nepřetržitá činnost**. Do této oblasti však nesmí spadat další činnosti definované ve výčtu podporovaných aktivit (níže). Žadatelé jsou příspěvkové a neziskové organizace. Neziskové se však ještě dále dělí na ty, které mají celkový roční rozpočet nad, nebo pod jeden a půl milionu Kč. Stejně jako u předchozího, i zde lze podávat žádosti na následující dva roky vzhledem k náročnosti a délce daného projektu.⁸⁹

Pod ostatní projekty, které vymezuje třetí okruh spadají festivaly, sympozia a přehlídky s nadregionálním, celostátním či mezinárodním významem. Ve čtvrté a páté kategorii lze zažádat o podporu odborné periodické nebo neperiodické publikace. Výčet zakončuje podpora dokumentační a informační činnosti, ze které lze čerpat finance na archivní činnost nebo správu webu.

Žadatelem o dotaci z programu Kulturní aktivity může být právnická, nebo fyzická osoba s živnostenským oprávněním. Činnost obou skupin však musí být v kulturní a výtvarné oblasti a tyto činnosti jsou zpřístupněny široké veřejnosti.

⁸⁶ Pro příspěvkové organizace Ministerstva kultury se vztahují jiné podmínky a ministerstvo zahrnuje jejich financování přímo ve svém rozpočtovém plánu.

⁸⁷ Tento dotační okruh zmiňuji z toho důvodu, že výjimečně lze peníze získané na podporu Kulturních aktivit použít i na nákup nových akvizic do sbírek žadatelů.

⁸⁸ Pro rok 2019 se toto víceleté financování podařilo získat pouze jednomu žadateli, a to statutárnímu městu České Budějovice s projektem celoroční výstavní činnosti. Pro následující roky získali roční příspěvek 800 000 Kč. Zdroj: *Konečné výsledky výběrových dotačních řízení v programu Kulturní aktivity na podporu projektů profesionálního umění na rok 2019 v oboru výtvarného umění*. [online]. [cit 15. 10. 2019] Přístupné na: <https://www.mkcr.cz/vyberova-dotacni-řízení-2019-konecne-vysledky-2019.html>.

⁸⁹ Následující čtyři okruhy nejsou pro tuto práci příliš relevantní, avšak pro ucelenost je jen krátce zmiňuji.

Podpořené projekty musí být realizovány na území České republiky a organizátorem pak je výhradně organizace se sídlem na území České republiky, občan České republiky nebo osoba s trvalým pobytem v České republice. Jeden žadatel může předložit až tři různé žádosti o podporu. Co se týče víceletého financování, jde pouze o projekty mající zásadní význam a přínos pro danou kulturní oblast či problematiku. Všechny žádosti jsou posouzené odbornou komisí ve složení jednoho předsedy a členů komise. Po rozhodnutí o udělení a výši dotace musí komise zpracovat i slovní hodnocení k jednotlivým projektům.

Komise posuzuje jednotlivé projekty podle daných kritérií: *přínos pro obor, přínos projektu z hlediska zachování a rozvíjení umělecké různorodosti, přínos pro kreativitu a inovaci, záběr působnosti z geografického hlediska, obsahové zpracování projektu, schopnost zajistit vícezdrojové financování, reálnost projektu včetně přiměřenosti nákladů, schopnost žadatele projekt realizovat, účelnost a oprávněnost použití dotace MK v předchozím období.*⁹⁰

Následující tabulka zobrazuje celkové počty požadovaných a podpořených žádostí a finančních částek za poslední čtyři roky. Údaje jsou dohledatelné v každoročních zprávách vydávaných Ministerstvem kultury.

Tabulka č. 5: Celkové výsledky žádostí dotačního programu Kulturní aktivity 2016-2019 pro 1-3 okruh⁹¹ (v tis. Kč)

	2016 (1-3)	2017 (1-3)	2018 (1-3)	2019 (1-2)
Celkový počet žádostí (přijatých)	205	226	231	177
Celkem požadováno (tis. Kč)	102 071	113 647	107 217	95 551

⁹⁰ Komentář k celkovým výsledkům okruhu 1-2 pro rok 2019. [online] Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/vyberova-dotacni-rizeni-2019-konecne-vysledky-2093.html>.

⁹¹ Mezi lety 2016-2018 vyhodnocovalo MKČR 1-3 okruh Kulturních aktivit společně. Pro rok 2019 již 3. okruh vyčlenilo a organizace festivalů, sympózií a přehlídek jsou hodnoceny samostatně.

Celkově přerozděleno	47 542	45 200	45 090	38 516
Celkově podpořeno projektů	126	133	143	107

Samostatné vypracování na základě jednotlivých výročních zpráv.

V celkovém počtu přijatých žádostí pro jednotlivé roky můžeme vidět každoroční nárůst. Především pak mezi roky 2016-2017 se počet navýšil o více jak dvacet nových žádostí, a s tím i stoupl celkový obnos požadovaných financí. Stejně tomu bylo roku 2018, když se požadovaný obnos lehce snížil. Naproti tomu můžeme vidět postupnou tendenci ze strany podporovatele (státu) každoročně celkovou částku snižovat. Jen těžko lze věřit tomu, že by kvalita předkládaných návrhů každým rokem klesala. Navíc počet podpořených žádostí každoročně stoupá což se v porovnání s přerozděleným obnosem jeví poněkud nešťastně.

Na výsledky roku 2019 je potřeba pohlížet samostatně. Ministerstvo do této doby spojovalo podporu výstavních projektů a kontinuální činnosti spolu s organizací festivalů a sympózií. Kolik přesně žádostí, mezi lety 2016-2018, patřilo 1-2 okruhu programu Kulturní aktivity, neuvádí. Podle celkových čísel roku 2019 lze udělat pouze velice hrubý a příliš osobní odhad, avšak můžeme předpokládat že okruhy 1-2 zaujímaly vždy nadpoloviční procento v celkových výsledcích za předešlé roky. Pokud ministerstvo setrvá ve vyčlenění třetího okruhu ze závěrečných zpráv nadále, pro téma financování expozičních a výstavních aktivit vznikne možnost lepšího porovnání a jasnější představy této podpory.

Jak již bylo zmiňováno výše v podmínkách žádosti o podporu z dotačního programu Kulturní aktivity, žadatelem může být jak právnická, tak i fyzická osoba s hlavní činností v kulturní sféře, organizující veřejné kulturní služby. Z tohoto výčtu jsou však vyňaty resortní instituce Ministerstva kultury. O dotaci tedy může zažádat jak instituce jejíž hlavní činností jsou sbírkotvorné aktivity, tak i ostatní subjekty. Celkový poměr finančních obnosů podle žadatele a okruhu dotačního titulu shrnuje následující tabulka.

Tabulka č. 6: Celkové částky dotačního programu pro okruh 1-2 podle žadatele.

	2016	2017	2018	2019
Výstavní projekty – sbírková instituce	3 780 000	1 970 000	1 999 000	1 866 000
Výstavní projekty – ostatní	1 800 000	3 692 000	1 760 000	3 410 000
Celoroční sbírková činnost – sbírková instituce	3 936 000	4 799 000	4 695 000	5 750 000
Celoroční výstavní činnost – ostatní	19 057 000	26 210 000	28 078 000	27 490 000

Samostatné vypracování na základě jednotlivých výročních zpráv.

Podpora projektů zaměřených na poskytování standardizovaných veřejných služeb muzeí a galerií.

Od roku 2013 Ministerstvo kultury každoročně vypisuje dotační program na podporu projektů zaměřených na poskytování standardizovaných veřejných služeb muzeí a galerií. Do výběrového řízení mohou poskytovatelé přihlásit své projekty na prezentaci sbírek na internetu a projekty na vypracování odborných katalogů sbírek. Jak již bylo zmíněno, žadatelem je garantovaný poskytovatel standardizované veřejné služby.⁹² Program je tedy přístupný jak pro galerie a muzea, u kterých je zřizovatelem samosprávný územní celek (kraj, obec), tak i pro resortní instituce Ministerstva kultury. Projekty musí být plně

⁹² Kdo je poskytovatelem standardizované veřejné služby upravuje zákon č. 122/2000. (viz kapitola: Podpora umění a akvizičních činností v kontextu české legislativy).

realizovány v daném roce pro který se dotace poskytl. Vyžadována je finanční spoluúčast, či více zdrojové financování.

Podpora projektů výchovně vzdělávacích aktivit v muzejnictví

Výběrové řízení na dotaci zaměřenou na edukační činnost muzeí pro širokou veřejnost vypisovanou Ministerstvem kultury, je rozděleno do dvou tematických okruhů. První vypsaný okruh na podporu edukačních aktivit v rámci stálých muzejních expozic. Žadatelem může být vlastník nebo správce muzejní sbírky evidované v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy Ministerstva kultury (CES).⁹³ Tento dotační okruh byl pro roky 2015 a 2016 taktéž otevřen pro instituce zřizovanými Ministerstvem kultury, avšak od roku 2017 do současnosti byly z možnosti poskytnutí dotace odebrány. Druhý okruh je zaměřen na edukační činnosti škol, vzdělávací kurzy, edukační materiály a další vzdělávací aktivity v kultuře.

Podpora expozičních a výstavních projektů

Jak již bylo zmíněno výše, dotační program Kulturní aktivity lze aplikovat na jednotlivé významné výstavní projekty a expozice. Mimo tento okruh však mohou kulturní instituce požádat o podporu svých výstav i v dotačním okruhu na podporu expozičních a výstavních projektů. Stejně jako tomu bylo u programu Kulturní aktivity, žadatelem mohou být pouze vlastníci sbírek zapsaných v centrální evidenci sbírek muzejní povahy Ministerstva kultury, avšak mimo jeho příspěvkové organizace. Podpora expozičních a výstavních projektů se rozděluje do dvou tematických okruhů. Instalace expozic nebo výstav a zpřístupnění expozic a výstav osobám s omezenou schopností pohybu a orientace. Dotaci lze použít pouze na neinvestiční výdaje.

Podmínkami k získání dotace je řádné odevzdání vyplněné žádosti spolu se všemi přílohami. Celý projekt, nebo jeho větší část musí být realizován v daném roce, pro který byla dotace přiřazena. Pokud podpořený projekt není mezinárodního přesahu, musí být organizován pod záštitou ministra kultury, samotného Ministerstva kultury nebo pořádán ve spolupráci s příspěvkovou organizací Ministerstva kultury. U výstupu musí vždy být zmíněno, že se projekt uskutečnil za podpory a podílení se Ministerstva kultury České republiky. Žádosti jsou posuzovány odbornou komisí, která vybere

⁹³ Viz kapitola: Centrální evidence sbírek (CES), s. 21.

jednotlivé projekty a navrhne pro ně výši příspěvku. Návrhy postupují ke schválení ministru kultury prostřednictvím náměstka ministra. Na přidělený příspěvek není právní nárok a ministerstvo může z rozhodnutí příspěvek nepřidělit. Výši financí a počet podpořených projektů za poslední čtvrtletí uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 7: Bilance přerozdělených příspěvků a peněz v dotačním titulu Podpora expozičních a výstavních projektů (2016-2019)

	2016	2017	2018	2019
Přerozděleno celkem	5 735 000	8 637 000	7 655 000	8 234 000
Podpořených projektů	10	24	21	24
Nejvyšší částka příspěvku	1 300 000	1 190 000	1 087 000	1 400 000

Samostatné vypracování na základě jednotlivých výročních zpráv.

Celkový počet přerozdělených peněz za poslední čtyři roky spíše kolísá. Nejvyššího obnosu financí pro podporu expozic bylo poskytnuto v roce 2017, částkou více jak osm a půl milionu korun. Můžeme vidět, že šlo o téměř tři miliony více než bylo vyčleněno o rok předtím. Částka sice klesla v roce 2018, ale pro letošní rok opět stoupla do téměř stejné výšky, jako tomu bylo v roce 2017. Úměrně kolísavosti částek odpovídá i počet podpořených projektů. Zatímco v roce 2016 bylo podpořeno pouze 10 projektů, následující roky šlo o více jak dvojnásobek s lehkým poklesem v roce 2018. Při srovnání s celkovými částkami by se v roce 2017 mělo očekávat zdvojnásobení vyčleněných financí, avšak celkový objem byl navýšen pouze o necelou třetinu. Zajímavé je i porovnání nejvyššího příspěvku z roku 2016 při celkovém obnosu financí s příspěvkem z letošního roku. Pro rok 2019 je nejvyšší poskytnutý příspěvek téměř totožný s rokem 2016, kdy se tato částka vyčlenila z celkového obnosu o skoro tři miliony nižšího.

Akviziční fond Ministerstva kultury

Ve vypracované Koncepci rozvoje muzejnictví v ČR v letech 2015-2020 Ministerstvo kultury zkoumalo silné a slabé stránky českých muzeí a galerií. Silnou stránku spatřilo v bohatých sbírkových fondech, kterými naše muzea a galerie oplývají, avšak již zde zmínilo jejich nedostatečné rozvíjení. Jako jednu ze slabých stránek spatřovalo ve finančních rezervách na nákup nových akvizic muzeí. Byl zde sice zmíněn program Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví (ISO), avšak jeho možnosti se staly nedostačujícími v otázce systematictějšího budování sbírek nákupem současného výtvarného umění. Finanční prostředky vyčleněné na nákup výtvarných děl moderních a současných umělců byly minimální a jejich řízení bylo nejednotné.⁹⁴ Situace v kulturních institucích uchovávajících výtvarné umění byla kritická, co se týče mapování kulturního dědictví současné doby.

Předchozí kulturní politika počítala s vytvořením akvizičního fondu na podporu akvizic státních příspěvkových organizací. V dosavadní podpůrné činnosti však chyběla orientace státu na nestátní příspěvkové organizace, které byly opomíjeny a ministerstvo soustřeďovalo primární pozornost na činnost svých příspěvkových organizací a územních celků.

Ministerstvo kultury v roce 2017 stanovilo cílové vyčlenění financí na tuto problematiku a vyhlásilo nový dotační program Akviziční fond, který by měl sloužit jako podpora muzeí a galerií rozšiřovat své sbírky o současné umění a tím vybudovat kvalitní sbírkové fondy, které nebudou jen odrazem minulých dob. Podpořila tak možnost konkurenceschopnosti veřejných institucí se soukromým sektorem na poli trhu s uměním. Nákup výtvarných děl v době jejich vzniku či ne dlouho poté, se jeví jako logický přístup ve snaze mapování důležitých tendencí ve výtvarné tvorbě České republiky. Dotační titul tak dává možnost zakoupit díla v čase, kdy jejich tržní hodnota teprve začíná stoupat a předchází tak finančním ztrátám při nákupu dražších předmětů muzejní povahy. Vytváří se zde pomyslný prostor na ušetření finančních nákladů a jeho možné využití v této, či jiné oblasti podpory výtvarného umění.

Usnesením ze dne 10. dubna 2017 udělila vláda ministru kultury povolení na realizaci nového dotačního titulu Ministerstva kultury s použitím finančních

⁹⁴ MKČR, *Koncepce rozvoje muzejnictví v ČR v letech 2015-2020*. Praha: 2014, s. 45.

prostředků z jeho rozpočtu pod názvem „Akviziční fond“.⁹⁵ K realizaci tohoto programu došlo téměř patnáct let poté, co v roce 2003 vláda ve své „Koncepci účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003-2008“ přislíbila realizaci programu „Podpora akvizic sbírkotvorných institucí na léta 2004-2008“.

Akviziční fond ministerstva kultury byl vyhlášen na základech zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy. V něm vláda ustanovila povinnost zápisu sbírek muzejní povahy ve vlastnictví státu a územních celků do tzv. Centrální evidence sbírek muzejní povahy (CES). Jak už bylo zmiňováno výše, v kapitole věnované právě CES, zápis ostatních sbírek do evidence povinný nebyl, avšak se ukázalo takové zapsání důležité a nutné pro žádosti o některé z dotací Ministerstva kultury pro sbírkotvorné instituce (muzea a galerie). Stejně tomu je tak u Akvizičního fondu, a proto je zápis sbírky povinnou náležitostí k žádosti o čerpání z něj.

Dotace je určena především muzeím a galeriím, či jiným subjektům, které hospodaří se sbírkami muzejní povahy, zapsanými v CES. Z možnosti čerpání dotace jsou však vyňaty příspěvkové organizace Ministerstva kultury, které mají příspěvek na akviziční činnost zahrnutý v každoročním finančním příspěvku od zřizovatele.⁹⁶ Jak už bylo zmíněno, příspěvek je určen na nákup současně vznikajících děl. Časové rozpětí je pak ukotveno na maximálním stáří 50 let.⁹⁷ Hlavním cílem není samotný nákup výjimečného díla,⁹⁸ avšak zkvalitnění sbírky jako takové. Předmět nákupu vymezuje příkaz ministra č. 15/2017, kterým se vydávají Zásady Výběrového dotačního řízení „Akviziční fond“:

- Volné umění, resp. originální autorská dokumentace díla volného umění (včetně všech dalších náležitostí)
- Dokumentace architektonického návrhu
- Užité umění
- Průmyslový design, resp. originální dokumentace
- Originální autorská fotografie, původní negativy

⁹⁵ Vláda ČR, Usnesení vlády České republiky zde dne 10. dubna 2017 č. 276, k návrhu na zřízení výběrového dotačního řízení Akviziční fond.

⁹⁶ Zřizovatelské organizace Ministerstva kultury však samy každoročně poukazují na nedostatečné prostředky pro rozšiřování jejich sbírek.

⁹⁷ Díla starší padesáti let jsou naopak podmínkou při žádosti o finanční podporu z části programu ISO/C, jakožto předměty kulturní hodnoty ve smyslu zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁸ Na nákup díla významné kvality a povahy se spíše vyčleňují peníze z programu ISO.

- Dílo videoartu
- Autorská kniha

Důležité je, že dotace nesmí být čerpána na takové dílo, které by splňovalo podmínky na přednostní nákup kulturní památky státem. Toto úplatné nabytí do státního vlastnictví definuje zákon č. 20/1987 Sb., o památkové péči.⁹⁹

Stát poskytne finanční prostředky z dotačního titulu Akviziční fond na nákup díla jen do maximální výše 70 % z celkové ceny díla,¹⁰⁰ přičemž součet financí z veřejných rozpočtů nesmí přesáhnout 80 % z pořizovací ceny. Předmětem nákupu může být pouze dílo, které již bylo vystaveno na autorské nebo kolektivní výstavě, bylo publikováno v katalogu, odborném tisku, či publikaci. Kvalitativně by se podle zásad mělo jednat o dílo, které: *„patří mezi vývojově důležitá díla svého tvůrce, odpovídá nejpřísnějším požadavkům na uměleckou kvalitu a reprezentuje podstatný vývojový trend v současném umění“*.¹⁰¹

Kritéria pro hodnocení se řídí jasně danými aspekty. Mělo by jít především o dílo významné. Důležitá je kvalita díla a jeho zhodnocení dané sbírky z hlediska jasně dané sbírkotvorné koncepce či strategie organizace. Dílo ve své podstatě jedinečné s vysokou hodnotou. Musí být prokázán původ kupovaného díla, aby se vyloučilo, že bylo předmětem předchozí protiprávní činnosti.

Posuzování jednotlivých žádostí patří do gesce Oboru muzeí a galerií pod Ministerstvem kultury. Jakožto poradní orgán tohoto oboru jmenuje ministr kultury radu akvizičního fondu. Jmenování jednotlivých členů rady podléhá přesně určeným pravidlům, uvedeným v ministerském příkazu, aby byla zaručena názorová pluralita, teritoriální různorodost a specializovaná odbornost na moderní umění, architekturu a design.

Rada se skládá z devíti členů, přičemž každý je jmenován jako zástupce jedné z uměnovědných, či vzdělávacích organizací v České republice. Jsou to:

- Sekce živého umění Ministerstva kultury

⁹⁹ Zákonu a přednostnímu právu státu na nákup památky kulturního významu se věnují samostatně v kapitole o ISO.

¹⁰⁰ Tato částka v přepočtu na Euro nesmí přesáhnou výše 1 milion EUR.

¹⁰¹ Příkaz ministra č. 15/2017, kterým se vydávají Zásady Výběrového dotačního řízení „Akviziční fond“, s. 4.

- Uměleckohistorická společnost v Českých zemích¹⁰²
- Rada galerií České republiky¹⁰³
- Sdružení výtvarných kritiků
- Česká komora architektů
- Ústav dějin umění Akademie věd České republiky v. v. i.
- Univerzita Karlova
- Masarykova univerzita
- Univerzita Palackého v Olomouci

Vybraní zastupující členové rady musí být odborníky na současné moderní umění či architekturu. Podmínkou členství je minimálně pětiletá publikační činnost v daném oboru. U vzdělávacích institucí (univerzit) je podmínka i pětiletá pedagogická praxe v oboru. Jmenování do rady je na pětileté období, přičemž člen může být znovu jmenován pouze jednou. Do čela rady je zvolen předseda, a to na základě hlasování členů rady. Samotná rada pak zasedá minimálně jednou ročně vždy dle potřeby.

Jednotlivé žádosti o podporu nákupu z dotačního titulu jsou projednávány rozpravou nad navrhovaným dílem. Rozhodnutí, zda nákup bude, nebo nebude podpořen závisí na skupinovém hlasování. K podpoře nákupu musí být přikloněna nadpoloviční většina, přičemž pokud dojde ke shodě počtu získaných hlasů, rozhoduje hlas předsedy rady.

Pokud nastane situace, že člen rady je ve vztahu s žadatelem o poskytnutí dotace (zaměstnanec, člen statutárního orgánu, či osoba blízká), nesmí se hlasování ani samotné diskuze o rozhodnutí udělení podpory účastnit. Z každého zasedání rady musí být pořízen zápis obsahující mimo jiné i stručné odůvodnění proč byla dotace pro konkrétní dílo poskytnuta, či nikoliv.

Náležitá žádost o dotaci musí obsahovat povinné přílohy. Hlavní je zdůvodnění dané žádosti, které by mělo vysvětlit význam dané akvizice spolu s přínosem a jasným zhodnocením sbírky dílem. Součástí je i vypracovaná strategie koncepce akviziční činnosti dané instituce. Je nutný kontext mezi akvizicí, o kterou instituce usiluje

¹⁰² Uměleckohistorická společnost (UHS) v českých zemích byla založena původně jako občanské sdružení, avšak po přijetí nového občanského zákoníku přešla na statut spolku. Hlavním posláním organizace je sdružování historiků a studentů dějin umění.

¹⁰³ Rada galerií české republiky (RGČR) zastupující muzea a galerie umění se snaží koordinovat a propojovat členské sbírkotvorné instituce v jejich hlavních činnostech a zároveň usiluje o nastolení co nejlepších podmínek pro jejich fungování. Má zastupující úlohu v jednání se státní správou ve věcech hlavních zájmů členských institucí.

a zmíněnou koncepcí. Fotografická, video, audio kopie díla, spolu s oficiálním dokladem o pravosti. Znalecký posudek díla, který potvrdí pořizovací částku díla úměrnou jeho hodnotě, vypracovaný soudním znalcem.¹⁰⁴ Organizace žádající o dotaci musí mít ustanovenou nákupčí komisi, která na základě svého jednání vypracuje protokol obsahující její stanovisko k významu a ceně nákupu daného díla. Poslední náležitostí je vypracovaný přehled dotací, které uchazeč na nákup díla obdržel, nebo o které chce usilovat.¹⁰⁵

Při poskytnutí dotace z Akvizičního fondu si MKČR vyhrazuje právo kontroly. Povinností žadatele, který úspěšně získal finanční podporu z tohoto dotačního titulu, je doložení náležitých dokumentů potvrzující nákup a převod finančních prostředků na účet prodávajícího. Zajímavou součástí je však i popis, jak je dílo využíváno, tedy výstavní projekty, kde se dílo prezentovalo, popř. expozice, ve které je dílo umístěno. Spolu s tím musí být doloženy fotografie dokumentující přesné umístění. Je tedy podmínkou, aby dílo podpořené z prostředků Akvizičního fondu bylo aktivně umístěno a vystavováno. Nesmí tedy dojít k „nákupu do depozitáře“.

Podpořeným nákupům za jednotlivé roky je podrobněji věnován prostor v analytické části této diplomové práce.

¹⁰⁴ „soudní znalec, tzn. osoba s odpovídající konkrétní odborností související s předmětem obchodu, jmenovaná ministerstvem spravedlnosti anebo předsedou příslušného krajského soudu.“. Zdroj: KOZOUBEK, Jan – KALÍŠEK, Jindřich. *Právní pohled: znalci v obchodě s uměním I., Stanovení ceny uměleckého díla a znalectví*. [online]. [cit. 2. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/es/aukcni-zpravodajstvi/1/pravni-pohled-znalci-v-obchode-s-umenim-i>.

¹⁰⁵ Aby se udržela podmínka maximální výše podpory z veřejných rozpočtů.

Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví – ISO

Usnesením č. 307 ze dne 28. května 1991 vláda konstatovala že kulturní dědictví České republiky je v kritickém ohrožení. Byla přijata první opatření v této věci a sama vláda uložila ministru financí vyčlenit potřebné finanční zdroje na zmírnění stávající situace.¹⁰⁶ Tímto usnesením se položily základy Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví (ISO). Jde o nejdéle fungující program, na podporu kultury formou účelových dotací, který se v současné podobě skládá z pěti částí.

- ISO/A – Zabezpečení objektů, v nichž jsou uloženy předměty movitého kulturního dědictví
- ISO/B – Evidence a dokumentace movitého dědictví
- ISO/C – Výkup předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu
- ISO/D – Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí
- ISO/E – Uplatnění předkupního práva státu¹⁰⁷ a nároku na převedení movitého archeologického nálezů¹⁰⁸

Mezi nejstarší a hlavní části integrovaného systému patří zabezpečení objektů. Na začátku devadesátých let byla situace kritická a zabezpečení budov, které uchovávaly významné a velmi cenné statky kulturní povahy, bylo značně nevyhovující. Se stoupající kriminalitou v devadesátých letech stoupal i počet krádeží uměleckých předmětů, na které vláda reagovala zmíněným usnesením.¹⁰⁹

Od devadesátých let je další složkou ISO program na podporu evidence a dokumentace. Jde o logický doplněk k první části systému. Bylo nutné zmapovat jaké předměty jsou v institucích uloženy, aby byla zajištěna jejich správná ochrana a evidence případných

¹⁰⁶ V první etapě vláda uložila vyčlenění 20 mil. Kč pro rok 1991 a v případě potřeby dalších 15 mil. Kč ještě průběhu toho roku. Zdroj: Vláda ČR, *Usnesení vlády České republiky ze dne 28. srpna 1991 č. 307, k souboru opatření ke snížení kritické situace ochrany sbírek, expozic a depozitářů, muzeí, galerií a památkových objektů v české republice.*

¹⁰⁷ Podle § 13 zákona č. 20/1987 Sb.

¹⁰⁸ Podle § 23a odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb.

¹⁰⁹ Nejvyšší podíl krádeží byl zaznamenán prakticky hned po vzniku samostatného Československého státu. Podle průzkumů Institutu pro kriminologii a sociální prevenci byly krádeže umění po krádežích aut, druhým nejrozšířenějším druhem zločinu. Zdroj: DVORÁK, Tomáš. *Zločiny v umění: konceptualizace fenoménu v českém prostředí* [online]. Brno, 2014 [cit. 1. 11. 2019]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/ty1p8/ACF.docx>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.

ztrát. Největší část finančního obnosu šla na evidenci movitého dědictví, které je uloženo v církevních objektech, čímž jsou takové předměty nejohroženější skupinou movitého kulturního dědictví.¹¹⁰

Třetí částí programu je podpora výkupu předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu. Jde o jednu z nejstarších forem státní podpory akviziční činnosti sbírkotvorných institucí v České republice. Program je určen pro správce sbírek ve vlastnictví státu a územních celků. O podporu z něj však může žádat i památkový ústav při snaze získání původního mobiliáře hradů a zámků ve vlastnictví státu.

V roce 2000 byl do integrovaného systému zařazen program na ochranu kulturních památek před nepříznivými vlivy. Jde především o financování náročných restaurátorských prací, vybavení restaurátorských pracovišť a vybavení depozitářů. O podporu mohou žádat všichni vlastníci či správci sbírek zapsaných v CES.

Poslední a nejmladší část systému prošla postupnou proměnou. V roce 2005 byla připojena jakožto právní pomoc při řešení navrácení kulturních statků, které byly ze země odvezeny (především po jejich trestném odcizení) zpět do České republiky. Současnou podobu nabyl program v roce 2016 a váže se na právo státu na přednostní nákup kulturní památky.¹¹¹ Určen je pouze pro instituce zřizované ministerstvem kultury a objekty Národního památkového ústavu.¹¹²

V rámci tématu jsou body C a D rozebrány podrobněji níže. Zatímco pro části A, B a D je každoročně stanovený termín odevzdání žádostí, pro zbylé dva jsou žádosti otevřené průběžně po celý rok. Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví končí rokem 2019. Nahradit by jej měl nový, který systematicky naváže na ten původní, avšak v době, kdy vznikala tato diplomová práce nebyly vydány žádné další informace k této věci.¹¹³ Příštím rokem se tedy otevřou dveře k dalšímu pokračování v nastoleném tématu a možné analýzy nových státních podpor pro kulturu a umění v České republice.

¹¹⁰ MKČR, Sborník statí o kultuře 2004-2009. Praha: 2009, s. 34.

¹¹¹ Definován § 13 zákona č. 20/1987 Sb., zákon o státní památkové péči.

¹¹² Národní památkový ústav (NPÚ) je příspěvkovou organizací Ministerstva kultury. Je výkonnou organizací v otázkách státní památkové péče a mimo jiné má pod svou gescí správu památek v majetku státu.

¹¹³ Zdroj: *Zpráva pro žadatele o dotace z programu Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví (ISO) na rok 2020*. [online]. [1. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/integrovaný-systém-ochrany-movitého-kulturního-dědictví-525.html?searchString=integrovan%C3%BD%20syst%C3%A9m>

Výkupy předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu – ISO C

Třetí část programu ISO je jednou z nejstarších státních podpor akviziční činnosti sbírkotvorných institucí. Byl vytvořen za účelem podpory výkupu předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu. Co se pod tímto názvem rozumí vymezuje každoroční příkaz náměstka ministra kultury, kterým se stanovují příslušné zásady a pravidla pro čerpání podpory ISO ve všech jeho částech.

Vyčlenění finančních prostředků reagovalo, na již výše konstatovaný kritický stav českého kulturního dědictví po roce 1989. Vynaložené peníze měly sloužit především na zakoupení kulturních památek, které náležely k původním mobiliářům hradů a zámků, a předmětů, které zásadně obohatili sbírkové fondy. Program se stal důležitou částí v restitučních řízeních, kdy se peníze začaly využívat na tzv. reakvizici předmětů, tedy zpětný nákup děl a předmětů, které se vydávaly v těchto řízeních původním majitelům a stát měl zájem na jejich setrvání ve sbírkových fondech. Dříve se finanční prostředky z tohoto titulu čerpaly na pokrytí nákladů při uplatnění zákona č. 20/1987 Sb., na přednostní nákup státu, avšak tyto konkrétní nákupy jsou z této části programu již vyčleněny a jsou součástí ISO/E.

Dotační program je určený pro všechny majitele sbírek muzejní povahy¹¹⁴ zapsaných v centrální evidenci sbírek. Čerpat z něj mohou státní archivy při nákupu významných tisků a archiválií a v neposlední řadě pak Státní památkový ústav, jakožto správce nemovitých kulturních památek ve vlastnictví České republiky. Ten pak může získat potřebné finance např. na nákup děl a mobiliářů, které byly součástí původního vybavení památkových objektů.

Pokud instituce žádá o finanční podporu z třetí části programu ISO, předmět nákupu musí zapadat do vymezených pravidel. Předmětem nákupu tak může být:

- Předmět kulturní hodnoty ve smyslu zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Zmíněný zákon v §1 odst. 1 za předmět kulturní hodnoty uvádí: „*přírodniny nebo lidské výtvořiny nebo jejich soubory, které jsou významné pro historii, literaturu,*

¹¹⁴ Podle zákona č. 122/2000 Sb.

umění, vědu nebo techniku a splňují kritéria obsažená v příloze č. 1 tohoto zákona“.

Příloha zákona uvádí tabulkový seznam předmětů kulturní hodnoty podle jednotlivých oborů. Předměty vztahující se k práci definuje III. - VI. část seznamu, které připojují v příloze [A-D].

- Předměty, které jsou navrženy k tomu, aby byly prohlášeny za kulturní památku nebo národní kulturní památku. Oba termíny vymezuje zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Kulturní památkou se podle §2 rozumí památky: *„které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické“* a takové památky: *„které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem“*.¹¹⁵ Národní kulturní památku § 4 zákona definuje jako: *„Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa“*.¹¹⁶
- Kulturní a národní kulturní památky u kterých nedošlo k uplatnění předkupního práva státu, podle § 13 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.¹¹⁷ Zároveň do této kategorie spadají pouze předměty, jichž získáním dojde k:
 - Reakvizici předmětu navráceného původnímu majiteli v restitučním řízení, nebo jeho rovnocenná náhrada
 - Zásadní zhodnocení sbírky muzejní povahy
 - Reakvizici předmětu, který byl původním vybavením památkových objektů (hradů, zámků), nebo rovnocennou náhradou předmětu, který byl součástí takového vybavení.¹¹⁸

Žádosti o finanční podporu se hodnotí podle jednotlivých kritérií. Především musí jít o předmět či dílo významné a jeho získání je ve své podstatě jedinečné. Musí být

¹¹⁵ Prohlásit věc za kulturní památku leží v gesci Ministerstva kultury, které vyžaduje vyjádření daného krajského, či obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Při prohlášení věci za kulturní památku ukládá zákon majitelům dané věci práva a povinnosti její ochrany a dalšího nakládání, které jsou v zákoně o státní památkové péči blíže specifikovány.

¹¹⁶ Na rozdíl od kulturních památek, prohlášení věci za národní kulturní památku může pouze vláda České republiky, která zároveň určuje podmínky zabezpečení této památky.

¹¹⁷ § 13 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči blíže popisují v souvislosti s částí programu ISO/E, kterého se tento paragraf zákona přímo týká.

¹¹⁸ Dalšími předměty nákupu podle příkazu ministra mohou být archiválie ve smyslu zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a objekty, které mají zásadní přínos pro muzea v přírodě.

prokazatelný původ díla (nesmí se zakupovat díla u kterých se autorství pouze předpokládá, či připisované bez prokazatelného stanoviska). U jednotlivých žádostí se hodnotí, jaký má pořízení díla účinek zhodnocení pro celou sbírku. Přihlíží se tedy k jednotlivým sbírkotvorným koncepcím žádajících institucí. Zároveň se však pohlíží na finanční umírněnost požadovaných částek vzhledem k odhadovaným tržním cenám děl, pokud tak lze učinit.

K žádosti je povinné doložit zdůvodnění nákupu akvizice a fotografie vykupovaného předmětu. U předmětů s pořizovací cenou nižší než 300 tisíc Kč je nutné doložit odborný posudek. Ten by měl dosvědčit pravost, dílo datovat a cenově zařadit k současné tržní hodnotě. Pokud se jedná o dílo, které svou pořizovací hodnotou překračuje částku 300 tisíc Kč, je nutné namísto odborného posudku doložit soudně znalecký posudek.¹¹⁹ Stejně jako u žádosti o čerpání financí z Akvizičního fondu, je nutné vyjádření nákupčí komise dané instituce k pořizovací ceně díla. Pokud je předmětem žádosti původní část mobiliáře nebo sbírky, je nutné doložit prokazatelný důkaz, že takovou součástí skutečně byl a spolu s tím dodat doklad původu, aby se potvrdilo, že předmět je v právoplatném vlastnictví prodávajícího a není zatížen žádným dluhem.

Výše poskytnutého příspěvku je rozdílná podle jejího žadatele. Pokud jde o předmět, který by se zakoupil do vlastnictví České republiky, výše poskytnuté finanční podpory může činit až 100 % celkové ceny předmětu (žadatelem by tedy byla resortní instituce Ministerstva kultury nebo muzea a galerie zřizované samosprávným územním celkem – kraj, obec s rozšířenou působností). Pokud je žadatelem instituce, která má sbírky ve svém vlastnictví, avšak jsou umístěné ve veřejně přístupných prostorech, finanční příspěvek může být poskytnut maximálně do výše 70 % celkové pořizovací ceny předmětu. Příkaz náměstka také konkrétně upravuje podmínky při nákupu děl na uměleckých aukcích a dražbách. Takto nakupovat díla na něž jde příspěvek z programu ISO lze podpořit do výše 100 %. Důležité však je, že výše vynaložené částky na takový aukční nákup nesmí přesáhnout odhadovanou tržní hodnotu díla. Je tedy nutné mít vypracované posudky, které takovou cenu určí a při jejím dosažení v aukci dále nepokračovat.

¹¹⁹ Viz cit. č. 104. Osobu oprávněnou vykonávat znalecké posudky definuje zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících.

Uplatnění předkupního práva státu podle § 13 zákona č. 20/1987 Sb. a nároku na převedení movitého archeologického nálezů do vlastnictví České republiky podle § 23a odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb. – ISO/E

Historie této části programu ISO sahá do roku 2005. V daném roce byla k již zmíněným čtyřem kapitolám přiřazena další pod názvem „Právní pomoc v zahraničí“. V případě odcizení předmětu kulturní hodnoty a jeho odvezení mimo území České republiky (nebo odcizení v zahraničí a jeho setrvání, popř. převozu do jiného státu) vymezuje způsoby vymáhání zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků.¹²⁰ Pokud však byly takto nezákonně odcizeny a vyvezeny předměty, které tento zákon neupravoval, mohlo se zažádat o pomoc v rámci kapitoly ISO/E. Ministerstvo kultury poskytovalo právní poradenství a pokrytí nákladů v řízení o navrácení odcizeného kulturního statku, a to až do plné výše.¹²¹

Co je kulturní a národní kulturní památkou podle zákona č. 20/1987 Sb. uvádí předchozí kapitola. Stejný zákon v § 13 upravuje tzv. „Právo státu na přednostní koupi kulturních památek“. Uplatňování předkupního práva bylo do té doby spojováno s částí ISO/C, odkud se na nové akvizice čerpaly peníze nebo za některých situacích, z výjimečných jednorázových dotací. Pokud se majitel takové památky rozhodne svůj majetek prodat, musí jej nejprve nabídnout ke koupi Ministerstvu kultury. Tím se vytvoří privilegium na získání významných památek do vlastnictví státu. Při jednání o prodejní ceně je Ministerstvo kultury (nebo jeho rezortní instituce pověřená ve věci jednat) povinno řídit se odhadovanou tržní cenou nabízeného díla.¹²² Je tedy nutné vypracování posudků, které takovou cenu určí a stát je povinen se jí držet a nepřesáhnout její hodnotu.¹²³

¹²⁰ Novelizací zákona z roku 2003 se do zákona implementovala směrnice Evropské rady 93/7/EHS o navrácení kulturních statků neprávem odvezených z území členského státu. Její zahrnutí do zákona se stalo povinné pro všechny země Evropské unie. Zdroj: PANCZAKOVÁ, Zuzana. *Kulturní politika Evropské unie – Evropeizace české kulturní politiky* [online]. Brno, 2009 [cit. 11. 11. 2019]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/uinz/z.panczakova_-_diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.

¹²¹ Takto odcizena a vyvezena ze země byla např. vzácná gotická socha Panny Marie s Ježíškem z poutního kostela v Cholině na Olomoucku. Stalo se tak 10. června 1996. Po více jak deseti letech byla nalezena u vídeňského starožitníka. Česká republika vedla dva roky soud o její navrácení zpět do České republiky. Zdroj: JANEČKOVÁ, Jitka. *Nalezená Cholinská madona se do kostela možná nevrátí, může ji nahradit kopie* [online] [cit. 11. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/nalezena-cholinska-madona-se-do-kostela-mozna-nevrati-muze-ji-nahradit-kopie.A100714_191101_olomouc-zpravy_stk.

¹²² Podle zákona č. 526/1990 Sb., o cenách.

¹²³ U takového jednání o ceně mohou nastat různé situace. Jelikož je stát limitován nabízenou částkou, je vyjednávací pozice omezena a prodávající, jehož hlavním cílem je zisk může požadovat více. V takovém případě se nemusí na prodeji dohodnout, byť má stát o dílo velký zájem. V jiném případě může prodávající

Na vyjádření se, zda koupí přijímá nebo nepřijímá, má Česká republika u věci movité lhůtu tři měsíce a u věci nemovité šest měsíců. Pokud tak ve stanovené lhůtě neučiní, její nárok na přednostní koupí zaniká a dílo se může nabízet dalším kupcům. Pokud majitel kulturní nebo národní kulturní památky neučiní podle stanoveného zákona a prodá dílo bez předchozího nabídnutí státu podle jeho předkupního práva (a stát by o tuto památku měl zájem), stává se takový prodej neplatným. Promlčecí lhůta pro uplatnění nároku jsou tři roky.

Od roku 2016 je část programu ISO/E věnovaná zmíněnému získávání děl do vlastnictví státu. Do kapitoly je spolu s přednostním nákupem zahrnuto financování převedení archeologického nálezů do vlastnictví České republiky podle zákona č. 20/1987 Sb.¹²⁴ Pokud je majitelem archeologického nálezů kraj nebo obec, má stát po dobu tří let právo o jeho převedení do majetku České republiky. V takovém případě náleží kraji či obci nárok na uhrazení finančních nákladů, které s nálezem nastaly.¹²⁵ Nejde tedy o náhradu za odhadovanou cenu věci, ale o bezplatné převedení do majetku státu (pokud nepočítáme zmíněné pokrytí nákladů).

Administrátorem odpovídajícím a jednajícím v této části programu je Odbor památkové péče Ministerstva kultury (OPP). Ten koordinuje celkové zajištění věcí a uplatnění práva státu na jejich přednostní nákup. Jedná tak i jménem jiných orgánů Ministerstva kultury, pokud o uplatnění zákona a získání věci požádá. V tomto případě však musí být alokace finančních prostředků na koupí učiněna žádajícím útvarem. Pokud tedy požádá Odbor muzeí a galerií (OMG), jedná ve věci přednostního nákupu OPP, ale žádost o finanční podporu podává OMG.

Finanční prostředky z programu ISO/E mohou čerpat pouze resortní instituce Ministerstva kultury a NPÚ. V případě NPÚ jde o získání financí na doplnění původních mobiliářů českých zámků a hradů, nebo jejich odpovídajících náhrad. Resortní instituce Ministerstva kultury čerpají z programu finance na nákup významných akvizic. Finanční prostředky na uplatnění přednostního nákupu či převodu archeologického nálezů

využít státu jako jasného zájemce a vyvarovat se možné situace, že na veřejné aukci nebude o koupí zájem. Pokud se však na prodeji stát s prodejcem nedomluví, dílo míří na veřejnou aukci. Té se stát může účastnit podle pravidel uvedených v předchozí kapitole. Částka, kterou stát na aukci nabídne se rovná původní nabízené při jednání o předkupním prodeji. Možnosti jsou tedy velice limitující a stát jen těžko konkuruje soukromému sběratelskému sektoru.

¹²⁴ Pro téma práce není příliš relevantní, proto se zmíněnou částí kapitoly příliš nezabývám a pouze jej krátce zmiňuji pro kompletnost dané kapitoly práce.

¹²⁵ Jde především o náklady spojené s archeologickým výzkumem, restaurováním, evidencí, uchováním nálezů. Do této částky se však nepočítá vyplacení náhrady nálezci podle § 23 odst. 4 stejného zákona.

do vlastnictví České republiky, mohou být poskytnuty do výše 100 % nákladů. Instituce, která dotaci získá, je povinna zpětně doložit záznam – doklad o zaplacení dané věci; přírůstkové číslo zápisu věci v CES a vypracovaný popis, jak je zakoupená věc využívána, včetně fotografické dokumentace. Následná kontrola spadá pod Ministerstvo kultury a instituce mají povinnost plné součinnosti v této věci.

„Art funding“ a akviziční problematika ve Velké Británii na příkladu National Gallery

Podle studie vypracované oddělením Structural and Cohesion Policies Evropského parlamentu se kulturní politiky jednotlivých zemí EU formují podle vnitřních cílů dané země.¹²⁶ Kulturní politika Velké Británie cílí především na důležitost sociální soudržnosti (stejně tomu tak je i ve Švédsku, Dánsku, Finsku, Francii, Nizozemsku a několika baltských zemích).¹²⁷ Podle studie je trendem Velké Británie a dalších několika zemí při utváření kulturních politik cílit na ekonomický účinek kultury.¹²⁸

Organizaci kulturní veřejné správy formují dva systémy: centralizovaný a decentralizovaný. Velká Británie představuje centralizovaný model, avšak s decentralizačním trendem na regionální úrovni, kde hraje významnou roli lokální správa. Státní správa s kulturní kompetencí je formovaná pěti útvary: Department of Culture, Media and Sport (Anglie), Scottish Minister for Tourism Culture, & Sport, Scottish Executive Education Department, National Assembly for Wales, Department of Culture, Arts and Leisure – Northern Ireland. Zároveň velkou roli ve financování kultury zastupují jednotlivé národní fondy – Arts Council, English Heritage, Historic Scotland, Non Governmental Public Bodies.

Financování kultury ve Velké Británii je ukázkou specifického rysu nazývaného jako: „Arm's length bodies“. V některých zemích EU rozdělení peněz v kulturní sféře koordinují státní úředníci a tok financí jde přímo od vrchu směrem dolů – Itálie, Francie. Druhý systém funguje na stejném principu, avšak ministerstvo vytváří odborné rady, jakožto poradní orgán v rozhodujících procesech. Konečné rozhodnutí však stále zůstává na státní moci (ministerstvu) – Česká republika. Oproti tomu ve Velké Británii jsou státní finance přiděleny státním neziskovým organizacím a fondům (zmíněny výše), které následně peníze přerozdělují mezi jednotlivé žadatele.

¹²⁶ POLICY DEPARTMENT STRUCTURAL AND COHESION POLICIES, *Financing the Arts and Culture in the European Union*, Study. Brussels, European Parliament, 2006, s. 7.

¹²⁷ Severské země, Rakousko a Lucembursko zaměřují svou pozornost při formování kulturních politik na přímou podporu umělců a celkem logicky se jeví důraz na důležitost ochrany a zachování kulturního dědictví v zemích jako je Itálie, Řecko, Malta a Kypr.

¹²⁸ Kulturní politiku České republiky zařadila studie podle priorit: svoboda umění, kreativita – inovace, identita, kulturní dědictví.

Přestože je Arts Council státní neziskovou organizací a finance čerpá ze státní podpory, jde více či méně o autonomní orgán, s určitou nezávislostí na politické kontrole. Prerozdělení financí leží v jejich gesci, avšak stále zůstávají pod odpovědností samotného mistra kultury. Základní myšlenkou vzniku Arts Council bylo vymanění rozhodnutí z možného politického vlivu.

Národní loterie jako zdroj financí pro kulturu

Arts Council čerpá finance ze dvou příjmů – od státu a z výnosů národní loterie. Výnosy z loterií jako zdroj financí pro kulturu je rozšířený ve více zemích Evropské unie (Irsko, Lucembursko, Finsko). Česká republika se s tímto pokusem financování kultury potkala v roce 1994, kdy byla vyhlášena národní loterie „Česká lotynka“. Finance získané z výnosů měly zamířit do Státního fondu kultury, který měl s obnosem náležitě nakládat. Celý projekt však bohužel skončil po pár měsících fiaskem.¹²⁹

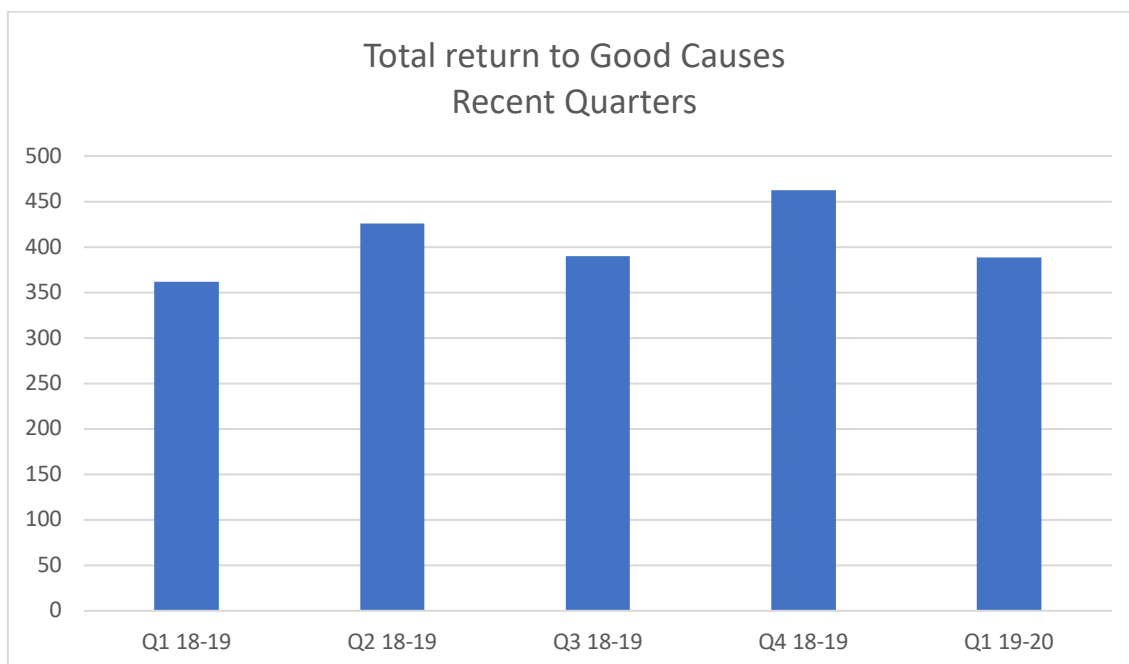
Národní loterie Spojeného království byla zahájena 14. listopadu 1994 a je provozována soukromou společností Camelot. Skládá se z losovacích her Lotto a EuroMillions, stíracích losů (ceny za jednotlivé losy se pohybují v rozmezí od 1£ do 5£) a online her s okamžitou výhrou (v cenovém rozmezí od 25p do 10£). Na stránkách herní komise Velké Británie najdeme průměrné rozdělení financí pro rok 2017/2018: z 1£ zaplacené do loterie se vyplatilo 55p na výhrách sázkařům, 25p šlo na podporu kultury, 12p bylo odvedeno na vládních poplatcích, 4p se vyplatily prodejcům losů (maloobchodníci) a 5p pokryly provozní náklady a výnosy akcionářům.¹³⁰

Společnost vyplácí peníze na podporu ve čtvrtletních intervalech. Obnosy vyplacené za jednotlivé kvartály roku 2018 a prvního kvartálu roku 2019 demonstruje graf níže.

¹²⁹ DOLEŽÁLEK, Vít. *České skandály: V České lotynce měl vyhrát každý, všichni prohráli*. [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/ceska-lotyinka-mel-vyhrat-kazdy-vsichni-prohrali/>.

¹³⁰ GAMBLING COMMISSION, *About the National Lottery* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.gamblingcommission.gov.uk/for-the-public/National-Lottery/About-the-National-Lottery.aspx>.

Graf č. 1: Celková hodnota financí odvedená z Národní loterie na „Good Causes“

Zdroj: Gambling Commission – Funds raised for good causes Q1 2019-20 [online]. Dostupné z: <https://www.gamblingcommission.gov.uk/news-action-and-statistics/Statistics-and-research/Statistics>Returns-to-good-causes-reports/Funds-raised-for-good-causes-Q1-2019-20.aspx>.

Další přístupy podpory kultury a akvizičních činností ve Velké Británii

Oproti českému modelu podpory kultury se Velká Británie vyznačuje velkým zapojením veřejného sektoru, donátorství a sponsoring jsou zde naprosto běžné.¹³¹ Může jít o přístup společnosti daný mentalitou (známka prestiže), finančním zaopatřením, ale i postavením státu jako podporovatele těchto tendencí úpravou legislativního rámce, který dárci v některých ohledech zvyhodňuje.

Tendence státu však mohou cílit i na samotné instituce, a to v přístupu, požadované **kooperace veřejného a soukromého sektoru**. Státní sektor tak určuje nutnou podmínku k dosažení jeho podpory, a to povinnou finanční participací veřejného sektoru na podporovaném projektu.¹³² Jde o nástroj, kterým se kulturní instituce donutí k většímu zapojení do snahy získání financí mimo přidělený rozpočet.

¹³¹ Další takovou zemí je např. Švýcarsko.

¹³² NEKOLNÝ, Bohumil. *Kulturní rozpočty v Evropě* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.cdk.cz/kulturni-rozpocety-v-evrope>.

Dalším nástrojem státu k podpoře kultury se stal program založený ministerstvem kultury v roce 1984 s názvem **Business Sponsorship Incentive Scheme (BSIS)**. Princip je založený na vyhlašování cen pro nejvýznamnějšího filantropa kultury. Kulturní instituce mohou nominovat své sponzory na tuto cenu a tím je povzbuzovat k vyšší podpoře. Nejde jen o nástroj k usměrňování jednotlivých sponzorů, ale i instituce samotné, která při ocenění získá příspěvek rovnající se jedna ku jedné původnímu sponzorskému daru.¹³³ Mohou tak navýšit příspěvky na svou činnost v rozmezí od 1000 £ do 25 000 £.¹³⁴

Zajímavým příkladem státního příspěvku na daru je tzv. **Gift Aid**. Pokud dárcе poskytne příspěvek a dá k tomu souhlas, instituce může požadovat dalších 25p za každou 1£, kterou obdrží. Lze tak učinit i zpětně a požadovat tento příspěvek od státu na každé finanční podpoře, kterou dárcе poskytl dané instituci za poslední čtyři roky.¹³⁵ Je k tomu potřeba souhlas, který má většinou formu online formuláře.¹³⁶ Instituce však nemohou požadovat příspěvek z daru, pokud tato hodnota přesáhne čtyřnásobek částky, kterou poplatník zaplatil na dani za roční daňové období.¹³⁷

Co se týče podpory zaměřené na rozšiřování uměleckých sbírek, stát nabízí poplatníkům „vykoupení se“ z daňové povinnosti darováním významného uměleckého díla do sbírek státní instituce. Jde o tzv. **Acceptance in Lieu**. Dílo je posouzeno odbornými poradci na jejichž doporučení ministr kultury rozhodne, zda jej přijme namísto platby, či nikoliv.¹³⁸ Arts Council zaznamenal za poslední finanční rok 46 převedení významných kulturních statků na základě této daňové úlevy, v celkové hodnotě 58.6 mil. £.¹³⁹ V některých případech jde o dary, které svou hodnotou přesahují daňové povinnosti poplatníků. Pokud má stát o dílo zájem, rozdíl pokryje financemi z fondů, či donačních příspěvků veřejnosti.¹⁴⁰

¹³³ Při druhém příspěvku ze strany sponzora se původní suma násobí dvěma, třetí se násobí třemi atd. Vzniká tu tedy nástroj vybízející k opětovné podpoře kultury.

¹³⁴ M. QUINN, Ruth-Balandina, *Public Policy and the Arts: A Comparative Study of Great Britain and Ireland*. New York, 2018.

¹³⁵ GOV.UK, *Tax Relief When You Donate to Charity: Gift Aid* [online]. [cit. 21.11. 2019]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/donating-to-charity/gift-aid>.

¹³⁶ Nejde o složitý proces a daný formulář mají většinou instituce na svých webových stránkách.

¹³⁷ Daňové období se ve Velké Británii počítá od 6. do 5. dubna.

¹³⁸ KRÁLÍKOVÁ, Veronika. *Institucionální komparace kontinentálního a angloamerického modelu: Národní galerie v ČR a UK*. Brno: 2009. Diplomová práce, s. 63.

¹³⁹ ARTS COUNCIL. *Cultural Gifts Scheme & Acceptance in Lieu: Report 2019* [online]. [cit. 21.11. 2019]. s. 5. Dostupné z: https://www.artscouncil.org.uk/sites/default/files/download-file/CGS_AIL_Website_Download_2019_0.pdf.

¹⁴⁰ Příkladem může být Portrét Karla V., který namaloval barokní malíř Peter Paul Rubens. Dílo vysoce přesáhlo daňovou povinnost poplatníka, který jej nabízel. Jelikož o něj stát projevil zájem, dohodly se smluvní strany na doplacení rozdílu hodnoty ve výši 50 000 £. (Ibidem, s. 28.).

Výhodu na trhu s uměním umožňuje státním institucím **Private Treaty Sale**. Prodávající na volném trhu musí čelit daňovým poplatkům spojený s prodejem uměleckého díla. Výsledná cena díla je kolikrát snížena o podstatnou část sjednané prodejní ceny a prodávající tím přichází o značné obnosy peněz. Pokud však původní majitel prodá dílo pod Private Treaty Sale jedné z institucí, které jsou osvobozeny od daňové povinnosti, sdílí její osvobození od těchto daní taktéž.¹⁴¹ Pro majitele takových děl je tedy výhodnější se dohodnout na ceně přímo s muzejní či galerijní institucí než jít s dílem na volný trh.

Akviziční činnost na příkladu National Gallery, London

Většina světových sbírek umění, která se stala základy těm nejvýznamnějším evropským muzeím, pocházela z původních šlechtických, či královských sbírek. Ve Velké Británii si však královská rodina své sbírky ponechala do dnešních dní a původ londýnské National Gallery vznikl jinde. Původ sbírky Národní galerie se datuje rokem 1824, kdy britská vláda zakoupila první obrazy od britského bankéře a sběratele Johna Julius Angersteina.¹⁴² Později odkázal svou sbírku do rukou galerie Sir George Beaumont, čímž byly položeny základy sbírka, která se později rozvinula v jeden z nejkvalitnějších souborů světa. Do roku 1838 byly díla umístěny v budově na Pall Mall street, než se přesunuly na Trafalgar square, kde je galerie umístěna dodnes.¹⁴³

Sbírka postupně rostla z dalších darů a akviziční činnosti galerie. Momentálně čítá více než 2600 děl a počet se postupně zvyšuje. Oproti jiným významným institucím tohoto typu je její sbírka nevelkého počtu, avšak významnost tkví v tom, že obsahuje jedny z nejvýznamnějších světových děl napříč uměleckými směry a styly. Akviziční činnost galerie se vyznačuje vytríbenou selekcí jednotlivých děl s náležitým schvalovacím procesem. Snahou galerie je zároveň vystavení co největšího počtu děl, která spravuje. To, že je základním kamenem akviziční činnosti instituce sbírat především ta nejkvalitnější díla, svědčí i výčet hlavních cílů instituce v této činnosti:

- Získávání mistrovských děl vynikajících kvalit

¹⁴¹ ARTS COUNCIL, *Private Treaty Sales Guidance* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.artscouncil.org.uk/sites/default/files/download-file/Private_Treaty_Sales_guidance.pdf

¹⁴² Významným dílem sbírky byla např. malba Vzkříšení Lazara od Sebastiana del Piomba.

¹⁴³ THE NATIONAL GALLERY, *Collection history* [online]. [cit. 21.11.2019]. Dostupné z: <https://www.nationalgallery.org.uk/about-us/history/collection-history/collection-history>.

- Rozvíjení jedinečného koherentního příběhu galerie o západoevropském malířství
- Stavění na silných stránkách galerie

To že je ve Velké Británii kulturní sektor financován velkou částí z darů veřejnosti reflektuje i analýza akviziční činnosti Národní galerie. Dárcovství pro instituci spočívá ve dvou možnostech a to finanční, nebo naturální.

Donátoři mohou věnovat peníze instituci bez jasného určení, jak s penězi bude naloženo, jakožto podporu samotné galerii. Takto získaný finanční obnos může být rozdělen do více sektorů fungování galerie a výhradně na akviziční činnost může putovat jen část, nebo se k tomuto účelu finance nevyužijí. Druhou možností je cílené věnování peněz na předem určenou věc. Může jít například o vybudování nového křídla, přestavba stávajících prostor apod. Instituce však může oslovit veřejnost za účelem nákupu konkrétního díla, které má v zájmu zařadit do svých sbírek. V praxi může tento způsob jistě fungovat lépe než první možnost, jelikož donátor tak vidí, kam přesně jeho peníze putují a cítí osobní kredit z nákupu konkrétního díla. U Národní galerie je tento postup velmi častý a dobře funguje s tendencí britské společnosti věnovat peníze (jak se říká) na dobrou věc.

Na stránkách galerie můžeme vidět, jakým způsobem pracuje s jedincem při snaze získání financí na nákup nového díla. Každý měsíc galerie vybere „Picture of the month“, které představí na svých stránkách. Přiblíží výjev zobrazený na obraze a popíše zajímavé aspekty díla. Pokud se jedná o dílo, které je možné zakoupit do stálého vlastnictví instituce, galerie využije tento prostor k oslovení veřejnosti s pomocí výběru peněz. Návštěvník webových stránek může přímo darovat libovolný obnos, který bude cíleně použit na nákup takového díla.¹⁴⁴ Pokud se akvizice zdaří a dílo je zakoupeno, instituce představí jména nejvýznamnějších donátorů ve většině případů, kdy dílo veřejně publikuje či popisuje v odborných katalozích a zprávách. Ve výroční zprávě galerie, v sekci o každoročních akvizicích, nalezneme u každého zmíněného přírůstku jmenovité poděkování všem donátorům, za jejichž finančního příspěvku se dílo zakoupilo.^{145 146}

¹⁴⁴ V době vzniku této práce galerie využívá prostor na svých webových stránkách k oslovení veřejnosti na nákup obrazu Nalezení Mojžíše namalovaný Oraziem Gentilem, který měla galerie v dlouhodobé zápůjčce od roku 2002.

¹⁴⁵ Jednotlivé výroční zprávy jsou zveřejňovány na stránkách galerie: THE NATIONAL GALLERY, *Annual Review* [online]. [cit. 21. 12. 2019]. Dostupné z: <https://www.nationalgallery.org.uk/about-us/organisation/annual-review>.

¹⁴⁶ Stejnou praxi můžeme vidět i u již zmíněného katalogu děl získaných do vlastnictví státu díky tzv. „Acceptance in Lieu“. Pokud stát doplácí rozdíl mezi daňovou povinností poplatníka a reálnou

Naturální, či věcný způsob donátorství funguje na principu daru, nebo odkázání z pozůstalosti. Stejně jako tendence darovat peníze na podporu jednotlivých činností galerie, je i bezplatné darování nebo odkázání samotných děl rozšířeným způsobem podpory od britské společnosti. Jen za poslední rok byla třetina nových akvizic instituci bezplatně darována.

Londýnská národní galerie aktivně informuje o nových akvizicích na svých stránkách. U kvalitní fotodokumentace nechybí popis znázorněného výjevu spolu s klíčovými aspekty díla. Mimo jiné najdeme informace ohledně celé akvizice – zda bylo dílo darováno, zakoupeno a kdo případně věnoval finanční dar na jeho pořízení. Zájemce může pro studijní a nevydělečné účely stáhnout elektronickou kopii nebo si zakoupit tištěný plakát.¹⁴⁷ Celá sbírka londýnské galerie je zveřejněna v uživatelsky přátelské formě s dostatečně kvalitními a atraktivními informacemi.

Jak již bylo podotknuto, všechny možné akvizice musejí projít schvalovacím procesem. Je tomu tak i u děl, která byla instituci darována, nebo odkázána po smrti původního majitele. Díla jsou projednávána a hodnocena správním radou galerie, která posuzuje stav, hodnotu, původní provenienci a kontroluje legitimizaci vlastnictví posledního majitele. Britské Ministerstvo kultury, médií a sportu v této věci vydalo pokyny pro muzea a další sbírkotvorné instituce Velké Británie v boji proti nezákonnému obchodu – *Combating Illicit Trade* (2005).¹⁴⁸ Jde o přehledný návod, kterým se řídí každá instituce v akvizičním procesu, aby se zamezilo nákupu děl získaných z ilegální činnosti.

Jednotlivé počty akvizic za poslední čtyři roky znázorňuje následující tabulka, přičemž na některá díla zakoupená Národní galerií byly použity finance získané z darů od občanů a podporovatelů umění, jejichž hodnotu demonstruje tabulka následující. Jelikož si instituce zakládá na vytříbené sbírkotvorné činnosti, čítá celkový součet položek pro každý rok jen pár desítek akvizic.

hodnotou díla, snaží se využít možností daru z veřejnosti a jednotliví donátoři jsou v katalogu zmíněni. (viz cit. č. 139).

¹⁴⁷ Zde opět instituce využila prostoru a žádá o dobrovolný příspěvek pro galerii za možnost volného stáhnutí souboru.

¹⁴⁸ DEPARTMENT OF CULTURE, MEDIA AND SPORT, *Combating Illicit Trade: Due diligence guidelines for museums, libraries and archives on collecting and borrowing cultural material* [online]. [cit. 21.11.2019]. Dostupné z: <https://www.museumsassociation.org/download?id=17156>.

Tabulka č. 8: Celkové počty akvizic Národní galerie (2015-2019)

	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16
Darem	10	4	2	2
Zakoupeno	19	11	20	17
Celkem	29	15	22	19

Zdroj: Vlastní vypracování na základě výročních finančních zpráv. Dostupné z: <https://www.nationalgallery.org.uk/about-us/organisation/finance>.

Tabulka č. 9: Čtyřletá finanční sumarizace celkové hodnoty akvizic (v tis. £)

	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16
Darované akvizice + akvizice financované z darů	9 650	18 738	523	5 604
Ostatní akvizice	79	20	-	103
Celkem	9 729	18 758	523	5 707

Zdroj: THE NATIONAL GALLERY. *Annual Report and Accounts for the year ended 31 March 2019* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.nationalgallery.org.uk/media/30264/national-gallery-financial-statements-2019.pdf>.

De-akviziční činnost v kontextu britské legislativy

Institucionální charakter galerie upravuje zákon č. 44 parlamentu Velké Británie z roku 1992.¹⁴⁹ Jde o tzv. „Museums and Galleries Act“ a mimo národní galerii ustanovil potřebné náležitosti také pro Tate Gallery, Nation Portrait Gallery a Wallace collection.¹⁵⁰

151

V § 4 zákon stanovuje akviziční a de-akviziční činnost institucí. Rozšiřování sbírek o nová umělecká díla mají ze zákona dovoleno National Gallery, Tate Galley a National Portrait Gallery.¹⁵² V případě Wallace Coletion je z daného zákona zakázána jakékoli rozšiřování sbírky, stejně jako jakékoli odebrání sbírkového předmětu.¹⁵³ Londýnská Národní galerie sice může své sbírky rozšiřovat avšak, podobně jako Wallace Collection, nesmí ze sbírky vyřadit žádný z pořízených předmětů. Výjimku tvoří pouze meziinstitucionální výměna či převod do vlastnictví jiné národní sbírky Velké Británie.¹⁵⁴ V případě Tate Gallery je odebrání sbírkového předmětu možné za daných okolností ukotvených v odst. 4 zmiňovaného zákona:

- Takový předmět, který je podle názoru správní rady nevhodný pro uchování ve sbírce a lze jej vyřadit bez poškození zájmů badatelů, nebo dalších členů veřejnosti
- Takový předmět, který je nevhodný pro uchování ve sbírce z důvodu jeho zničení, fyzického poškození, nebo zamoření ničivými organismy

¹⁴⁹ *Museums and Galleries Act 1992* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1992/44>.

¹⁵⁰ Zákon upravuje zřízení správní rady, převod majetku na instituce, meziinstitucionální výpůjčky a výměny, řídicí orgány, financování, ustanovení Komise muzeí a galerií, náhrady při ztrátě, či odcizení děl zapůjčených jiným institucím a další.

¹⁵¹ Nahradil starší zákon z roku 1954 o Národní galerii a Tate galerii – *Nation Gallery and Tate Gallery Act 1954*. [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/Eliz2/2-3/65/1992-07-03>.

¹⁵² V případě National Portrait Galery jde však pouze o akvizice relevantní k celkovému zaměření galerie, tedy portrétní díla.

¹⁵³ Jde o sbírku, kterou roku 1897 odkázala lady Wallace Velké Británii. Sbírkou vybudovali první čtyři markýzové z Hertfordu a její manžel Richard Wallace, levoboček čtvrtého markýze z Hertfordu. Celá sbírka je vystavena v Herford House – bývalé rezidenci markýzů z Hertfordu. Jde tedy o uzavřený celek, který znázorňuje sbírkotvornou činnost jedné rodiny a jejíž další rozšiřování, či vyřazení děl by narušilo smysl celé kolekce jako celku. Zdroj: THE WALLACE COLLETION. *History of the collection* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.wallacecollection.org/collection/history-collection/>.

¹⁵⁴ THE NATIONAL GALLERY. *Annual Report and Accounts for the Year Ended 31 March 2019*. London: 2019, s. 63.

V případě National Portrait Gallery je vyřazení ze sbírky možné i v případě duplikátu, nebo po schválení rady, že osoba zobrazená na obraze byla zdiskreditovaná.¹⁵⁵ K doplnění právního rámce existuje řada pokynů, které popisují profesionální a etické přístupy k odebrání sbírkových předmětů. Britská konference ředitelů Národních muzeí – The National Museum Directors Conference (NMDC),¹⁵⁶ vydala příručku, ve které stručně shrnula doporučené přístupy v této problematice.¹⁵⁷

Velká Británie má zákonem ukotveno naložení s penězi získanými prodejem díla vyřazeného ze sbírky. Konkrétně je zmíněno, že finance jsou vlastnictvím správní rady instituce, která je použije na nákup nových sbírkových předmětů. Náležitosti takového nákupu nejsou zákonem blíže specifikovány. Lze tedy předpokládat, že lze finanční obnos rozdělit na nákup více děl a hodnota původního prodaného díla se nemusí nutně rovnat hodnotě nově zakoupené akvizice, akvizic. Prodej díla, které bylo již zařazeno do sbírek však není ani v jednom případě instituce zmiňované příslušným zákonem běžně uplatňovanou praxí a instituce k takovému činu spíše nepřistupují. Zajímavým přístupem však může být prodej, který uskutečnila Tate Gallery. Se souhlasem nabídli k prodeji díla, která jim darovali či odkázali původní majitelé, ale která se nepříliš hodila do sbírkotvorné koncepce instituce. Získané peníze pak mohli použít na nákup jiného díla, o které instituce usilovala. Příkladem je nákup plátna s názvem Biliardový stůl, který namaloval kubistický malíř Georges Braque roku 1945.¹⁵⁸ Nejčastějším způsobem odebrání díla z národní sbírky však stále zůstává meziinstitucionální výměna. Při převodu díla jiné instituci dochází k plnému přenosu práv a odpovědnosti za dílo instituci, která jej přijala.

¹⁵⁵ V praxi však galerie neprodala žádné dílo od doby před druhou světovou válkou a k odebrání díla došlo pouze převodem do vlastnictví jiné národní instituce. Zdroj: NATIONAL PORTRAIT GALLERY. *Do you sell or dispose of portraits?* [online]. [cit. 21. 12. 2019]. Dostupné z: <https://www.npg.org.uk/about/faq/do-you-sell-or-dispose-of-portraits.php>.

¹⁵⁶ „Jde o nezávislou, nevládní organizaci, která byla založena za účelem spolupráce všech národních sbírek Velké Británie.“ Zdroj: LOOTEDART.COM. National Museum Directors' Conference (NMDC) [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.lootedart.com/MFEU4P73770>.

¹⁵⁷ NMDC, *Too Much Stuff?: Disposal from museums* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.nationalmuseums.org.uk/media/documents/publications/too_much_stuff.pdf.

¹⁵⁸ TATE. *Acquisitions FAQs* [online]. [cit. 21.11. 2019]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/about-us/frequently-asked-questions/acquisitions>.

Nedostatky a možnosti českých institucí v porovnání s Londýnskou galerií¹⁵⁹

Při porovnání londýnského příkladu se situací v České republice (konkrétně pražské Národní galerie) shledáváme značné nedostatky. Zaměříme-li se na samotnou práci s veřejností v možnosti poskytnutí finanční podpory přes webové stránky, setkáme se s příliš komplikovaným a nepřehledným systémem, kdy má veřejnost na výběr ze tří možností:

- Klub přátel NGP
- Klub patronů NGP
- Uzavření partnerství

Pro běžného návštěvníka je vytvořena první možnost – vstup do klubu přátel Národní galerie. Zaplaceným členstvím získá jedinec, nebo i celá rodina (podle vybrané kategorie), roční volný vstup do všech budov NG a krátkodobých výstav + další benefity, které záleží na typu členství. Základní členství (s názvem Přítel) pořídí zájemce za 990 Kč ročně, přičemž nejnižší sazba pro členy seniorského věku činí 450 Kč.

Klub patronů NG opět přináší řadu benefitů. Nabídka výhod již zmiňuje lukrativnější nabídky, jako je mimo jiné zpřístupnění soukromých prohlídek mimo otevírací dobu, či možnost využití prostor NG ke společenským akcím. Prestižním benefitům odpovídají cenové limity příspěvků, které začínají na 100 000 Kč ročně. Kategorie je cílená především na firemní společnosti než na jedince.

Poslední kategorií je uzavření partnerství. Jde buď o krátkodobé u příležitosti konkrétní výstavy, kde základní dar začíná na 60 000 Kč, nebo partnerství dlouhodobé. Partnerství je spojené s veřejnou prezentací podporovatele na veřejných vystoupeních nebo propagačních materiálech.

V možnostech, která galerie dává návštěvníkovi, či sympatizantovi instituce v porovnání s londýnskou galerií, nalézáme značné nedostatky. Především je to **nejasnost, za jakým účelem budou finance využity**. Podporovateli se tu nevytváří hmatatelný statek, na kterém by cítil participaci. Dále je tu značná komplikovanost

¹⁵⁹ Londýnskou Národní galerií porovnávám s pražskou Národní galerií. Zmíněná problematika a nedostatky jsou však totožné pro další resortní instituce Ministerstva kultury (konkrétně Moravské galerie a Muzea umění Olomouc).

a snad i zbytečná **administrativa** spojená s nutností vstoupení do Klubu přátel. Pokud se galerii rozhodne podpořit osoba, která nežije v Praze a nezavítá do hlavního města častěji v roce, či například nežije trvale v České republice, členství spojené s volnými vstupy do galerie nevyužije. Na to navazuje třetí nedostatek, kterým je **nemožnost věnování libovolné výše příspěvku** na podporu galerie. Londýnská galerie má na svých webových stránkách umístěný formulář, který umožňuje jednoduchým vyplněním a zadáním údajů, posláním libovolného příspěvku na činnost, nebo konkrétní záměr. Takový formulář s možností daru bez vstupu do klubu, nebo s možností zadání libovolné částky (menší, než je 450 Kč či 990 Kč) na stránkách Národní galerie v Praze chybí.¹⁶⁰

I když se obecně tvrdí, že individuální podpora muzejních institucí (myšleno přímo od konkrétních jedinců, vyjma firem a společností) nemá v České republice velkou oporu, shledávám tuto nedostatečnou práci s jedincem jako velmi nešťastnou ba dokonce by se dalo říci i částečně vinnou v tomto nedostatku. Vyšší participace na práci s jednotlivci a budování lepší marketingové komunikace ze strany českých muzeí a galerií v otázce individuální podpory, může situaci posunout jedině k lepšímu.¹⁶¹ Londýnská Národní galerie a britský model financování je vhodným příkladem, jak cílit na větší nezávislost sbírkotvorných institucí na vládních dotacích. Velká Británie, nechť je inspirací pro vývoj muzeí a galerií u nás.

¹⁶⁰ Další možností by bylo zřízení otevřeného bankovního účtu na podporu dané instituce, kam by mohli zájemci přispět libovolnou částkou a obdržené peníze by byly využity podle jasně daných pravidel.

¹⁶¹ Jelikož je marketingová komunikace sbírkotvorných institucí samostatným tématem a obsahově rozsáhlou problematikou, více se jí v této práci nezabývám. Nutno však podotknout, že má na akviziční činnost galerií značný vliv, což je důvodem proč tento aspekt posuzuji v porovnání s londýnskou galerií.

Rozbor dotačních titulů Ministerstva kultury

Akviziční fond

Otázka potřeby vybudování fondu na podporu muzejních akvizic se postupně objevovala v tématech akvizičních politik a muzejních koncepcí již od roku 2001. Ne jinak tomu bylo i s poslední „Koncepcí rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020“. Na rozdíl od předchozích koncepcí a kulturních politik, se tento cíl poprvé podařilo naplnit a pro rok 2017 se poprvé spustil nový program na podporu sbírkotvorných aktivit muzeí a galerií s názvem „Akviziční fond“.

V této části práce jsou pomocí srovnávací analýzy přiblíženy jednotlivé aspekty tříletého fungování dotačního titulu a jeho postupný vývoj. Zdrojem mi byly jednotlivé roční seznamy o podpořených výkupy, které jsou každoročně přístupné na webových stránkách Ministerstva kultury.¹⁶²

Tabulka č. 10: Akviziční fond – podpořené výkupy v číslech mezi lety 2017-2019

	2017	2018	2019
Počet podpořených výkupů	60	113	216
Počet institucí, kterým byl přidělen příspěvek	14	18	19
Nejvyšší přidělený příspěvek (v Kč)	1 015 000	805 000	910 000
Cekem přerozděleno (v Kč)	10 088 810	15 363 818	16 428 330

Zdroj: MKČR, Roční zprávy schválených výkupů z dotačního výběrového řízení „Akviziční fond“ 2019.

V meziročním porovnání počtu podpořených výkupů sledujeme tendenci čím dál větší podpory a snahy toto číslo navyšovat. Každý rok sledujeme téměř stoprocentní nárůst

¹⁶² Seznam podpořených výkupů pro rok 2019, který byl v době vzniku této práce ještě nepřístupný, byl získán žádostí na základě zákona č. 106/199 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

jednotlivých výkupů oproti roku předešlému.¹⁶³ Počet institucí se každoročně zvyšuje ovšem jen o ne příliš velká čísla. Dá se říci, že se v seznamu každoročně objevují stejné instituce a jejich počty akvizic podpořených z tohoto programu se postupně zvyšují. Tendenci navyšovat počty jednotlivých nákupů do institucí podporuje fakt, že nejvyšší příspěvek, který ministerstvo poskytlo byl pro každý rok na přibližně stejné výši.¹⁶⁴ Kdyby v programu převládala tendence nakupovat méně, ale více hodnotná díla, odrazilo by se to právě v tomto sledovaném bodě.

Vzhledem k rostoucím počtům výkupů, roste i celková finanční částka přerozdělených peněz. Mezi prvním a druhým rokem fungování programu bylo do programu odvedeno o více jak 5 mil. Kč více. Pro rok 2019 vidíme opětovný nárůst finančního obnosu, avšak pouze o 1 mil. Kč což v porovnání s téměř 100% nárůstem v počtu podpořených výkupů naznačuje, že se přistoupilo k zakoupení více nenákladných děl než rok předešlý.

Otevření programu „Akviziční fond“ bych zařadila jako vydařený počín Ministerstva kultury ve vládním období 2014-2017.¹⁶⁵ Jak již bylo zmíněno, po roce 1989 se poprvé přistoupilo k vypracování Kulturní politiky České republiky v roce 2001 a od té doby se lepší a cílená podpora akvizic nejednou zmiňovala. Trvalo však 16 let, než se stanovený cíl a snahy začaly postupně naplňovat.

¹⁶³ Jeden výkup však nutně neznamená jen jedno dílo. Může jednat i o výkup souboru prací, které však byly zahrnuty pod jednou žádostí o příspěvek.

¹⁶⁴ Pro zajímavost, doposud nejdražší provedený výkup za podpory z Akvizičního fondu bylo pořízení souboru 49 prací na papíře od různých autorů z let 1967-2017 pro Královskou kanonii Premonstrátů na Strahově.

¹⁶⁵ V době vzniku programu stál v čele Ministerstva kultury Mgr. Daniel Herman.

Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví – Výkup předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu – ISO/C

Program ISO slouží jako jeden z nejstarších nástrojů sbírkotvorných institucí na získání potřebných financí na nákup nových akvizic. Jeho základy položilo usnesení vlády ze dne 28. května 1991 a finance se v rámci programu rozdělují do současnosti. Na rozdíl od Akvizičního fondu, mohou z programu čerpat i instituce zřizované Ministerstvem kultury. Slouží jako nástroj pro výkup předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu a během svého fungování se především osvědčil při zpětném získávání děl vydaných v restitučních řízeních původním majitelům.

Následující tabulka shrnuje poslední čtyři roky přerozdělování financí v programu ISO/C. Především se zaměřuji na porovnání celkově vynaložených financí s celkovými počty výkupů. Zdrojem mi byly výroční zprávy Ministerstva kultury, zveřejňované na webových stránkách.¹⁶⁶

Tabulka č. 11: ISO/C – podpořené výkupy v číslech mezi lety 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
Počet podpořených výkupů	21	45	55	32
Nejvyšší přidělený příspěvek (v Kč)	1 782 000	4 500 000	8 840 000	3 500 000
Celkem přerozděleno (v Kč)	13 302 400	18 855 000	20 417 850	15 351 000

Zdroj: MKČR, Seznamy výkupů kulturních památek a předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu 2016-2019.

¹⁶⁶ Stejně jako u programu Akviziční fond, byl v době vzniku této práce seznam výkupů pro rok 2019 nepřístupný na internetu a podařilo se jej získat žádostí na základě zákona č. 106/199 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

V porovnání jednotlivých let mezi sebou sledujeme stav spíše kolísavý. Od roku 2016 se nastavila tendence posupného zvyšování počtu podpořených projektů a spolu s tím rostly celkové výdaje státu na jejich nákup. Vše vyvrcholilo rokem 2018, který je nejvýraznějším pro podporu akvizičních činností vůbec. Nejenže bylo podpořeno 55 výkupů a částka přesáhla 20 mil. Kč., v témže roce se uskutečnil i nákup významné akvizice pro Národní Galerii v Praze, v hodnotě téměř 9 mil. Kč., která se tak stala nejvyšším příspěvkem za dobu fungování programu vůbec.¹⁶⁷ Pokud jsme sledovali vzestup jak finanční, tak početný, v případě jednotlivých výkupů mezi lety 2016-2018, rokem 2019 se stav výrazně zhoršil. Celkový obnos financí klesl o více jak 5 mil. a spolu s tím i počet výkupů, který byl o více jak třetinu nižší než v roce 2018.

Slibně nastavený směr navyšování od roku 2016 se po třech letech opět vrátil na téměř stejnou úroveň jako tomu bylo v roce 2016. Příčinou by mohla být výše vynaložených financí na rok předešlý. Otázkou v tuto chvíli zůstává, jak bude vypadat profinancování programu pro rok následující a zda se bude ve snižování pokračovat, nebo naopak dojde k opětovnému zvyšování nejen celkových financí, ale i počtu podpořených výkupů.

¹⁶⁷ Jednalo se o nákup deskového obrazu „Salome s hlavou Jana Křtitele“ od mistra IW datovanou okol roku 1525. Více na: KLIČKA, Tomáš. *Nová díla v galerijních sbírkách v roce 2018* [online]. [cit. 29.11. 2019]. Dostupné z: <http://www.artcasopis.cz/clanky/nova-dila-v-galerijnich-sbirkach-v-roce-2018>.

Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví – Uplatnění předkupního práva státu podle § 13 zákona č. 20/1987 Sb. a nároku na převedení movitého archeologického nálezů do vlastnictví České republiky podle § 23a odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb. – ISO/E

Uplatňování práva státu na přednostní koupi kulturních památek spadá pod gesci Odboru památkové péče Ministerstva kultury. Finance na koupi těch nejvýznamnějších děl, o které má stát zájem a která jejich dosavadní majitelé mají v úmyslu prodat, byly dříve čerpány z programu ISO/C. Byly však z dotačního programu vyňaty a dostalo se jim samostatného programu v rámci kapitoly E, ve které nahradily „Právní pomoc v zahraničí“. Rozdíl oproti ISO/C je především v tom, že z kapitoly E jdou finance na výkup předmětů, výhradně do vlastnictví státu. Nemohou z něj tedy čerpat instituce zřizované kraji, obcemi a jinými právními osobami.

Srovnání posledních čtyř let je uvedeno v tabulce níže. V každoročních zprávách Ministerstva kultury chybí zohlednění této kapitoly a seznamy jednotlivých výkupů nejsou na webových stránkách ministerstva v ucelené podobě dohledatelné. Zdrojem pro srovnání byly seznamy získané žádostí na základě zákona č. 106/199 Sb., o svobodném přístupu k informacím, čímž mi byly potřebné informace poskytnuty.¹⁶⁸

Tabulka č. 12: ISO/E – podpořené výkupy v číslech mezi lety 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
Počet podpořených výkupů	5	6	5	2
Nejvyšší přidělen příspěvek (v Kč)	1 300 000	2 500 000	2 400 000	980 000
Celkem	2 913 600	6 162 000	5 710 000	1 130 000

¹⁶⁸ Informace pro rok 2019 jsou platně ke dni 15. 11. 2019 kdy byl seznam poskytnut. Není mi známo, ale také není vyloučeno, že se do konce roku 2019 neuskutečnily další výkupy podpořené z programu ISO/E.

Zdroj: MKČR, Seznamy výkupů na základě uplatnění předkupního práva státu podle § 13 zákona č. 20/1987 Sb. a nároku na převedení movitého archeologického nálezu do vlastnictví České republiky podle § 23a odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb.

Oproti předchozím dotačním programům je patrné, že podpořené výkupy v této kapitole čítají pro každý rok jen několik málo kusů. V letech 2016-2018 mezi nimi panuje téměř shoda (5-6 kusů). Přes shodné počty výkupů však nelze srovnat jejich finanční částky. V letech 2017-2018 zaznamenáváme podobné údaje. Avšak za povšimnutí oproti nim stojí rok 2016 ve kterém šlo na stejný počet výkupů zhruba o polovinu méně peněz.

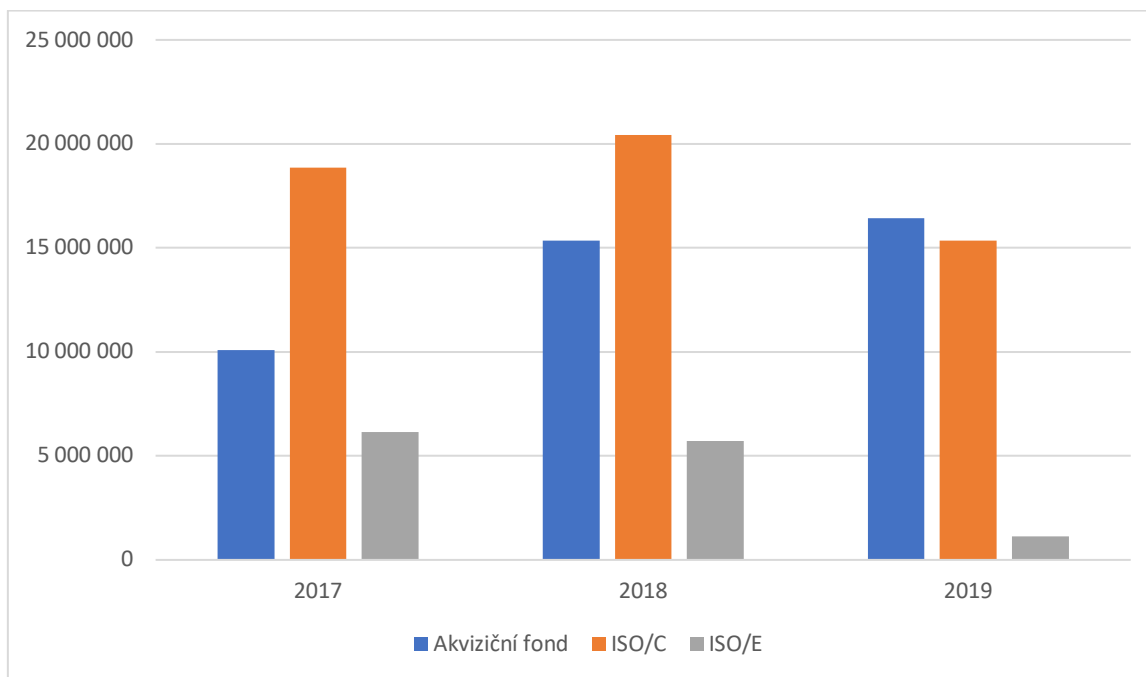
Stejně jako u programu ISO/C, i zde v roce 2019 došlo ke značnému poklesu ve všech zkoumaných bodech. Rapidně klesnul počet podpořených projektů (na pouhé dva), přičemž většina poskytnutých financí byla použita na jediný výkup. Důvodem může být, že se během roku nevyskytlo více možností na uplatnění přednostního nákupu státu. Zároveň však nesmíme opomenout, že předchozí rok 2018 byl pro podporu akviziční činnosti ze strany státu rokem velmi silným, byť byly finance poskytnuty v jiném dotačním programu.

Zaměříme-li se na jednotlivé nákupy mezi lety 2016-2019, nejnákladnějším položkám seznamu dominují především tapisérie a gobelíny. V rámci toku 2018 byla již zmíněna významná akvizice pro Národní galerii v Praze podpořená z programu ISO/C. V témže roce získala stejná instituce ještě jednu významnou akvizici, která byla podpořena z kapitoly ISO/E – kresebnou studii k obrazu Balada (Radosti života) od Františka Kupky.¹⁶⁹ Seznam výkupů poskytnutý Ministerstvem kultury přikládám v příloze práce [E].

Porovnání celkových financí mezi jednotlivými roky demonstruje graf níže. Zatímco program ISO/C dříve dominoval objemem poskytnutých částek, v roce 2019 se do popředí dostal Akviziční fond. Ze strany státu to svědčí o systematictější podpoře institucí, které nespádají pod Ministerstvo kultury a pro něž bylo doposud získávání financí na akviziční aktivity velkým problémem, na kterém jejich sbírkotvorné činnosti často stagnovaly.

¹⁶⁹ Na pořízení kresebné studie bylo z programu vyčleněno 2 400 000 Kč.

Graf č. 2: Srovnání poskytnutých financí mezi jednotlivými programy v letech 2017-2019.¹⁷⁰

Zdroj: Vlastní zpracování na základě získaných informací o tématu

¹⁷⁰ Finance z Akvizičního fondu byly poprvé přerozděleny v roce 2017.

Srovnání úplatných a bezúplatných akvizic resortních institucí Ministerstva kultury mezi lety 2015-2018 (Národní galerie, Moravská galerie, Muzeum umění Olomouc)

Ministerstvo kultury České republiky pod sebou spravuje jednotlivé resortní instituce a je tedy v roli jejich zřizovatele. Jedná se např. o památky, muzea a galerie, divadla a divadla hudby, knihovny a další. Celkem zřizuje 29 institucí z nichž jsou dvě umělecké galerie a jedno muzeum umění. Jde o pražskou Národní galerii, v Brně sídlící Moravskou galerii a trojici doplňuje olomoucké Muzeum umění. Instituce jsou třemi největšími v České republice a jejich sbírky jsou rozděleny do více budov.

V následném srovnání jsou představeny jejich akviziční počiny mezi lety 2015-2018.¹⁷¹ Počty za jednotlivé roky představují akviziční položku, která však může být souborem z více částí (např. soubory fotografií, grafik apod.).¹⁷² Analýza se zaměřuje na porovnání úplatného a bezúplatného nabytí předmětů do sbírek a celkové počty akvizičních položek za jednotlivé roky. Srovnání se nezaměřuje na celkové hodnoty a pořizovací ceny děl z důvodu problematiky stanovení hodnoty díla (které nebylo získáno úplatně) a z ne příliš otevřeného přístupu sbírkotvorných institucí ke zveřejňování cen, za něž byla díla pořízena.¹⁷³

¹⁷¹ Zdrojem informací pro tuto část práce byly výroční zprávy jednotlivých institucí, které jsou volně přístupné na jejich webových stránkách.

¹⁷² Např. Moravská galerie získala do svých sbírek v roce 2016 celkem 31 položek formou daru, které však na celkový počet čítají více než 450 kusů předmětů. Číslo navýšil např. dar souboru obrazů a kreseb Jánuše Kubíčka, který čítal 277 kusů, nebo soubor 74 kusů fotografií od Z. Novotného.

¹⁷³ V této oblasti nastává polemika nad potřebou zveřejňování veškerých finančních transakcí uvnitř státních institucí (především jedná-li se o peníze získané z veřejných rozpočtů) v protikladu zachování práv původního majitele díla, který nemusí souhlasit se zveřejněním finanční částky, kterou prodejem získal.

Národní galerie, Praha

Tabulka č. 13: Celkové počty akvizic do Národní galerie podle typu nabytí

	2015	2016	2017	2018
Koupě	14	7	19	12
Dary	73	29	15	15
Dědictví	33	-	-	-
Převodem	3	-	2	2
Vlastní činností	1*	-	1**	-
Celkem	124	36	37	29

Zdroj: Vlastní vypracování na základě výročních zpráv. Dostupné z: <https://www.ngprague.cz/vyrocnizpravy>.

*Dílo nově zařazené do sbírky v rámci re-inventarizace sbírkového fondu.

**V tomto roce se Národní galerii vrátilo dílo, které bylo dříve zcizeno.

Moravská galerie

Tabulka č. 13: Celkové počty akvizic do Moravské galerie podle typu nabytí

	2015	2016	2017	2018
Koupě	8	8	29	38
Dary	17	31	32	62
Převodem	-	-	-	12
Celkem	25	39	61	112

Zdroj: Vlastní vypracování na základě výročních zpráv. Dostupné z: <http://www.moravska-galerie.cz/moravska-galerie/o-galerii/vyrocnizpravy.aspx>.

Muzeum umění Olomouc

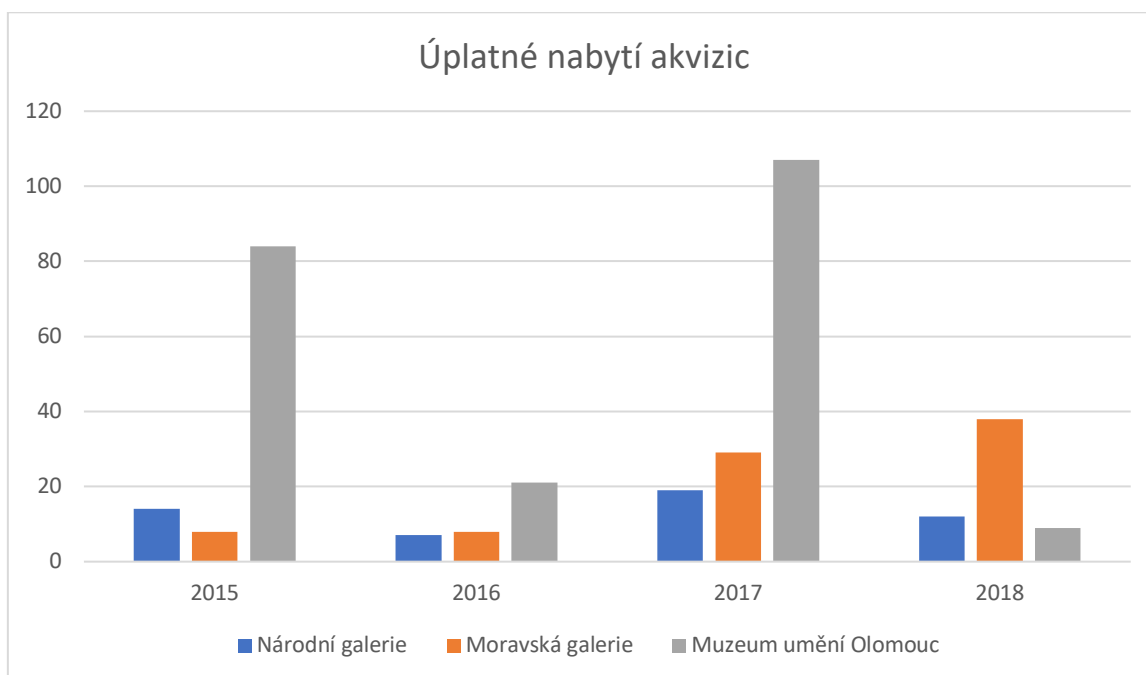
Tabulka č. 14: Celkové počty akvizic do Muzea umění Olomouc podle typu nabytí

	2015	2016	2017	2018
Koupě	84	21	107	9
Dary	115	337	95	-
Převodem	-	109	-	-
Celkem	199	467	202	9

Zdroj: Vlastní vypracování na základě výročních zpráv. Dostupné z: <https://www.muo.cz/vyrocní-zpravy/>.

Jelikož v rámci porovnání akvizic sledujeme velkou kolísavost v rámci jednotlivých bodů a let, pro názornější a lehčí orientaci jsou data z tabulek zaneseny do grafů níže.

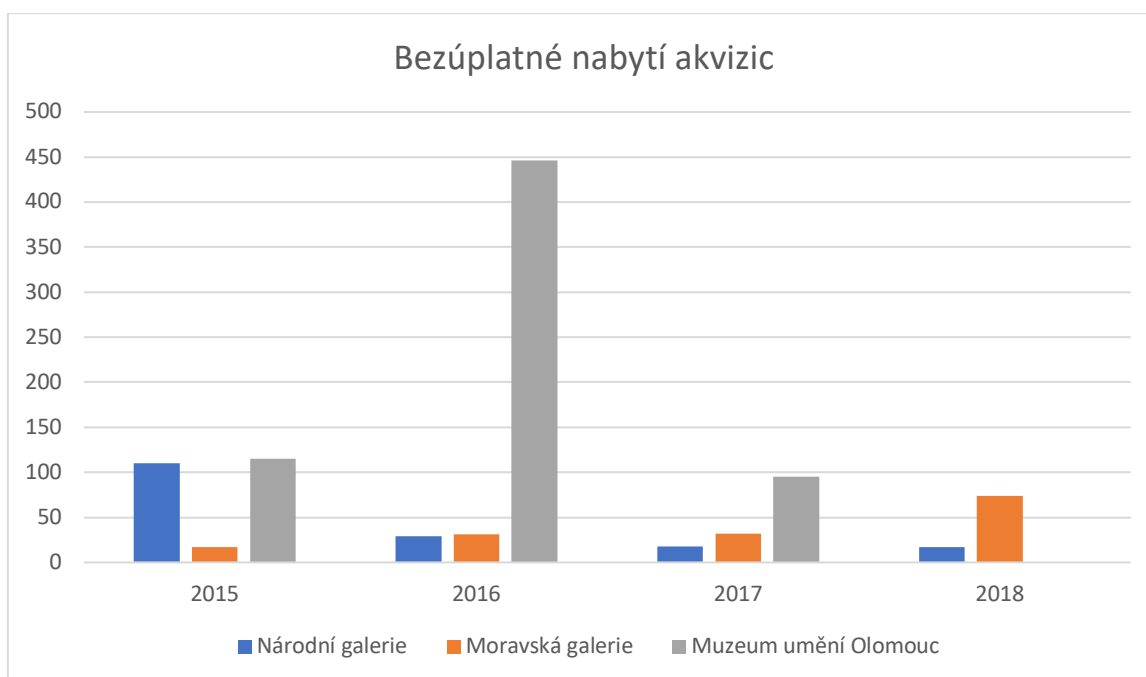
Graf č. 3: Srovnání počtu úplatně nabytých akvizic mezi lety 2015-2018.

V porovnání institucí v počtu úplatně nabytých akvizic vidíme zajímavou dominanci Muzea umění Olomouc, jehož nákupy za roky 2015 a 2017 razantně předčily ostatní

instituce.¹⁷⁴ V roce 2016 nešlo o stejné počty, jako za zmíněné dva roky, stále si však udrželo svou přední pozici. V roce 2018 ovšem zaznamenalo razantní sestup a do svých sbírek zakoupilo pouze 9 nových akvizic.¹⁷⁵ Druhou příčku zaujímá Moravská galerie, která od roku 2017 zaznamenává postupný vzestup počtu zakoupených akvizic. Zajímavé je, že nejméně úplatných akvizic pořídila Národní galerie a počty za jednotlivé roky velmi kolísají. Je však nutné si uvědomit, že zde porovnáváme jednotlivé akviziční položky, kdy jedna položka může být zastoupena nákupem početného souboru prací. Tohle je právě případ Národní galerie, která v roce 2017 zakoupila 19 položek čítajících více než 305 kusů děl. Srovnání úplatných akvizičních činností názorně ukazuje, že největší a nejvýznamnější galerie v ČR nemusí nutně nakupovat více než ostatní, do velikosti menší instituce.

Graf č. 4: Srovnání počtu bezúplatně nabytých akvizic mezi lety 2015-2018.

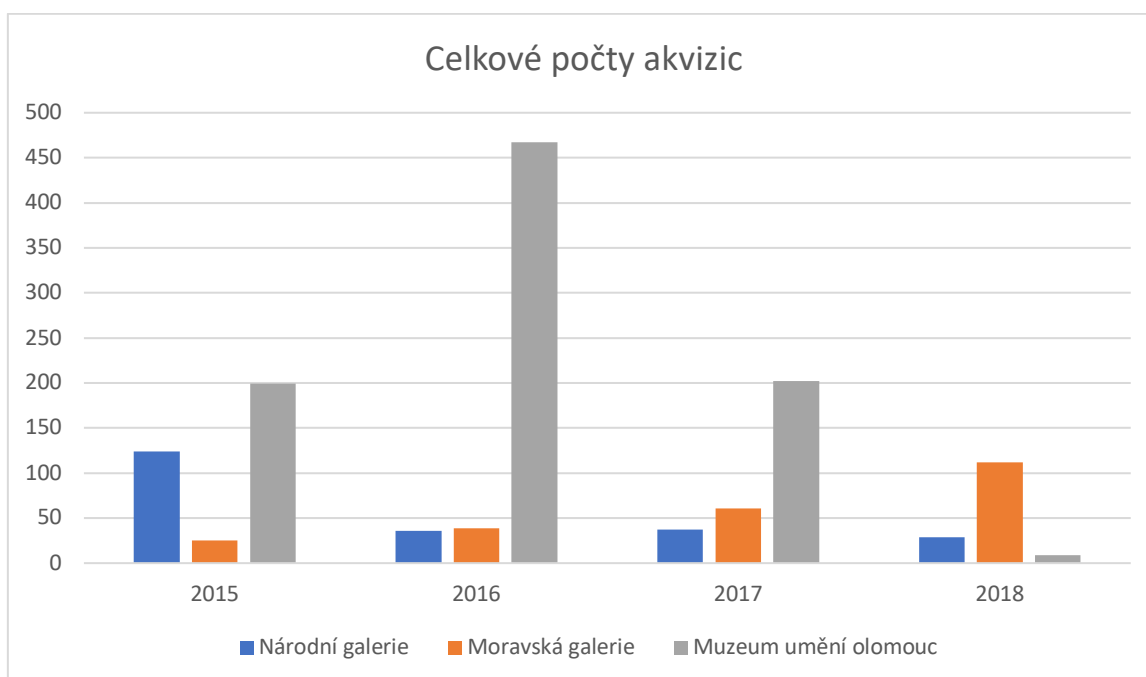
V bezúplatném nabývání akvizic se opět razantně vymezuje olomoucké Muzeum umění. V roce 2016 získalo darem 337 děl a bezúplatným převodem pod svou správou získalo

¹⁷⁴ Za zmínku stojí zajímavost, že v roce 2015 obdrželo olomoucké muzeum finanční dar 58 tis. Kč jako podporu nákupů děl Victora Vasareliho. Finanční obnos se podařilo získat z iniciativy Spolku přátel Muzea umění Olomouc, jehož členové uspořádali veřejnou sbírku mezi veřejností.

¹⁷⁵ Podle výroční zprávy Muzea umění Olomouc byla důvodem pozdní schůze akviziční komise a nutnost zrevidovat kupní a darovací smlouvy. Z toho důvodu došlo k realizaci nákupů v první polovině roku 2019. Zdroj: MUO, *Výroční zpráva o hospodaření roku 2018*. Dostupné online: <https://www.muoc.cz/vyrocnizpravy/>.

další 109 děl. Za sledované čtyři roky jde o nejvyšší zaznamenaný počet bezúplatných akvizic institucí. V roce 2018 se z již výše zmiňovaných důvodů počty naprosto propadly a muzeum nezískalo darem jediný sbírkový předmět. Stejně jako u úplatných akvizic i zde vidíme pokulhávání Národní galerie za ostatními institucemi. Výraznější dary zaznamenala v roce 2015, avšak další tři roky celkové počty darů opět upadly.

Graf č. 5: Srovnání celkových počtů nabytých akvizic mezi lety 2015-2018.

V celkových počtech si nejlépe vedlo Muzeum umění Olomouc, které i přes značný pokles v roce 2018 dominuje třem rokům předešlým. Jde o zajímavý fakt vzhledem k tomu, že je ve své významnosti v rámci České republiky pokládáno až na třetí místo. Národní galerie nezaujala při své významnosti a velikosti prvenství, jak by se mohlo na první pohled předpokládat. Obstojně si však vedla Moravská galerie, která v roce 2018 výrazně předčila ostatní srovnávané instituce.

Závěr

Práce si kladla za cíl přiblížit čtenáři otázku pozice českého státu k podpoře sbírkotvorných aktivit muzejních institucí a galerií umění. V první části byly představeny jednotlivé kroky a přístupy státu v tomto tématu demonstrované na jednotlivých kulturních politikách a přijatých koncepcích na podporu rozvoje muzejnictví. Již od roku 2001, kdy byla zpracována první polistopadová státní kulturní politika, zaznamenáváme tendence státu reagovat na problematiku špatného profinancování akvizičních činností sbírkotvorných institucí, čímž byla tato činnost téměř ochromena. Nejednou se v textech jednotlivé vlády zmiňovaly o nutnosti vytvoření fondu pro systematickou podporu akvizic, avšak nikdy tak nebylo učiněno a úspěch přišel až v roce 2017, kdy byl zřízen tzv. „Akviziční fond“ Ministerstva kultury.

Akviziční fond otevřel možnosti pro instituce mimo zřizovatelskou strukturu Ministerstva kultury, čímž podpořil systematické budování sbírek institucí, které nedostatečné finance na svůj sbírkový vývoj pociťovaly nejvíce. Spolu se zmíněným fondem se práce blíže zabývala programem Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví (ISO), především jeho dvěma částem zaměřeným na výkupy předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu a uplatnění práva státu na přednostní nákup významných kulturních památek. Srovnávací analýza ukázala tendence státu více profinancovávat program Akviziční fond, a tím tedy podporovat akvizice v institucích na zřizovatelských úrovních územních samospráv.

Pozici státu (ministerstva kultury) z pohledu zřizovatele představila srovnávací analýza úplatných a bezúplatných počtů akvizic tří největších uměleckých sbírkotvorných institucí v České republice – Národní galerie, Moravské galerie a Muzea umění Olomouc. Srovnáním posledních čtyř let se ukázalo překvapivým zjištěním prvenství olomouckého Muzea umění v počtu nákupů a bezúplatných nabytí akvizic oproti zbylým dvěma institucím.

Významnou kapitolou práce je taktéž stručné seznámení čtenáře s modelem podpory umění a akvizičních činností ve Velké Británii, především pak v možnostech vícezdrojového financování a využití darů na nákup nových děl. Praktickým příkladem se stala londýnská National Gallery, která své sbírky rozvíjí především díky darům ať už v podobě uměleckých děl, či finančních příspěvků. Srovnáním s pražskou Národní

galerií a jejími aktivitami ve snaze získání finančních darů od veřejnosti se objevily značné nedostatky, které demonstrují celkový stav v českých institucích podobného typu.

Přístup státu k důležitosti systematické podpory sbírkotvorných institucí však v posledních letech naznal změny a kladného přístupu. V dotačních programech však stále chybí takový, který by se soustředil na systematickou podporu akvizičních činností uměleckých institucí na zřizovatelské úrovni Ministerstva kultury, jehož instituce jsou v otázce financování nových akvizic často odkázány na ušetření financí z provozních nákladů celé instituce.

Resumé

Diplomová práce „Proměny akviziční politiky muzeí a galerií“ sleduje přístup státu v podpoře nákupů nových akvizic do sbírek muzejních institucí v České republice. Popisuje současné dotační tituly Ministerstva kultury České republiky, ze kterých mohou instituce čerpat na rozvíjení svých akvizičních činností. Představuje jednotlivé možnosti institucí, jak sbírkové předměty nabývat, či vyřazovat a přibližuje schvalovací proces, kterým musí každá akvizice projít, než může být do sbírky zařazena.

Práce srovnává a hodnotí jednotlivé dotační tituly na podporu muzeí a galerií v jejich akvizičních činnostech. Taktéž srovnává celkové akvizice tří předních institucí zřízovaných Ministerstvem kultury (Národní galerie, Moravská galerie a Muzeum umění Olomouc) a v neposlední řadě pak představuje model financování kultury Velké Británie na praktickém příkladu londýnské National Gallery.

Anglické resumé

The diploma thesis „Transformation of Acquisition Policy of Museums and Galleries“ follows the approach of the state in support of purchases of new acquisitions to collections of museum institutions in the Czech Republic. It describes the current grant titles of the Ministry of Culture of the Czech Republic, which institutions can use on the development of their acquisition activities. It introduces the individual possibilities of institutions to acquire or dispose of collection items and illustrates the approval process that each acquisition must undergo before it can be included in the collection.

The thesis compares and evaluates individual grant titles on support museums and galleries in their acquisition activities. It also compares the total acquisitions of the three leading institutions led by the Ministry of Culture (Národní galerie, Moravská galerie and Muzeum umění Olomouc) and last but not least, it presents a model for financing the UK culture on a practical example of the London National Gallery.

Německé resumé

Die Diplomarbeit "Änderungen in der Erwerbspolitik der Museen und Galerien" folgt der Politik des Staates bei der Unterstützung der Neuerwerbungen in Sammlungen von Museumsinstitutionen in der Tschechischen Republik. Sie beschreibt die aktuellen Subventionstitel des tschechischen Kulturministeriums, die von den Museumsinstitutionen zur Entwicklung ihrer Akquisitionsaktivitäten benutzt werden können. Die Diplomarbeit stellt die Möglichkeiten von Instituten vor, wie sie Sammlungsgegenstände erwerben oder aussondern können. Sie stellt den Genehmigungsprozess dar, den jeder Erwerb absolvieren muss, bevor man die Akquisition in die Sammlung aufnehmen kann.

Die Diplomarbeit vergleicht und bewertet einzelne Subventionstitel, um Museen und Galerien bei ihren Erwerbsaktivitäten zu unterstützen. Sie vergleicht auch die Gesamtakquisitionen der drei führenden Institutionen, die vom Kulturministerium eingerichtet sind – Národní galerie, Moravská galerie und Museum umění Olomouc. In der Diplomarbeit wird auch der Modell der Finanzierung der Kultur in Großbritannien am Beispiel von National Gallery in London dargestellt.

Seznam použitých zkratk

CES	Centrální evidence sbírek muzejní povahy
EU	Evropská unie
ISO	Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví
MKČR	Ministerstvo kultury české republiky
MoMA	The Museum of Modern Art
MUO	Muzeum umění Olomouc
NG / NGP	Národní galerie / Národní galerie Praha
NMDC	The National Museum Directors Conference
OMG	Odbor muzeí a galerií Ministerstva kultury
OPP	Odbor památkové péče Ministerstva kultury
UHS	Uměleckohistorická společnost v českých zemích

Seznam použitých pramenů a literatury

1. ARTS COUNCIL. Cultural Gifts Scheme & Acceptance in Lieu: Report 2019 [online]. [cit. 21.11. 2019]. s. 5. Dostupné z: https://www.artscouncil.org.uk/sites/default/files/download-file/CGS_AIL_Website_Download_2019_0.pdf.
2. ARTS COUNCIL, *Private Treaty Sales Guidance* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.artscouncil.org.uk/sites/default/files/download-file/Private_Treaty_Sales_guidance.pdf
3. ASOCIACE MUZEÍ A GALERIÍ. *Etika institucí* [online]. [cit. 30. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.cz-museums.cz/web/deni_v_oboru/eticky-kodex-muzei/etika-instituci.
4. DEPARTMENT OF CULTURE, MEDIA AND SPORT, *Combating Illicit Trade: Due diligence guidelines for museums, libraries and archives on collecting and borrowing cultural material* [online]. [cit. 21.11.2019]. Dostupné z: <https://www.museumsassociation.org/download?id=17156>.
5. DOLEŽÁLEK, Vít. *České skandály: V České lotynce měl vyhrát každý, všichni prohráli*. [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/ceska-lotynka-mel-vyhrat-kazdy-vsichni-prohrali/>.
6. DVOŘÁK, Tomáš. *Zločiny v umění: konceptualizace fenoménu v českém prostředí* [online]. Brno, 2014 [cit. 1. 11. 2019]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/ty1p8/ACF.docx>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.
7. GAMBLING COMMISSION, *About the National Lottery* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.gamblingcommission.gov.uk/for-the-public/National-Lottery/About-the-National-Lottery.aspx>.
8. GOV.UK, *Tax Relief When You Donate to Charity: Gift Aid* [online]. [cit. 21.11. 2019]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/donating-to-charity/gift-aid>.
9. CHMELÁŘOVÁ, Marcela. *Sbírkotvorná činnost*. In: *Art+Antiques* [online]. [cit. 30. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.artcasopis.cz/clanky/sbirkotvorna-cinnost>.
10. ICOM, *Profesní etický kodex ICOM pro muzea*, s.l. 2006, nečíslováno. Dostupné z: http://www.mzm.cz/fileadmin/user_upload/dokumenty_mzm/eticky_kodex_ICO_M.pdf.

11. JANEČKOVÁ, Jitka. *Nalezená Cholinská madona se do kostela možná nevrátí, může ji nahradit kopie* [online] [cit. 11. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/nalezena-cholinska-madona-se-do-kostela-mozna-nevrati-muze-ji-nahradit-kopie.A100714_191101_olomouc-zpravy_stk.
12. KLIČKA, Tomáš. *Nová díla v galerijních sbírkách v roce 2018* [online]. [cit. 29.11. 2019]. Dostupné z: <http://www.artcasopis.cz/clanky/nova-dila-v-galerijnich-sbirkach-v-roce-2018>.
13. Komentář k celkovým výsledkům okruhu 1-2 pro rok 2019. [online] Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/vyberova-dotacni-rizeni-2019-konecne-vysledky-2093.html>.
14. *Konečné výsledky výběrových dotačních řízení v programu Kulturní aktivity na podporu projektů profesionálního umění na rok 2019 v oboru výtvarného umění.* [online] [cit. 15. 10. 2019] Přístupné na: <https://www.mkcr.cz/vyberova-dotacni-rizeni-2019-konecne-vysledky-2093.html>.
15. KOZOUBEK, Jan – KALÍŠEK, Jindřich. *Právní pohled: znalci v obchodě s uměním I., Stanovení ceny uměleckého díla a znalectví.* [online]. [cit. 2. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukni-zpravodajstvi/1/pravni-pohled-znalci-v-obchode-s-umenim-i>.
16. KRÁLÍKOVÁ, Veronika. *Institucionální komparace kontinentálního a angloamerického modelu: Národní galerie v ČR a UK.* Brno: 2009. Diplomová práce, s. 63.
17. LIDOVKY.CZ. *Podívejte se, co všechno zmizelo z Národní galerie: Lada, Kupka, Zrzavý* [online]. [cit. 30.11. 2019]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/podivejte-se-co-vsechno-zmizelo-z-narodni-galerie.A150720_162029_ln_domov_sij.
18. LOOTEDART.COM. *National Museum Directors' Conference (NMDC)* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.lootedart.com/MFEU4P73770>.
19. Metodický pokyn MKČR, č. j. 53/2001.
20. Metodický pokyn MKČR č. j. 14639/2002.
21. MKČR, *Koncepce rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015-2020.* Brno: Moravské zemské muzeum, 2015, s. 18.

22. MKČR, *Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003-2008*. Praha: 2003, s. 9.
23. MKČR, *Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007-2013*. Praha: 2006, s. 60.
24. MKČR, *Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v české republice na léta 2010-2014* (Koncepce rozvoje muzejnictví). Praha: 2009, s. 4.
25. MKČR, *Kulturní politika v České republice*. Praha: 2001
26. MKČR, *Sborník statí o kultuře v letech 2004-2009*. Praha: 2009, s. 35.
27. MKČR, *Státní kulturní politika České republiky 2009-2014*. Praha: 2009, s. 20.
28. MKČR, *Státní kulturní politika České republiky 2015-2020*. Praha: 2015, s. 16.
29. MORAVSKÁ GALERIE, *Výroční zpráva Moravské galerie v Brně 2018* [online]. [cit. 30. 11. 2019]. Dostupné z: http://www.moravska-galerie.cz/media/2105236/vyrocní_zpráva_moravske_galerie_za_rok_2018.pdf.
30. MUO, *Výroční zpráva o hospodaření roku 2018*. Dostupné online: <https://www.muoz.cz/vyrocní-zpravy/>.
31. *Museums and Galleries Act 1992* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1992/44>.
32. M. QUINN, Ruth-Balandina, *Public Policy and the Arts: A Comparative Study of Great Britain and Ireland*. New York, 2018.
33. NÁRODNÍ GALERIE. *Výroční zpráva 2015*, Praha: 2016
34. NÁRODNÍ GALERIE. *Výroční zpráva 2016*, Praha: 2017
35. NÁRODNÍ GALERIE. *Výroční zpráva 2017*, Praha: 2018
36. NÁRODNÍ GALERIE. *Výroční zpráva 2018*, Praha: 2019
37. *Nation Gallery and Tate Gallery Act 1954*. [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/Eliz2/2-3/65/1992-07-03>.
38. NATIONAL PORTRAIT GALLERY. *Do you sell or dispose of portraits?* [online]. [cit. 21. 12. 2019]. Dostupné z: <https://www.npg.org.uk/about/faq/do-you-sell-or-dispose-of-portraits.php>.
39. NEKOLNÝ, Bohumil. *Kulturní rozpočty v Evropě* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.cdk.cz/kulturni-rozpocety-v-evrope>.
40. NMDC, *Too Much Stuff?: Disposal from museums* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.nationalmuseums.org.uk/media/documents/publications/too_much_stuff.pdf.

41. PANCZAKOVÁ, Zuzana. *Kulturní politika Evropské unie – Evropeizace české kulturní politiky* [online]. Brno, 2009 [cit. 11. 11. 2019]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/uinz/z.panczakova_-_diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.
42. POLICY DEPARTMENT STRUCTURAL AND COHESION POLICIES, *Financing the Arts and Culture in the European Union*, Study. Brussels, European Parliament, 2006, s. 7.
43. PROJEKTOVÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA. *Komparace systémů finanční podpory kultury v ČR s vybranými vyspělými státy*. s.l.2008, s. 9.
44. Příkaz ministra č. 15/2017, kterým se vydávají Zásady Výběrového dotačního řízení „Akviziční fond“, s. 4.
45. SKŘIVÁNEK, Jan. MoMA prodala Kupku [online]. [cit. 30. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-zpravodajstvi/1/moma-prodala-kupku>.
46. ŠULOVÁ, Kateřina. *Obraz od Mistra vyšebrodského oltáře půjde do dražby. Chtěla ho Národní galerie, jednání selhalo*. [online]. [cit. 1.11.2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/2962697-obraz-od-mistra-vysebrodskeho-oltare-pujde-do-drazby-chtela-ho-narodni-galerie>.
47. ŠVERDÍK, Michal. *Církev získala zpět vzácné obrazy arcibiskupa Prečana. Zůstanou v muzeu* [online]. [cit. 30. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/olomoucke-arcibiskupstvi-ziskalo-do-sbirek-ctyri-obrazy.A150124_2134029_olomouc-zpravy_tas.
48. TATE. *Aquisitions FAQs* [online]. [cit. 21.11. 2019]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/about-us/frequently-asked-questions/acquisitions>.
49. THE NATIONAL GALLERY. *Annual Report and Accounts for the year ended 31 March 2019* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.nationalgallery.org.uk/media/30264/national-gallery-financial-statements-2019.pdf>.
50. THE NATIONAL GALLERY, *Annual Review* [online]. [cit. 21. 12. 2019]. Dostupné z: <https://www.nationalgallery.org.uk/about-us/organisation/annual-review>.
51. THE NATIONAL GALLERY, *Collection history* [online]. [cit. 21.11.2019]. Dostupné z: <https://www.nationalgallery.org.uk/about-us/history/collection-history/collection-history>.

52. THE WALLACE COLLETION. *History of the collection* [online]. [cit. 21. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.wallacecollection.org/collection/history-collection/>.
53. VESELSKÁ, Dana (ed.). *Akviziční a de-akviziční činnost muzeí a galerií* (Sborník příspěvků pracovního semináře). Židovské muzeum v Praze, Praha: 2014.
54. Vláda ČR, *Usnesení vlády České republiky zde dne 10. dubna 2017 č. 276, k návrhu na zřízení výběrového dotačního řízení Akviziční fond.*
55. Vláda ČR, *Usnesení vlády České republiky ze dne 28. srpna 1991 č. 307, k souboru opatření ke snížení kritické situace ochrany sbírek, expozic a depozitářů, muzeí, galerií a památkových objektů v české republice.*
56. Vyhláška MKČR č. 275/2000 Sb.
57. Zákon č. 54/1959 Sb.
58. Zákon č. 36/1967 Sb.
59. Zákon č. 20/1987 Sb.
60. Zákon č. 403/1990 Sb.
61. Zákon č. 87/1991 Sb.
62. Zákon č. 172/1991 Sb.
63. Zákon č. 71/1994 Sb.
64. Zákon č. 122/2000 Sb.
65. Zákon č. 2019/2000 Sb.
66. Zákon č. 499/2004 Sb.,
67. Zákon č. 428/2012 Sb.
68. ŽALMAN, Jiří a kol. *Příručka muzejníková I.* Moravské zemské muzeum v Brně: 2002
69. ŽALMAN. Jiří. *Příručka muzejníková II.*, Asociace muzeí a galerií v České republice, Praha: 2006, s. 87.

Přílohy

[A] Příloha č. 1 k zákonu č. 71/1994 Sb., seznam předmětů kulturní hodnoty.
Umělecká díla, předměty uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce sakrální a kultovní povahy.

III.	Umělecká díla, předměty uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce sakrální a kultovní povahy	doba vzniku
1.	malby, kresby a původní grafické listy provedené školenými a neskolenými tvůrci na jakémkoliv podkladu a jakoukoliv technikou s náboženskými náměty nebo zobrazující církevní osobnosti a obřady	starší 50 let
2.	sochařská díla, reliéfy a objekty nebo jejich části provedené školenými a neskolenými tvůrci jakoukoliv technikou z jakéhokoliv materiálu s náboženskými náměty nebo zobrazující církevní osobnosti a obřady a kopie zhotovené stejným způsobem jako originál	starší 50 let
3.	oltáře a jejich součásti	starší 50 let
4.	kazatelny, zpovědnice, křtitelnice, poprsně, klekátko, sedes, lavice, ambony, asistenční stolky, sakristijní nábytek a jakékoliv části jejich umělecké výzdoby	starší 50 let
5.	bohoslužebné nádoby a bohoslužebné náčiní, např. kalichy, patény, ciboria, mešní konvičky, monstrance, křestní soupravy, umývací soupravy, olejnice, kropenky, kropáče, kánonické tabulky, pacifikály, procesní kříže, almužní hole, oplatnice, pokladničky	starší 50 let
6.	paramenta a další textilie, např. korouhve, praporce, baldachýny	starší 50 let
7.	lustry, lampy, lucerny, svícný, zhášedla, kratiknoty, věčná světla, vykuřovadla, kadidelnice, schránky na kadidlo	starší 50 let
8.	varhany a jejich části	starší 50 let
9.	zvony a zvonky	starší 50 let
10.	betlémy a jejich části	starší 50 let
11.	erby a insignie všech duchovních stavů a řeholních řádů a kongregací	starší 50 let
12.	liturgické knihy, modlitební knihy a zpěvníky	starší 100 let
13.	relikviáře a devocionálie všeho druhu	do roku 1960 včetně
14.	funerálie všeho druhu, např. pohřební štíty, rakve, náhrobky a jejich části, hřbitovní kříže, lucerny	starší 50 let
15.	judaika	starší 50 let

[B] Příloha č. 1 k zákonu č. 71/1994 Sb., seznam předmětů kulturní hodnoty.
Předměty z oboru výtvarného umění mimo předmětů uvedených v bodě III.

IV.	Předměty z oboru výtvarného umění mimo předmětů uvedených v bodě III.	doba vzniku
1.	malby provedené jakoukoliv technikou na jakémkoliv podkladu cena tržní vyšší než 30 000 Kč	starší 50 let
2.	kresby provedené jakoukoliv technikou na jakémkoliv podkladu cena tržní vyšší než 10 000 Kč	starší 50 let
3.	koláže, asambláže, mozaiky cena tržní vyšší než 30 000 Kč	starší 50 let
4.	originální grafická díla všech technik včetně serigrafii a tiskové matrice (+) za jednotlivý kus cena tržní vyšší než 6 000 Kč, za soubor cena tržní vyšší než 30 000 Kč	starší 50 let
5.	miniatury provedené jakoukoliv technikou na jakémkoliv podkladu cena tržní vyšší než 6 000 Kč	starší 50 let
6.	sochařská díla včetně reliéfů a objektů vytvořená jakoukoliv technikou z jakéhokoliv materiálu a kopie zhotovené stejným způsobem jako originál cena tržní vyšší než 30 000 Kč	starší 50 let
7.	autorské lité plakety a medaile cena tržní vyšší než 6 000 Kč	starší 50 let

[C] Příloha č. 1 k zákonu č. 71/1994 Sb., seznam předmětů kulturní hodnoty.
Předměty z oboru fotografické tvorby.

V.	Předměty z oboru fotografické tvorby	doba vzniku
1.	daguerrotypie, ambrotypie, panotypie, kalotypie, ferrotypie, chromofotografie včetně negativů	do roku 1918 včetně
2.	autorizovaná umělecká fotografie včetně negativů cena tržní vyšší než 6 000 Kč	starší 50 let

[D] Příloha č. 1 k zákonu č. 71/1994 Sb., seznam předmětů kulturní hodnoty. Předměty z uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce mimo předmětů uvedených v bodě III.

VI.	Předměty z oboru uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslové práce mimo předmětů uvedených v bodě III.	doba vzniku
1.	nábytek(+) za jednotlivý kus cena tržní vyšší než 20 000 Kč za soubor cena tržní vyšší než 100 000 Kč	do roku 1938 včetně
2.	interiérové vybavení a doplňky včetně zrcadel, vitráží a mříží cena tržní vyšší než 20 000 Kč	do roku 1938 včetně
3.	osvětlovací tělesa cena tržní vyšší než 20 000 Kč	do roku 1938 včetně
4.	kamna cena tržní vyšší než 50 000 Kč	do roku 1918 včetně
5.	a) porcelánové a keramické servisy a jejich součásti, stolní ozdoby, např. vázy, žardiniéry, mísy, značené, vzniklé na území ČR (+)	do roku 1938 včetně
	b) porcelánové a keramické servisy a jejich součásti, stolní ozdoby, např. vázy, žardiniéry, mísy, značené, vzniklé mimo území ČR	do roku 1860 včetně
	c) porcelánové a keramické servisy a jejich součásti, stolní ozdoby, např. vázy, žardiniéry, mísy, neznačené	do roku 1860 včetně
	6. a) porcelánové a keramické plastiky značené, vzniklé na území ČR	do roku 1938 včetně
	b) porcelánové a keramické plastiky značené, vzniklé mimo území ČR	do roku 1860 včetně
	c) porcelánové a keramické plastiky neznačené	do roku 1860 včetně
7.	porcelánové a keramické lékárenské nádoby (+)	do roku 1918 včetně
8.	předměty ze skla čirého, barevného, řezaného, broušeného, malovaného a zlaceného (+) za jednotlivý kus cena tržní vyšší než 20 000 Kč za soubor cena tržní vyšší než 100 000 Kč	do roku 1918 včetně
9.	předměty ze skla litého a lisovaného (+) za jednotlivý kus cena tržní vyšší než 5 000 Kč za soubor cena tržní vyšší než 25 000 Kč	do roku 1918 včetně
10.	předměty a šperky z drahých kovů a drahých kamenů cena tržní vyšší než 100 000 Kč	do roku 1938 včetně
11.	hodiny a hodinky cena tržní vyšší než 50 000 Kč	do roku 1938 včetně
12.	předměty z obecných kovů (cín, mosaz, měď, litina, železo, slitiny kovů) cena tržní vyšší než 20 000 Kč	do roku 1938 včetně
13.	vývěsní štíty a střeškové terče a jejich části	do roku 1918 včetně
14.	interiérové textilie, např. koberce, závěsy a stolové pokrývky cena tržní vyšší než 20 000 Kč	do roku 1918 včetně
15.	tapiserie cena tržní vyšší než 100 000 Kč	do roku 1938 včetně
16.	oděvy a oděvní součásti (+) cena tržní vyšší než 20 000 Kč	do roku 1938 včetně
17.	hry, hračky všeho druhu, kočárky i dětské cena tržní vyšší než 20 000 Kč	do roku 1938 včetně
18.	scénické a kostýmní návrhy, scénické modely, divadelní kostýmy (+)	starší 70 let
19.	loutky, loutková divadla a jejich součásti (+)	starší 70 let
20.	autorské plakáty provedené jakoukoliv grafickou nebo tiskovou technikou	starší 70 let
21.	autorská užitá grafika, grafický design	starší 70 let

[E] Příloha č. 2 – Seznam podpořených výkupů z programu ISO/E z období let 2016-2019.

2016:

Socha Pražského Jezulátka a skříňový betlém – 170 000,-

Tapiserie s mytologickým výjevem, J. de Vose a A. Auvercece – 1 300 000,-

Soška sv. Archanděla Michaela – 20 000,-

Mísy a konvičky ze sbírky Jiřího Lobkowicze, Mělník – 254 000,-

Bělčický poklad – 1 169 600,-

2017:

Dva obrazy ze zámku Luka nad Jihlavou – 510 000,-

Neogotický nábytek pro SH Bítov – 120 000,-

Tapisérie Ideální krajina – 2 500 000,-

Verdura se vzlétajícími vodními ptáky – 870 000,-

Violoncello A. Marconcini – 2 000 000,-

Platika Sv. Anna – 270 000,-

2018:

Kresba - Kupka – „Studie k Radostem“ – 2 400 000,-

Nábytek Sychrov – 855 000,-

3 x Obraz interiérů zámku Duchcov – 135 000,-

Gobelíny „Armidin únos spícího Rinalda a „Athéna a Arachné“ – 2 080 000,-

Obraz Sv. Rodina se sv. Janem Křtitelem pro SZ Manětín – 240 000,-

2019:

Obraz Sv. Ludmila s malým sv. Václavem – 150 000,-

Tapisérie Bitva u Gaugamél – 980 000,-